СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА VI ● БРОЈ 68 ● СЕПТЕМБАР 2021. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ОФИЦИРИ ИЗ БЈЕЛОВАРСКЕ КАСАРНЕ

Док су Хрвати тражили нашу крв, политичари нас користили као колатералну штету

ДИЈЕТЕ КОЛОНЕ ДР ДИЈАНА ГОМИРАЦ

Сваки дан свједочим да корону најтеже преброде пацијенти који нису вакцинисани

ОБИЉЕЖЕН ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

Вучић: Не постоји ништа преће од јединства српског народа!

СРПСКИ ПАТРИЈАРХ НА НАЈВЕЋЕМ СРПСКОМ СТРАТИШТУ ГЕНОЦИДНЕ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ

ПОРФИРИЈЕ: Јасеновац је мјесто гдје је изневјерен Бог!

БОРБА ЗА ОЧУВАЊЕ СРПСКЕ ИМОВИНЕ

Цијела дијаспора мора знати за кампању заштите имовинских права Срба у ФБиХ

ВЈЕРОМ ПОБЈЕЂУЈ! Како је митрополит Јоаникије шокирао творце Црвене Хрватске

ДЕВЕТИ ПУТ ОДРЖАНИ ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ

Цвијановић: Стратешки циљ Републике Српске је што јаче повезивање са Србијом

СЛОБОДАН СТАВ: ДР НЕМАЊА ДЕВИЋ

ПРАВДА ЗА *БОЖЕ ПРАВДЕ*

Велики шмекер и врхунски умјетник, један од стубова француске популарне културе свог времена, Серж Генсбур једном приликом се у свом стваралачком заносу ипак мало „пре-занио". Кад је мислио да је недодирљив, неухватљив и ненадмашан, додирнуо се *Марсељезе,* химне која је за Французе светиња. Са својим сарадницима препјевао је и прерадио у реге фазону. И ту у суштини борбену и рекло би се сурову револуционарну пјесму (Реф: *„На оружје грађани! Формирајте своје батаљоне! Корачајмо! Корачајмо! Нека нечиста крв натопи наше бразде!"*) претворио у њен мирољубиви опозит. Слушао сам ту пјесму уз ведре звукове и пратеће вокале Јамајчанки и била ми је више него љупка. Не и тадашњој већински традиционалној Француској, која је безмало опет канила да дигне гиљотину због Генсбура који се дрзнуо да преправља један од основних симбола са којима се идентификују. Добио је већи број пријетњи смрћу, а ветерани су му обећали да никад нигдје неће смети јавно да је изведе у њиховој отаџбини. Десило се то 1979, скоро 200 година откако је пјевана на улицама током револуционарних превирања. И када је сљедеће године одржавао концерт у Стразбуру, неколико група легионара намјерило се да оствари своју пријетњу; пошто га је прије изласка на бину полиција једва сачувала од линчовања, стари провокатор и умјет ник који није познавао границе у свом стваралаштву и лудилу у трену је дошао себи. Тада је дошло до култне сцене, гдје се Генсбур намах уозбиљио, стиснуо песницу и подигавши је, помало задихан и дрхтавим гласом, почео је да пјева оригиналну *Марсељезу*. *„А капела"*. За њим су, у ставу мирно, пјесму пјевали и легионари и сви окупљени у публици...

Зна се шта је Отаџбина и *Боже правде.*

И нема, мој бато. Зна се шта је Отаџбина. Зна се шта је химна, шта је застава, шта је грб. И зна се шта је светиња. То се не десакрализује. То се не прља, не гази, не везује коњима за репове. И са тим се не зајебава. Бар међу цивилизованим свијетом. И онима који иоле држе до себе.

Е сад... не знам што све ово пишем овако детаљно. Ваљда зато што је ових дана свака шуша почела да диже глас (суштински: и ногу) на нашу *Боже правде*. И чињеницу да је, јел те, некога увриједила када се у овим остацима остатака наше Отаџбине пјевала или свечано изводила на почетку школске године?!

Поред тога што у боцу погађа главни идеал Срба – правду, наша химна није ни агресивна ни борбена и има неколико брилијантних мотива: *„Сложи српску браћу драгу/ на свак' дичан славан рад,/слога биће пораз врагу/а најјачи српству град."* И још нешто: она је уз све своје евентуалне недостатке као отаџбинска химна освештана грлима војника 1912–1918, 1941–1945. и 1991–1995. Свих оних којима је мило српство, више него олињало југословенство, било на срцу кроз све битке које су водили. И не само њима, већ до данас и свим грађанима Србије којима су слобода и правда високо на хијерархији вриједности. Ко не вјерује нека само упореди текст српске химне са химнама неких од наших сусједа. На примјер Албанцима: *„Оружје у нашим рукама ћемо задржати / Бранећи сваки ћошак наше отаџбине, / Наша права нећемо предати; /Овдје наши непријатељи немају мјеста!"* Или са румунском химном, гдје се већ у првој строфи каже: *„Пробудите се, Румуни, из смртног сна,/ у који су вас уљуљали варварски тирани. / Сад, или никад, ваш усуд се обнавља, /којем ће се клањати и ваши непријатељи."* Или са бугарском, која је, вјеровали или не, написана као побједничка пјесма баш током рата са Србијом 1885. И тако даље.

СРПСКО КОЛО
Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ћоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ћекић, Драгана Шиповац и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Драган Башовић, Ратко Бубало (правни савјети), Шпиро Лазиница (правни савјети), Наташа Дробац, (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www. ssr.org.rs**
Тираж: **5.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Борба а. д.,*** Београд
ISSN 2466-3476

Израду овог броја Српског кола помогли су: Кабинет Предсједнице Републике Српске, Град Суботица и општине Ковин, Мајданпек и Кладово

КОЛИКИ ЗНАЧАЈ ЗВАНИЧНА ХРВАТСКА ПРИДАЈЕ (ПОНИЖАВАЈУЋЕМ) ЧИНУ СРПСКОГ ПОСЛАНИКА

СНИМАК ЕКРАНА: ХРТ

» СИТАН ЗАЛОГАЈ: Борис Милошевић на хрватској прослави јубилеја – 25. година од злочиначке акције *Олуја*

КОНЗУМАЦИЈА БОРИСА МИЛОШЕВИЋА

ПИШЕ: САВО ШТРБАЦ

Мој најјачи утисак овогодишњих одвојених, у односу на прошлогодишње заједничке, прославе *Олује* и помена српским жртвама у Груборима је већ поменута Пленковићева изјава „да је та симболика конзумирана прошле године".

Колико је прошле године снажно одјекнула вијест да ће потпредсједник Владе Хрватске из српске заједнице, Борис Милошевић, учествовати на прослави 25. годишњице *Олује*, која се у тој држави слави као „Дан побједе и домовинске захвалности", толико је ове године, с нешто блажим интензитетом, одјекнула и вијест да исти човјек неће учествовати на прослави 26. годишњице те акције.

ЗЛОСРЕЋНИ(К) НА ПРОСЛАВИ

И, на срамоту свих прогнаних Крајишника и већине Срба који су остали или се вратили у РХ, појавио се „злосрећни" Милошевић на прослави те за крајишке Србе злочиначке акције и једне од највећих српских трагедија уопште, у којој је протјерано преко 220.000 људи, а најмање 1.887 их је погинуло и нестало, међу којима је 65 одсто цивила и 29 одсто жена, док је Крајина – С. Далмација, Лика, Кордун и Банија – опустошена, опљачкана па порушена и запаљена, а нису били поштеђени ни црквени, културни, историјски српски, као ни антифашистички споменици.

И сједио је Србин Милошевић у првом реду свечане ложе, само неколико мјеста подаље од Анте Готовине, који је био главнокомандујући у акцији *Олуја* за сектор „Југ", чији војници су, међу којима је био и Милошевићев отац, око мјесец дана по завршетку акције убили и његову бабу Даринку, и којег је Претресно вијеће Хашког трибунала прогласило кривим као „учесника у удруженом злочиначком подухвату чији је циљ био присилно и трајно истјеривање Срба са подручја Крајине" и неправоснажно га осудило на 24 године затвора.

Заузврат хрватски званичници су присуствовали поменима српских жртава ликвидираним у постолујном времену и то 25. августа у Груборима, међу којима су били предсједник државе Зоран Милановић и потпредсједник владе и министар бранитеља Томо Медвед, а 28. септембра и у оближњим Вариводама, гдје се појавио и премијер Андреј Пленковић. Предсједник је у Груборима окупљеним званицама, пред дрвеним крстом подигнутим у помен шесторици убијених мјештана, просјечне старости преко 67 година и порушеним кућама зараслим у коров, рецитовао стихове Алексе Шантића *Остајте овдје*, док је премијер у Вариводама, испред скромног споменика деветорици убијених мјештана, просјечне старости такође преко 67 година, зборио: „То за Хрвате значи – смоћи снаге и признати да су у домовинском рату, премда одбрамбеном, нажалост почињени и злочини над српским цивилима који се нису смјели догодити, злочини који немају оправдања и заслужују сваку осуду и процесуирање одговорних".

ЗАШТО ЈЕ БИЛА ВАЖНА ПРОШЛА ГОДИНА?

Тако је говорио хрватски премијер прошле године. А уочи овогодишње прославе *Олује*, на питање новинара да ли ће и ове године доћи сви чланови владе, првенствено алудирајући на потпредсједника из редова СДСС-а Бориса Милошевића, одговорио је, онако шеретски и уз смијешак: „Прошле године је било важно. Прави тренутак је био лани, кад је он први пут постао потпредсједник владе и кад је било 25 година и та симболика је конзумирана."

И прође овогодишња прослава *Олује* у Книну без потпредсједника Милошевића, који је свој изостанак овако објасниио: „Ове године у Книн не иде цијела Влада РХ и некако смо кроз разговоре утврдили да се ове године не иде. То није корак уназад. Од политике укључивости и помирења неће се одустати. Мој неодлазак не значи одустанак од тога и слање неке друге поруке."

НЕ МОРА СЕ ПОНАВЉАТИ...

Прође и помен српским жртвама у Плавну и његовом засеоку Груборима, гдје је укупно у *Олуји* и постолуји убијено 32 Срба, просјечне старости преко 71 годину, на којима се не појавише ни предсједник државе Милановић ни потпредсједник владе Медвед. Није се појавио ни Пленковић у Вариводама, што се могло и наслутити из његове изјаве: „Не можемо сада сваки пут то понављати, важност је те поруке послана лани и ја ту ништа не инсистирам нити форсирам."

И поред свих тих изјава, медији у региону и шире трагају за правим разлозима одступања од прошлогодишње праксе, која је међу свима, осим међу Србима, примљена са одушевљењем. Тако независни хрватски политички аналитичар Давор Ђенеро нагађа: „Можда је то због тога што још није законски ријешено питање узвика „За дом спремни", а можда је нешто друго", док бивши предсједник РХ Иво Јосиповић тврди: „Пуповац и Милошевић били су под притиском Београда и очито су се ХДЗ и СДСС договорили да ће ове године направити паузу."

ЗАХЛАЂЕЊЕ ОДНОСА МЕЂУ ПАРТНЕРИМА

Предсједник СНВ-а Милорад Пуповац говорећи на овогодишњој комеморацији у Груборима дотакнуо се и актуелних расправа у вези са усташким поздравом „За дом спремни" сљедећим ријечима: „Испод друштвене површине води се битка између тога шта је данашња демократска Хрватска и тога шта је проусташка Хрватска и њено интегрисање у данашњу Хрватску, као насљеђе. То је битка коју треба да водимо, а за то су нам потребни медији, школе, јавни ауторитети, као и влада, сабор и предсједник републике, не само судови и кривично законодавство." И из Пуповчевих ријечи могло би се закључити да је међу коалиционим партнерима дошло до захлађења односа и због толерисања употребе усташког поздрава „За дом спремни", који се више пута чуо и на овогодишњој прослави *Олује* у Книну.

За злочине почињене у Груборима и Вариводама, иако нико злочине не оспорава, сви процесуирани и пред домаћим и пред Хашким трибуналом су „услијед недостатка доказа" правоснажно ослобођени. До сада је у Груборима обновљена само једна кућа а у цијелом засеоку живи само један човјек. Општински суд у Загребу у марту ове године одбио је тужбени захтјев за накнаду штете Миле Грубора, којем су 25. августа 1995. специјалци АТЈ Лучко убили оца Јову (65) и баку Марију (90) јер „није био особито близак с оцем"?!

ПОНИЖАВАЊЕ БЕЗ ОБАВЕЗА

Мој најјачи утисак овогодишњих одвојених, у односу на прошлогодишње заједничке, прослава *Олује* и помена српским жртвама у Груборима је већ поменута Пленковићева изјава „да је та симболика конзумирана прошле године". Ако се појам „конзумација" узме у њеном најтипичнијем значењу – (по)јести и (по)пити – онда је много јасније какав значај званична хрватска политика придаје прошлогодишњем (понижавајућем) одласку Бориса Милошевића, а преко њега и српској заједници у Хрватској, на прославу (злочиначке) *Олује*.

ДИЦ ВЕРИТАС

Спријечено рушење куће протјераног Србина Радомира Гаћеше у београдском насељу Ресник

Народног посланика Миодрага Линту позвао је у помоћ протјерани Србин из Грачаца Радомир Гаћеша који гради кућу у Реснику код Београда. Наиме, Електромрежа Србије је дала налог да се сруши његова кућа, коју тешко гради годинама, наводно због далековода.

Линта је позвао надлежне институције на републичком и државном нивоу и тражио да се не руши кућа већ да се нађе рјешење путем изолације далековода за Радована Гаћешу и остале породице у близини.

» Линта са земљацима испред куће Радомира Гаћеше

Дана 23. септембра дошли су извршитељи са багером за разбијање бетона и утовар шута грађевинског материјала и четири велика камиона. Након ангажовања Линте надлежни су ипак донијели праведну одлуку да се обустави рушење куће. Линта ће наставити борбу да се пронађе трајно рјешење питања далековода за Гаћешу и остале породице у близини. Испред куће су били Радомир Гаћеша, комшије, рођаци и адвокати са Линтом.

Влада Србије да исплати новчану помоћ од 5.900 динара и пензионерима из Хрватске и БиХ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта тражи да Влада исплати једнократну новчану помоћ за ублажавање посљедица корона вируса од 5.900 динара и пензионерима који су пензије стекли у Хрватској, БиХ и другим државама региона а живе у Србији. Према подацима Завода за социјално осигурање за 2019. и 2020. годину у Србији живи 123.779 пензионера са подручја бивше Југославије. Од тог броја 58.678 је из Хрватске, 40.634 из Босне и Херцеговине, 12.991 из Словеније, 5.841 из Сјеверне Македоније и 5.635 из Црне Горе.

Мањи дио њих ће добити новчану помоћ јер су дио радног стажа стекли у Србији али, нажалост, велика већина неће добити помоћ јер нису корисници Фонда ПИО Србије. Значајан број пензионера из бивших југословенских република, који пензије примају у Србији, изгубили су тзв. заштитни додатак и пензије им износе понижавајућих 3.500 динара или нешто више. Због тога се налазе у јако тешкој материјалној ситуацији и потребна им је конкретна помоћ као и домаћим пензионерима.

Линта још једном позива Владу да исплати једнократну новчану помоћ у висини 9.000 динара пензионерима

из Хрватске, БиХ и других држава региона који живе у Србији а која је прошле године у два наврата исплаћена корисницима Фонда ПИО Србије. Наиме, око 1,7 милиона пензионера је априла и децембра 2020. године добило једнократну новчану помоћ у износу од 4.000 и 5.000 динара из разлога да би лакше пребродили ситуацију изазвану пандемијом корона вируса.

Нажалост, наведену новчану помоћ у висини 9.000 динара, и поред више апела Линте, нису добили пензионери који имају пребивалиште или боравиште у Србији а нису корисници Фонда ПИО.

Због тога су пензионери са простора бивше Југославије огорчени и сматрају се грађанима другог реда. Влада треба да има једнак однос према свим пензионерима а не да прави разлику. Пензионери из држава региона троше своје пензије у Србији и савјесно испуњавају своје обавезе као и сви остали пензионери.

Линта у Скупштини са делегацијом прогнаничких породица који живе у становима ДИПОС-а

Шеф Посланичке групе Српске напредне странке у Скупштини Србије Александар Мартиновић је на молбу народног посланика Миодрага Линте 22. септембра други пут примио на састанак у Скупштини Србије делегацију прогнаничких породица – корисника државних станова у Београду, којима располаже предузеће ДИПОС. Укупно 50 прогнаничких породица бори се годинама да коначно добију право откупа станова под повољним условима у којима већина њих живи 25–30 година и редовно плаћају мјесечну кирију.

Линта и делегација прогнаничких породица су још једном замолили Александра Мартиновића да са наведеним проблемом упозна предсједника Вучића што је он обећао да ће учинити. Про-

» Алекса Војновић, Радован Бјелобаба, Жељко Шашић, Миодраг Линта, Петар Ерњаковић, Станиша Драгељевић, Никола Ђукановић и Миодраг Гаћеша

гнаничке породице очекују да предсједник Вучић ријеши њихов проблем и да коначно постану власници станова под повољним условима. Крајње је вријеме да се заврши дугогодишња агонија ових породица које су протјеране из својих станова и кућа. На састанку са Александром Мартиновићем, поред Линте, били су присутни: Никола Ђукановић, Радован Бјелобаба, Алекса Војновић, Петар Ерњаковић, Станиша Драгељевић, Жељко Шашић и Миодраг Гаћеша.

ЛИНТА И ПРЕДСТАВНИЦИ ПРОГНАНИЧКИХ ПОРОДИЦА НА САСТАНКУ У ЈП *БЕОГРАДСКЕ ЕЛЕКТРАНЕ*

На молбу народног посланика Миодрага Линте 24. септембра одржан је састанак у ЈП *Београдске електране* у вези са проблемом гријања.

На састанку су били присутни извршни директори тог предузећа Горан Смиљанић и Владан Павловић са сарадницима, представници прогнаничких породица из насеља Камендин Никола Крећа, Александра Кантар, Драгица Пикула, Дарко Мушкиња, професионални

управник Милан Милошевић и Линта.

Прогнаничке породице у земунском насељу Камендин (улица Акробате Алексића 6–14) од усељења у своје станове суочавају се са бројним проблемима. Један од тих проблема јесте лоше гријање на које се жали значајан број породица. Проблем са гријањем имају прогнаничке и друге породице које станују у Улици Душана Мађарчића Корчагина 12–20 исто у насељу Камендин које је представљао професионални управник Горан Поповић. Састанак је одржан у коректној атмосфери. Договорено је да екипе Београдских електрана дођу на лице мјеста, обиђу подстаницу и станове гдје је гријање лоше или га уопште нема, утврде недостатке и предложе мјере с циљем да се коначно ријеши наведени проблем.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ
Војвођанских бригада 17, Нови Сад
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Продужава се рок за упис у хрватско држављанство?

- **До када могу поднијети захтјев за упис у евиденцију хрватских држављана? Рођен сам у Старој Пазови, имам 23 године, а отац ми је хрватски држављанин од рођења.**

Посљедњим измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству измијењен је, уз остало, чланак 5. Закона који у ставку 2. садржи одредбу према којој поријеклом стиче хрватско држављанство и лице старије од 21 године живота, рођено у иностранству, чији је један родитељ у тренутку његовог рођења хрватски држављанин, ако у року од двије године од дана ступања на снагу тог Закона поднесе захтјев за упис у евиденцију хрватских држављана, а Министарство унутарњих послова претходно утврди да не постоје препреке из чланка 8. ставка 1. тачке 5. тог Закона (да поштује правни поредак Републике Хрватске, да је подмирио доспјеле јавне обавезе и да не постоје безбједоносне препреке за његов пријем у хрватско држављанство).

Уједно је посљедњим измјенама и допунама Закона уведена нова одредба чланка 30. а ставка 2. према којој се хрватским држављанином сматра и особа рођена у периоду од 8. јануара 1977. до 8. октобра 1991, којој су у тренутку рођења оба родитеља имала хрватско држављанство, али јој је у евиденцији о држављанству уписано друго држављанство, ако у року од двије године од дана ступања на снагу тог Закона поднесе захтјев за утврђивање хрватског држављанства.

Закон о измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству ступио је на снагу 1. јануара 2020. године.

Због околности условљених епидемиолошком ситуацијом изазваном пандемијом болести COVID-19 у дипломатским мисијама и конзуларним уредима Републике Хрватске у иностранству било је отежано подношење захтјева за стицање, односно утврђивање хрватског држављанства на темељу чланка 5. ставка 2. и чланка 30. а Закона о хрватском држављанству. Велики број особа на које се односе цитиране законске одредбе онемогућен је у подношењу захтјева за стицање, односно утврђивање хрватског држављанства у прописаном законском року (нису успјеле добити термин у овој години, који се унапријед заказују за приступ у дипломатско-конзуларна представништва ради подношења захтјева), због чега се не може остварити намјеравана сврха Закона.

Стога је Влада РХ упутила Хрватском сабору на расправљање и усвајање по хитном поступку Приједлог закона о измјенама Закона о хрватском држављанству, којим се продужава рок за годину дана (до краја 2022. године). Хрватски сабор је прихватио примјену хитног поступка. Одбор за законодавство није имао примједби на текст Коначног приједлога закона и предлаже његово доношење. Очекује се да Хрватски сабор ускоро усвоји предложене измјене, тј. да продужи рок још на годину дана.

РАТКО БУБАЛО,
КООРДИНАТОР ПРАВНОГ ТИМА ХЦИТ-А

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати.*
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ОБИЉЕЖЕН 15. СЕПТЕМБАР - ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

ФОТО: ДИМИТРИЈЕ ГОЈ / ПРЕДСЕДНИК.РС

ВУЧИЋ: НЕ ПОСТОЈИ НИШТА ПРЕЧЕ ОД ЈЕДИНСТВА СРПСКОГ НАРОДА!

Србија и Република Српска обиљежиле су заједнички празник – Дан српског јединства, слободе и националне заставе. Централна манифестација одржана је на Савском тргу у Београду, код споменика Стефану Немањи.

СЛОБОДА ЈЕДИНИ ПЛАН

Предсједник Србије Александар Вучић обратио се окупљенима и истакао да је 15. септембар датум пробоја Солунског фронта, дан у којем заједно леже и наш бол и наша слава.

– Тог 15. септембра једини план је била слобода – рекао је Вучић и додао да је тај дан био још један у низу таквих плебисцита, када смо без обзира на крваву цијену бирали слободу.

– Србија има нови план за будућност, ону на коју ћемо се поносити својом заставом знајући да је она застава слободе и застава мира, али и застава будућности – поручио је предсједник.

Вучић је одговорио, како је рекао, свима онима који нас данима нападају из региона, а и некима у нашој земљи.

– Кажу, измислили сте празник. Измислили смо пробој Солунског фронта, ако ћемо тако, измислили смо и Стефана Немању. Нисмо, измислио је Стефан Немања нас. Очекују од нас да им се правдамо и да им се вечерас извињавамо и да кажемо: „Извините, молим вас, што имамо нашу заставу. Никада више за српску тробојку нећемо да се извињавамо, носићемо је с поносом, носићемо је свуда по свијету" – поручио је предсједник.

Вучић је нагласио да не постоји ништа прече од јединства нашег народа.

– Не треба нам ништа туђе, само хоћемо да будемо своји на своме, не требају нам друге границе. Не треба нам баш ништа, само да смијемо да кажемо да носимо српско име и да носимо српско презиме – рекао је предсједник.

Истакао је да нема веће вриједности од јединства и слободе.

– Ове наше заставе имају ту улогу, оне су доказ да бити Србин не значи бити крив, не значи носити терет осуде, већ значи супротно. То значи да уз то име иде понос – рекао је Вучић и нагласио да ћемо црвено-плаво-бијели бајрак увијек носити поносно.

– Овај споменик ће остати вјековима иза нас, као што ће овај град остати вјековима иза нас. Наша тробојка биће вјечна. Нека живи српско јединство, наша слобода, наша црвено-плаво-бијела тробојка, живјела Република Српска, живјела Србија – поручио је предсједник на крају обраћања.

ХОЋЕМО ЈЕДИНСТВО У МИРУ СА ДРУГИМА

Цитирајући стихове Алексе Шантића „И свуда гдје је српска душа која, / Тамо је мени отаџбина моја", српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик почео је обраћање на свечаном обиљежавању Дана српског јединства, заставе и слободе.

Додик је рекао да смо јединство увијек показивали у тешким историјским тренуцима што је одредило карактер нашег народа и што га разликује од других који су увијек чекали да им слободу подаре други.

– Тако је било од 1389. до данас. Пролазили смо голготе, али нисмо дали оно што нам је битно – слободу. Република Српска је поносна што је заједно са Републиком Србијом усвојила Закон о заштити ћирилице и вјерујем да је то један у низу оних који ћемо усвојити заједно – рекао је Додик.

Додик је рекао да не воли „када нас зовете Босанцима, ми смо Срби и ништа ме не повезује са том ријечју Босанац. Ми смо Срби, нисмо ни Босанци Срби, као што нису ни хрватски Срби, већ смо ми Срби који чувамо свој идентитет".

Српски члан Предсједништва БиХ је рекао да је као политичар често размишљао чиме изазивамо друге да нас криве за нешто, али да није успио то да нађе.

– Не желимо друге да асимилујемо, да другима нашкодимо, већ само водимо политику заједништва. И то није ништа различито од других. Ми имамо своју Републику, али наша земља је Србија. Вјерујем да је ово вијек нашег уједињења и вијек јединства. И не позивамо на мир, већ на мир, сарадњу и међусобно уважавање. Хоћемо јединство у миру са другима, али немојте нам бранити да славимо своје празнике, да бранимо своје светиње – поручио је Додик.

На крају обраћања, Милорад Додик је рекао да су Срби свјесни себе.

– Ово је наша земља, ово су наше државе и не можете нам бранити да будемо Срби. Живјела Србија и српски народ гдје год живио – поручио је Додик.

ПОРФИРИЈЕ: НЕ МОЖЕМО ВОЉЕТИ ДРУГЕ АКО НЕ ВОЛИМО СВОЈ РОД И НАРОД

– Нека нам је срећан и благословен празник националног јединства, слободе и националне заставе – истакао је патријарх.

– Не можемо вољети друге који су удаљени од нас, ако најприје не волимо свога оца, мајку, брата, сестру, комшију, своју породицу, свој род, свој народ – поручио је патријарх и додао да се тако јединство изграђује „пошавши од конкретног, појединачног, личног ка општем и свеопштем."

– Сваки други редосљед је неприродан и може да створи посебно дубоке проблеме – рекао је он.

– Зато морамо на првом мјесту упознати себе, оно што нас окружује и упознати оно што је наше, да бисмо могли да растемо, напредујемо и идемо даље, а исто тако морамо спознати своје слабости како бисмо се исправљали и били бољи – рекао је патријарх.

И једног и другог има напретек у нашој прошлости и нашем предању, због тога у предању и ономе што је наша прошлост морамо трагати за нашим надахнућима – нагласио је патријарх.

– Не могу нам други кроз своје интерпретације нас, наших мисли и дјела рећи ко смо ми на дубљи и аутентичнији начин од онога који је нама када поступимо по описаном реду једино могућ – рекао је патријарх.

– Јединство породице, јединство фамилије и јединство народа не смије бити засновано на себичним интересима и ни у ком случају не смије да послужи томе да се затворимо у себе, да се одвојимо од других или да бисмо са њима не дај Боже били у конфликту. На тако заснованим циљевима наше јединство и свако друго јединство постало би деструктивно, претворило би се у своју супротност и вратило би се као бумеранг који би нас растргао – закључио је патријарх.

Свечано у Дрвару: Хвала Србији што нам помаже да опстанемо

Полицијски оркестар Министарства унутрашњих послова /МУП/ Републике Српске одржао је у Радничком дому у Дрвару величанствен концерт поводом 15. септембра, Дана српског јединства, слободе и националне заставе.

Бројни Дрварчани и гости из сусједних општина имали су прилику да уживају у широком репертоару Полицијског оркестра. Начелница Општине Дрвар, Душица Рунић је истакла да несебичну помоћ коју Српска и Србија пружају Дрвару рекавши да ниво сарадње никада није био на вишем нивоу.

Шеф Конзуларне канцеларије Републике Србије у Дрвару, Југослав Ђорђевић је поручио да Срби требају бити јединствени и сложни без обзира на политичку опцију којој припадају.

СРПСКА ТРОБОЈКА И У ХРВАТСКОЈ

Тробојка нека се данас поносно вијори широм свијета за јединство народа! Наши преци су се борили да сваки Србин данас уздигнуте главе и пуног срца поносно носи српску заставу као симбол вјековне борбе за слободу, правду и част српског рода – саопштили су из Амбасаде Србије у Хрватској.

Како је и најавио предсједник Српског народног Вијећа Милорад Пуповац српска заједница у Хрватској је Дан српског јединства обиљежила тако што су заставе српске мањине – заједно са заставом Републике Хрватске и Европске уније (ЕУ) извјешене и постављене тамо гдје су и иначе постављене и стоје на зградама у којима се налазе српске институције или у локалним самоуправама у којима српска заједница представља значајан проценат становништва.

Припадници српске мањине, сходно хрватским законима, користе „народну" заставу црвен-плави-бијели без грба и круне, који су на државној застави Србије. Друга је разлика што је застава српске мањине у односу 1:2, док је она Србије у односу 2:3.

ЗАВРШЕНИ ДЕВЕТИ *ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ*

ЦВИЈАНОВИЋ: Стратешки циљ повезивање са Србијом

У организацији Представништва Републике Српске у Србији ова манифестација већ девет година спаја културне, просвјетне и привредне потенцијале Републике Српске и Србије, његујући традиционалне вриједности. Ове године *Дани Српске у Србији* трајали су од 22. до 29. септембра, а низ активности одржан је у Београду, Крушевцу, Краљеву, Шиду, Крагујевцу, Кикинди, Зрењанину, Сечњу, Нишу, Суботици и Новом Саду. Овогодишња манифестација „завршена је концертом бањалучког етно ансамбла *Траг*, који је одржан у Новом Саду на великој сцени Српског народног позоришта.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић је оцијенила да је посебно радује чињеница што су сваким концертом или представом умјетника, промоцијом планина, бања или привредних потенцијала, као и сваким сусретом представника збратимљених градова са двије стране Дрине, Србија и Српска све ближе и све снажније повезане.

– У томе се, заправо, огледа највећи значај ове манифестације јер је наш стратешки циљ: јединство и повезивање са Србијом. Важно је и на овом мјесту подсјетити да су сарадња, као и ниво политичког разумијевања између Србије и Српске данас већи него икада у прошлости. На понос наших грађана може да буде оно што смо заједнички реализовали у претходних неколико година, а биће свакако и оно што ћемо у наредном периоду урадити – навела је Цвијановић и појаснила да ту превасходно мисли на реализацију заједничког енергетског мегапројекта *Бук Бијела* а као и на изградњу требињског аеродрома и ауто-пута Бањалука–Београд, који ће бити жила куцавица инфраструктурне интеграције.

Она је указала да је много изазова пред Српском и Србијом и да је због тога важно да остану снажне, јединствене и окупљене око својих националних интереса.

– Посебна захвалност Србији, која нам је и ове године широм отворила своја врата и тиме омогућила да своје потенцијале представимо у најљепшем свјетлу. Хвала покрајинским властима и дивној Српској Атини, која нас је угостила. Живјела Република Српска! Живјела Србија! – поручила је предсједница Цвијановић.

Предсједник Покрајинске владе Игор Мировић је оцијенио да су односи Војводине и Републике Српске још чвршћи.

– Велики број грађана који живе у Војводини, или је рођен или је поријеклом из крајева западно од Дрине. Својом вреднoћом, упорношћу и истрајношћу, они су одавно постали изузетно важан фактор развоја наше покрајине, али никада нису заборавили ни стазе завичаја којима сте наслови ли прелијепили концепт који је током ове манифестације обишао Србију и показао сву раскош народног стваралаштва, заједничке традиције и обичаја, нагласио је предсједник Покрајинске владе – рекао је Мировић и најавио да ће у наредним мјесецима почети конкретна сарадња између Војводине и Републике Српске што се тиче универзитета, клиничких центара, болница, развојних агенција, пољопривредних института и служби, културних посленика, привредника, привредних комора и других установа.

Млађен Цицовић, шеф Представништва Српске у Србији је подсјетио да је у склопу манифестације одржано 13 умјетничких програма у једанаест градова и општина у Србији као и двије конференције о инвестиционим потенцијалима Републике Српске и најавио да ће се наредне године обиљежити двоструки јубилеј – 30 година постојања Републике Српске и десет година манифестације Дани Српске у Србији.

Цицовић је на крају рекао да ће сљедеће године бити јубиларна, десета манифестација *Дани Српске у Србији* и „трудићемо се да је обогатимо новим програмима и акцијама, јер ћемо је организовати у години у којој наша Република Српска слави тридесет година постојања"

ПОВЕЉА О БРАТИМЉЕЊУ ИЗМЕЂУ НОВОГ САДА И ИСТОЧНОГ САРАЈЕВА

Новосадски дио манифестације *Дани Српске у Србији* почео је пријемом код градоначелника Новог Сада Милоша Вучевића, који се завршио потписивањем повеље о братимљењу и сарадњи два града Новог Сада и Источног Сарајева.

Градоначелник Источног Сарајева Љубиша Ћосић рекао је да је привилегија бити град пријатељ Новог Сада, другог по величини града у Србији, „Српске Атине" престонице младих и културе.

– Источно Сарајево настало је 1993. године, на дијеловима некадашњег Сарајева, а у њему и Република Српска. Потписивање овог Споразума је велика ствар за наше Сарајево, јер тај документ ће омогућити да продубљујемо сарадњу и да је институционално ојачамо. Имамо много тога да научимо од ове Градске управе и од Милоша Вучевића. Добре ствари можемо направити посебно тамо гдје је најтеже, а то је привреда. Привреда Републике Српске наслоњена је на привреду Републике Србије и логично је да се то рефлектује на градове. Из овог Споразума треба да проистекну конкретни резултати, те да наши грађани осјете бенефите од ове сарадње – закључио је градоначелник Ћосић.

Споразум Новог Сада и Источног Сарајева подразумијева, прије свега институционалну сарадњу, заједничке наступе у реализацији међународних и прекограничних пројеката. Наглашено је и да ће та сарадња бити остварена у областима привреде, пољопривреде, туризма, спорта, културе, образовања и заштите животне средине.

– Поносан сам што Нови Сад добија још један град за пријатеља, дванаестог по реду за вријеме ове администрације. Драго ми је што је то још један град из Републике Српске. Снажна је симболика што смо Споразум потписали за вријеме традиционалне манифестације *Дани Републике Српске у Србији*. Веома брзо ћемо заједничким подухватима конкретизовати овај Споразум, јер то није само слово на папиру. Србија финансира доста пројеката на територији Источног Сарајева, а инвеститори из Новог Сада тамо реализују пројекте. Војвођани често одлазе на Јахорину, и људи су нераскидиво повезани пријатељским и родбинским односима. Надам се да ће се Босна и Херцеговина више ангажовати на пољу изградње ауто-пута између наше двије државе, да побољшамо и убрзамо саобраћајну комуникацију. Нови Сад има интензивну међуградску и међународну сарадњу, одржавамо старе везе и континуирано остварујемо пријатељства са новим градовима – истакао је градоначелник Милош Вучевић.

ПАТРИЈАРХ ПОРФИРИЈЕ: ПОСТОЈАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ДЈЕЛО ЈЕ ПРАВДЕ

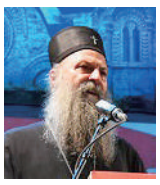

Његова светост патријарх српски Порфирије рекао је на отварању манифестације Дани Српске у Србији да је стварање, постојање и напредак Републике Српске дјело правде, као и међународног права и консензуса, а да је за хришћане праведно оно што је утемељено на истини.

Предсједник Владе Републике Српске Радован Вишковић истакао је да су Дани Српске у Србији велика и лијепа прилика да се истакне јединство и заједништво једног народа којем границе не могу избрисати сродство, традицију, вјеру и културу.

Потпредсједница Владе Србије Маја Гојковић истакла је на свечаном отварању манифестације да је јачање односа Србије и Републике Српске од суштинског интереса за српски народ.

– Глобални процеси и историјски токови често нису били благонаклони према блискости једног истог народа који живи са двије стране Дрине, зато је потребно стално подстицати и охрабривати свеобухватну сарадњу у области културе, а нарочито у његовању сјећања.

КОНФЕРЕНЦИЈА *ИНВЕСТИЦИОНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ*

Јачати развој мањих средина

У Привредној комори Војводине одржана је конференција *Инвестициони потенцијали Републике Српске* на којој су учествовали предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић, предсједник Покрајинске владе Игор Мировић, предсједник Привредне коморе Војводине Бошко Вучуревић и шеф Представништва Републике Српске у Републици Србији Млађен Цицовић.

Послије представљања инвестиционих потенцијала у Београду конференција је одржана и у Новом Саду, уз учешће заинтересованих привредника како и представника институција – Владе, предсједника општина, чланова Привредних комора Републике Српске.

Предсједник Покрајинске владе Игор Мировић рекао је да је заједничка намјера да помогнемо развој мањих локалних самоуправа са обе стране Дрине, јер желимо да се спријече миграције ка већим градовима и да људи остану у својим срединама.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић оцијенила је да ће сусрет допринијети унапређењу односа, и још јачој и чвршћој интеграцији Републике Српске и Србије. Она је захвалила Покрајинској влади на томе што је, како је навела, увијек пружала снажну подршку Српској.

Предсједник Привредне коморе Војводине Бошко Вучуревић истакао је да је Привредна комора Војводине мјесто окупљања привредника и да је привредни значај који наша тржишта имају за наше привреде огроман. Спољнотрговинска размјена Србије са Републиком Српском за првих седам мјесеци ове године износила је нешто више од 450 милиона евра. Од тога је Србија остварила извоз у вриједности од 282 милиона евра, а увоз из Српске је реализован у вриједности од 173 милиона евра.

Шеф представништва Републике Српске у Републици Србији Млађен Цицовић истакао је значај овог скупа какао би управо привредници могли да се упознају са могућностима инвестирања у Републику Српску.

ГРАДОНАЧЕЛНИК БЕОГРАДА ПРИМИО ДЕЛЕГАЦИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У оквиру манифестације *Дани Српске у Србији* градоначелник Београда проф. др Зоран Радојичић примио у Старом двору делегацију Републике Српске, предвођену премијером Радованом Вишковићем. У делегацији Републике Српске били су и Златан Клокић, министар за европске интеграције и међународну сарадњу, Млађен Цицовић, шеф Представништва Републике Српске у Србији и Жељко Ђурић, шеф кабинета предсједника Владе Републике Српске.

Градоначелник Радојичић је изразио задовољство што је имао прилику да разговара са предсједником Владе Републике Српске и његовим сарадницима.

Он је истакао да је Град у протеклој години имао више контаката са општинама и градовима Републике Српске, као што су Вишеград, Сребреница, Источно Сарајево, Бијељина, Бањалука, Требиње и додао да је било доста прилика за разговор, размјену искустава, као и разговора о могућностима узајамне помоћи.

Предсједник Владе Републике Српске Радован Вишковић захвалио је градоначелнику и свим грађанима Србије на несебичној подршци.

КОРДУНАШИ У ЗЕМУНУ ОБИЉЕЖИЛИ СЈЕЋАЊЕ НА СТРАДАЛЕ РЕЗЕРВИСТЕ У КАРЛОВЦУ

Ни 30 година од злочина на Коранском мосту породице погинулих не знају истину

Тачно прије 30 година на Малу Госпојину догодио се злочин на Коранском мосту. Тог дана смртно су страдали Миле Бабић, Никола Бабић, Васо Бижић, Светозар Гојковић, Зоран Комадина, Божо Козлина, Миленко Лукач, Слободан Миловановић, Миле Пеурача, Милић Савић, Јован Сипић, Милош Срдић, Небојша Поповић.

Тим поводом положени су вијенци код споменика борцима и жртвама рата деведестих у парку код Градске општине Земун.

» Бора Ерцеговац са члановима породица погинулих полаже вијенац

РЕЗЕРВИСТИ БИЛИ РАЗОРУЖАНИ

Организатори скупа били су Завичајни клуб Кордунаша и Удружење бораца Кордуна и потомака 8. Кордунашке НОУ дивизије, бораца ратова '90-тих и Удружење *Логориште*.

Припадници Министарства унутрашњих послова и Збора народне гарде Републике Хрватске зауставили су 21. септембра 1991. године, испред моста на ријеци Корани у Карловцу, два војна камиона у којима су се, из касарне *Мекушје* у касарну *Логориште*, превозили припадници активног и резервног састава ЈНА, који су, након преговора и обећања хрватске стране да ће бити пуштени, одложили оружје.

Одмах по предаји, једна група заробљеника, углавном активних припадника ЈНА, одвезена је у просторије полиције, а друга група од 17 војника српске националности, углавном резервиста из кордунашког села Крњак, спровођена је пјешице преко Коранског моста. Чим су ступили на мост, појавила су се униформисана лица са фантомкама на главама и почели „крвави пир" над њима. Тринаесторица су убијени и масакрирани, док су четворица тешко рањени.

Никола Радовић из Удружења бораца Кордуна навео је да је њих 13 усмрћено на најсвирепији начин.

– Цијели Кордун је туговао, а народ је био згрожен овим догађајем. 27. септембра на Кордуну је проглашена жалост пошто Хрвати нису жељели одмах да испоруче страдалнике. Одржано је опело за свих 13 звјерски побијених вриједних, радних и одважних људи. Не желим овдје никога прозивати, али постоји оправдана сумња да је постојала кртица, народским рјечником издајник. Како су усташе знале да је Пеурача отишао по помоћ? Како су знале руту кретања групе? У исто вријеме се догодио жесток напад на касарну и напад на незаштићене људе у возилима на Коранском мосту.

Радовић је навео да је усташка акција била добро припремљена и координирана. Те да породице страдалих заслужују да сазнају праву истину.

ВИЈЕНАЦ СПУШТЕН У САВУ

С обзиром да се Корана улива у Купу, а Купа у Саву делегација ЗК Кордунаша и бораца Кордуна је спустила вијенац на Савском мосту.

Предсједник Удружења бораца Кордуна Ђуро Шкаљац је напоменуо да ће чланови Удружења бораца и ЗКК учинити све да се сјећање на страдалнике не заборави.

Шкаљац се захвалио свима који су дошли на помен, а посебно Сави Штрпцу из *Веритаса*, предсједнику Савеза Срба из региона Миодрагу Линти, предсједнику Коалиције удружења избјеглица у Републици Србији Мили Шапићу, Пери Шаули предсједнику Крајишког културног центра и Николи Радићу предсједнику Удружења бораца 7. банијске дивизије.

Пјесму *На Кордуну гроб до гроба* отпјевала је пјевачка група *Звуци Кордуна*.

ДРАГАНА БОКУН

МУРАЛ ЗА ЗЛОЧИНЦА ХРАСТОВА

Осуђени убица и ратни злочинац Михајло Храстов добио је мурал у Карловцу и то на мјесту злочина – Коранском мосту. Правоснажно је осуђен на четири године затвора, да би га хрватско Министарство правосуђа пустило на условни отпуст након двије године и 10 мјесеци одслужене казне. Приликом откривања мурала, Храстов је сијао од среће.
– Ја сам своје одрадио поштено, мушки – поручио је Храстов који се посебно захвалио навијачима, Бед Блу Бојсима и Карловчанима који су дошли на мјесто на коме је он прије 30 година пуцао на ненаоружане људе.
Окупљени су се сликали са њим уз мурал на којем је нацртана и пушка са којом је починио злочин.

СНИМАК ЕКРАНА ДИРЕКТНО.ХР

ЛИНТА: ПРЕИМЕНОВАЊЕ КОРАНСКОГ МОСТА ДОКАЗ ДА ЈЕ ХРВАТСКА НАСТАЛА НА ЗЛОЧИНУ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да скандалозно откривање мурала правоснажно осуђеном ратном злочинцу Михајлу Храстову у Карловцу јесте један од многих доказа да је данашња Хрватска настала на злочину над српским народом. Други доказ јесте антицивилизацијска одлука Градског вијећа Карловца да се мост преко ријеке Коране на улазу у град назове по јединици Специјалне полиције *Гром* чији је припадник Михајло Храстов ликвидирао 13 заробљених српских резевиста ЈНА. Постоје бројне чињенице да је у ликвидацији Срба учествовало више припадника наведене јединице али осим Храстова нико од њих није процесуиран за почињени ратни злочин. Линта наводи да је одлука о новом имену моста донесена 22. септембра у 3.40 ујутро тј. практично на 30. годишњицу ратног злочина који се десио на њему.

За именовање моста по *Громовима* гласало је 13 одборника углавном из редова ХДЗ-а и Домовинског покрета, док их је четворо било против. Трећи доказ јесте чињеница да је за Удружења хрватских ветерана и велики дио Хрвата у Карловцу Михајло Храстов јунак Домовинског рата, а не злочинац.

Именовање Коранског моста именом Специјалне јединице полиције *Гром* и откривање мурала убици Храстову потврђује да Карловац свој идентитет гради на злочину и да се у Хрватској константно шири мржња и насиље према Србима и свему што је српско.

Линта подсјећа да је Храстов осуђен тек 2016. године на срамне четири године затвора због ликвидације 13 и тешког рањавања двојице заробљених резервиста ЈНА из кордунашког мјеста Крњак које се десило на Коранском мосту 21. септембра 1991. године. Суђење Храстову је било лакрдија и трајало је 23 године што потврђује неспорну истину да је хрватско правосуђе етнички мотивисано и има задатак да оправда лажни мит о Домовинском рату према коме су Србија, ЈНА и Срби извршили агресију а да је Хрватска водила ослободилачки и одбрамбени рат. Линта поново позива Тужилаштво за ратне злочине у Београду да покрене истрагу и подигне оптужнице против других одговорних лица који су наредили, организовали и починили ликвидацију 13 крајишких Срба на Коранском мосту. Главни разлог јесте чињеница да хрватско правосуђе није процесуирало више припадника хрватских војних и полицијских снага који су одговорни за овај монструозни злочин.

ПРОМОВИСАНА КЊИГА БОРЕ ЕРЦЕГОВЦА *ЛОГОРИШТЕ И КОРАНСКИ МОСТ*

Свједочанство команданта касарне *Логориште*

У Земуну у ресторану *Стара царинарница* 21. септембра одржана је промоција књиге пуковника Боре Ерцеговца *Логориште и Корански мост*. Ерцеговац је био командант касарне Народни херој *Стјепан Милашинчић Шиљо* у народу позната као *Логориште* у Карловцу на Кордуну.

У књизи је приказана генеза догађаја везаних за касарну *Логориште*, као и догађаји који су претходили борбама у Карловцу 1991. године, два и по мјесеца у блокираној касарни, догађаји у вези са страшним покољем 13 припадника ЈНА на Коранском мосту 21. септембра 1991, херојски пробој из касарне који се завршио преласком преко понтонског моста у селу Малићи. Описани су и неки значајни догађаји послије пробоја као и формирање Удружења бораца *Логориште* које је формирано 21. септембра 2001. године у Земуну.

Радисав Нешковић рецезент књиге наводи да је Ерцеговац догађаје везане за *Логориште* описао хронолошки и осјећајно.

» Бора Ерцеговац на промоцији

– Ова књига даје велики допринос у сазнању истине како су Срби прошли у том грађанском рату.

Аутор Бора Ерцеговац каже да га је на писање књиге *Логориште и Корански мост* покренула пресуда хрватског суда од четири године затвора кољачу Михаилу Храстову, али и људска и морална потреба да поднесе својеврсни рапорт погинулим и преживјелим ратним друговима, њиховим породицама и свеколикој домаћој и свјетској јавности.

– Рапорт који говори истину о томе како су се у невјероватно тешким ратним условима, малобројни браниоци касарне *Логориште* борили и гинули, али се нису предавали. Крваве борбе које смо водили, по много чему су специфичне за рат на простору бивше Југославије. Једини смо реализовали најтежу борбену радњу „борба у окружењу и пробој из окружења", водили смо најтежу тенковску битку послије Вуковара, једини смо ултиматумом приморали непријатеља да сам уклони своје бункере које је поставио око касарне. Злочин на Коранском мосту био је један од највећих злочина у рату у Хрватској.

У књизи се налазе и бројни прилози – спискови бораца касарне Логориште, хронологија значајних догађаја, преписка са усташким заповједником, оригинална службена документа, бројни подаци, ратне шеме и карте команданта касарне и други документи.

Такође, аутор поставља 12 питања на која породице погинулих бораца и преживјели борци *Логориште*, упорно траже одговоре већ 30 година.

На промоцији су били народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, предсједник Документационо-информационог центра *Веритас* Саво Штрбац, предсједник ГО Сурчин Стеван Шуша, политичар Зоран Алимпић, предсједник Удружења бораца Кордуна Ђуро Шкаљац, предсједник Крајишког културног центра Петар Шаула, предсједник Коалиције удружења избјеглица у Републици Србији Миле Шапић, предсједник Завичајног клуба Кордунаша Слободан Шарац и многи други.

Пјесму *На Кордуну гроб до гроба* отпјевала је пјевачка група *Звуци Кордуна*, док је одломке књиге читао драмски умјетник Стефан Зекић.

ДРАГАНА БОКУН

О АУТОРУ

Бора Ерцеговац је рођен 21. јуна 1947. године у Земуну. Са успјехом је завршио Вишу војну академију. Службовао је у гарнизонима Петриња, Карловац, Делнице, Слуњ, Београд. Активни је учесник ратних дејстава на Кордуну, Банији, Вуковару и у току НАТО агресије. На свој захтјев 1. маја 2000. у чину пуковника одлази у пензију.

ЗАХВАЛНИЦА *СРПСКОМ КОЛУ*

Бора Ерцеговац је уручио захвалнице онима који су помагали рад Удружења Логориште и допринијели култури сјећања.
Захвалнице су примили чланови породица погинулих резервиста Деса Бабић, Матија Лешић и ћерка покојног Боже Козлине. Захвалнице су уручене и Стевану Шуши предсједнику ГО Сурчин, Мили Малбаши, Слободану Шарцу, Сави Штрпцу, Ђури Шкаљцу, Жани Живаљевић, листу *Српско коло*, Завичајном клубу Кордунаша и ресторану *Стара царинарница*.

СРПСКИ ПАТРИЈАРХ О ПРАЗНИКУ ПОСВЕЋЕНОМ ЈАСЕНОВАЧКИМ НОВОМУЧЕНИЦИМА

ПОРФИРИЈЕ: Јасеновац је мјесто гдје је изневјерен Бог

Код споменика Камени цвијет, који је подигнут на мјесту гдје је прије 80 година основан највећи и најозлоглашенији логор у Независној Држави Хрватској, патријарх је уз саслужење великог броја архијереја СПЦ и присуство српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика и предсједника Српског народног вијећа, Милорада Пуповца, служио парастос свим јасеновачким жртвама, а прије парастоса, у цркви посвећеној Светом Јовану Крститељу, литургију поводом празника Светих јасеновачких мученика.

Обраћајући се вјерницима, српски патријарх је поручио и да се, како је рекао, он и Загреб, али и он и Хрватска јавно воле, као и да воли све људе Хрватске без обзира на то ком народу припадали и како се Богу молили.

– Један мој пријатељ рекао је да има три Порфирија њему позната, али постоје записане ријечи, учињена дјела, па нека цијени свако колико је Порфирија. Исти је Порфирије као онај који је дошао у Загреб прије седам година, онакав какав је био увијек и какав уз Божју помоћ је позван да остане заувијек. Порфирије који јавно воли Загреб и који јавно воли Хрватску, све људе Хрватске – поручио је патријарх СПЦ.

» АФИРМАТИВНО О ХРВАТСКОЈ: Патријарх Порфирије у Јасеновцу

Истакао је да је увијек и на сваком мјесту говорио само афирмативно о Хрватској, иако је било ситуација када то није требало да чини. Наглашава да је све прећутао како не би доливао уље на ватру.

– Ми апсолутно поштујемо сваку државу, не остављамо себи ни трунку права да оспоримо било коме оно што јесте, апсолутно поштујемо свакога и подржавамо да свако без страха треба да буде оно што јесте и не треба да скрива то ни од кога – поручио је патријарх.

Говорећи о логору Јасеновац, он је рекао да је то мјесто гдје је изневјерен Бог, а осрамећен читав људски род, али да га је Бог парадоксално одредио да буде мјесто са којег се 24 часа узноси молитва за читав људски род и мир. Он је током литургије окупљене вјернике подсјетио да су на том мјесту прије 80 година извршени најстрашнији уму незамисливи злочини, злочини који су извршиле усташе над недужним људима из српског, јеврејског и ромског народа, али и хрватског народа.

– Наравно да је било највише оних православне вјере и све то што су вршили злотвори вршено је на основу тадашњег закона, међутим логика Божја је другачија од логике људске – управо тамо гдје је велико страдање и гдје недужни страдају то Господ претвара у свето мјесто, мјесто молитве и из тог разлога никада се нисмо овдје сабирали да бисмо се овдје бавили бројкама, математиком, доказивањем ко је коме више зла нанио, јер знамо да је на овом мјесту изневјерен Бог, а осрамећен човјек, осрамећен људски род – закључио је патријарх.

РОЂЕНА ЈАСЕНОВЧАНКА ДРАГИЊА БАЛАЋ ПРЕЖИВЈЕЛА ЈЕ УСТАШКИ ЛОГОР

Ја сам, дијете, живи споменик страдања и пркоса

Бака Драгиња Балаћ (92) рођена Кукић, једна је од посљедњих живих свједока усташке фабрике смрти, прије 80 година дјевојчице одведене у злогласни логор која је преживјела и упамтила све његове страхоте. Али, она је истовремено и жена рођена у мјесту Јасеновац, одрастала у њему, спроведена у логор петстотинак метара од родне куће, преживјела сву његову суровост и послије рата вратила се да у Јасеновцу живи.

– Нема нас још много преживјелих логораша. Али ми који смо живи морамо оставити нашим покољењима записе да знају шта се десило у Јасеновцу. И тачка. Стално причам о усташама и злочину. Убијали су пет година наш народ у Јасеновцу. Сваког дана. Често изађем испред своје капије. Гледам у логор. Слике се саме појављују. Видим логораше, видим усташе како воде људе према логору, видим злочинце како пале лешеве. Тај смрад и сад могу да осјетим… И док тако стојим пред капијом, поред мене прођу с времена на вријеме потомци наших комшија, усташа, оних који су нас клали и убијали. Склањају поглед. Знају добро ко сам. Стојим ти тако на путу као живи споменик. Нека виде да сам жива и пркосна. Ја сам ти дијете, живи споменик страдања и пркоса, овдје у овом мом и нашем Јасеновцу – у даху прича бака Драга.

ФОТО: ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

» Драгиња Балаћ

Усташе су јој, како свједочи, убиле седморо најмилијих и десетине рођака.

– У Јасеновцу сам рођена, овдје ћу и умријети. И у рату деведесетих поново дођоше усташе. Протјерани смо у Градишку у Републику Српску. Вратила сам се 2000. и живим на огњишту своје породице. У дому који су усташе 1942. запалиле и сравниле са земљом. Остао је био само бунар – присјећа се Драга.

Мужа је сахранила, каже, одавно. Ћерка са унуцима и праунуцима живи у Словенији. Обилазе је кад стигну.

– Усташе су моју цијелу породицу ближу и даљу, као и наше цијело село, отјерали у логор Јасеновац у љето 1942. Ко год се побунио, одмах је убијен. Остали су убијани у логору. Улазимо у логор, а тамо испребијани људи, мртве купе и носе, међу њима дјеца, жене.

Мајке нам сакривају очи да не гледамо усташко зло! Сваког дана у логору неком је посљедњи дан живота. Надаш се да то ниси ти. И с тим осјећањем се будиш и идеш на спавање. Усташе пролазе поред тебе, носе ножеве и маљеве. Не знаш који ти је дан посљедњи – прича бака Драга.

Много је, каже, зла видјела.

– Гледала сам како пале гомилу убијених људи. Гледала сам како убијају Србе и Јевреје скинуте до голе коже на залеђеној Сави. Гледала сам како воде колону Срба и убијају и жене и дјецу која не могу брзо да ходају. Сјећам се, сине, крви по цијелом Јасеновцу – говори Драга.

Њу је од смрти у Јасеновцу „спасао" одлазак на рад у Њемачку, са мајком.

– Једног јутра су нас убацили у вагоне и правац Њемачка. У вагону гдје сам била породила се нека жена. Немаш ни воде ни хране, али преживјеле су и беба и мајка. Не знам шта је било са њима кад смо стигли у Њемачку, али знам да су биле живе. По доласку у Њемачку, послије неколико дана разболимо се од тифуса. Швабе наређују да се вратимо у Загреб. Ми плачемо и молимо – немојте назад. Вичемо: „Тамо кољу!" – у даху прича бака Драга, и посве је јасно да сваки догађај поново преживљава.

Ипак, вратили су их у Загреб. Смјештени су у импровизовану болницу. Ту их је готово половина умрла. Они који су преживјели, опет су враћени у Њемачку. Тамо је Драгиња остала с мајком до краја рата. За то вријеме у Јасеновцу су јој убијене три рођене сестре, баба, дјед, двије рођене стрине и десетине рођака. За оца тих неколико година нису знале гдје је… Слом нациста са мајком је дочекала на граници са Аустријом.

– Кренуле смо кући пјешке. Послије неколико дана нашу колону Срба, нас који смо ишли из Њемачке и Аустрије, сустигло је неколико камиона које су возили Руси. Повезли су нас према родној груди и довезли до Окучана. И, потом, опет пјешке правац Јасеновац – прича бака Драга.

Код куће у Јасеновцу – згариште. Родбина и комшије побијени. У неко доба појави се отац. Био је у партизанима.

– Прије него што је побјегао у партизане отац је фалсификовао документа Србима и правио им лажна да су Хрвати. Тако их је спасавао од логора. Себи је био направио њемачке „папире", па се тако кретао у НДХ. Када су га открили, тражио га је Гестапо. Умакао им је и отишао у партизане – каже бака Драга.

С. МИШЉЕНОВИЋ/НОВОСТИ

ТИТО ШТИТИО УСТАШЕ

Повратак у Јасеновац, на кућни праг, био ми је посебно тежак. Много болан. На сав јад и тугу за побијеним најмилијима, сваки дан у селу сам гледала и сусретала комшије усташе који су пет година убијале своје комшије Србе. У ослобођеној држави слободно су се кретали. То је било ужасно. То им је Тито омогућио. Изједначио је усташе и злочинце са жртвама. Ниси смио послије рата да писнеш о усташама у Јасеновцу и геноциду над Србима. Све их је Броз штитио – озлојеђена је и дан-данас бака Драгиња.

СОКОЛАЦ: И ДАЉЕ СЕ ТРАЖИ ОКО 300 ЛИЦА НЕСТАЛИХ У МИНУЛОМ РАТУ

Полагањем вијенаца на Војничком спомен-гробљу *Мали Зејтинлик* на Сокоцу и служењем парастоса за погинуле српске борце у манастиру на Равној Романији обиљежен је Дан несталих и погинулиг бораца Војске Републике Српске.

Изасланик српског члана Предсједништва БиХ Бошко Томић рекао је да се на Сарајевско-романијској регији још тражи више од 300 лица несталих у минулом рату, а у Републици Српској више од 1.000 несталих бораца и цивила.

Он је нагласио да је процес тражења успорен када је та надлежност одузета од Српске и када је Српска у доброј мјери обесправљена да то тражи, те нагласио да треба и даље тражити рјешење за овај проблем.

Према његовим ријечима један од горућих проблема Сарајевско-романијске регије, од Трнова до Рогатице јесте и 208 назапослених из категорије дјеце погинулих бораца.

Милка Кокот рекла је новинарима на Сокоцу да већ 29 година тражи посмртне остатке свог оца Гојка /53/ и брата Драгана /27/ који су убијени у априлу 1992. на кућном прагу у Сарајеву, али и свих осталих несталих Срба у име организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила.

Према њеним ријечима, још се у Сарајеву траже 183 Србина нестала од Илиџе до Башчаршије, те 393 на Сарајевско-романијској регији до Горажда.

Након што су делегације Градске организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Источно Сарајево и општина Града Источно Сарајево и општине Рогатица, положиле вијенце на Војничком спомен гробљу на Сокоцу, у Манастиру Светог Георгија на Равној Романији служен је парастос за погинуле српске борце у минулом одбрамбено-отаџбинском рату.

СРНА

ВУКОВАР: ВИЈЕНЦИ И СВИЈЕЋЕ ЗА УБИЈЕНЕ И ПОГИНУЛЕ СРБЕ

Већ по традицији другу суботу у септембру представници организација српске националне мањине из Вуковара и околине заједно са члановима породица жртава окупљају се и у заједничкој молитви одају почаст страдалим припадницима српске заједнице из овог града у рату деведесетих година, пише портал *Срби.хр*.

Молитва је ове године започела литургијом у Саборној цркви Светог оца Николаја у центру града, а наставила се на гробљу Алеја гдје су код централног крста запаљене свијеће и положени вијенци.

Крст на Алеји једино је мјесто на којем се српска заједница тренутно може присјећати својих настрадалих јер представници града Вуковара никада до сада нису имали разумијевања да достојно обиљеже мјеста страдања српских цивила. Због тога ће се у наредном периоду радити на идеји да се у порти цркве постави крст на којем би се убудуће вршио помен.

– Централни крст би био мјесто на којем би се вршио помен за све страдале. То ће бити у неком будућем периоду, али нећемо ни тада изоставити помен и полагање вијенаца овдје на Алеји. Свјесни смо да ће према нама увијек долазити притисци што се сјећамо својих погинулих у зависности од политичког тренутка, али без обзира на то, нико не може забранити било коме да се моли за своје пострадале. Ми смо се и данас на литургији и парастосу присјетили свих жртава настрадалих у овом рату. Увијек ће бити неких приговора, политичких тенденција или препуцавања, али ми не желимо у томе да учествујемо – поручио је предсједник ВСНМ-а града Вуковара Дејан Дракулић.

БОРБА ЗА ОЧУВАЊЕ СРПСКЕ ИМОВИНЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ГУЈОН: За кампању заштите имовинских права Срба у Федерацији БиХ морају знати сви наши људи од Америке до Аустралије!

У Министарству иностраних послова одржана је конференција за штампу на којој су Арно Гујон, директор Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону и Млађен Цицовић, директор Представништва Републике Српске у Србији објавили почетак медијске кампање посвећене информисању Срба поријеклом из ФБиХ о потреби заштите имовинских права које заједнички спроводе органи Републике Србије и Републике Српске.

– Постоји ризик да Срби поријеклом из Федерације БиХ остану без своје имовине током поступка утврђивања земљишних књига и катастра – рекао је Гујон.

» НА ИСТОМ ЗАДАТКУ: Млађен Цицовић и Арно Гујон

КАМПАЊА У ПЕТ КОРАКА

Он је објаснио да је разлог томе што власти у Федерацији БиХ јавне позиве објављују у *Службеном гласнику* Федерације БиХ и у локалним новинама који расељеним Србима нису доступни.

– Зато покрећемо кампању информисања Срба поријеклом из Федерације БиХ како бисмо их обавијестили о томе – рекао је Гујон и навео да се кампања састоји од пет корака.

Гујон је нагласио да медијска кампања представља пети корак у овом процесу, а да је Управа за дијаспору и Србе у региону претходно обавијестила дипломатско-конзуларна представништва, удружења у иностранству и СПЦ, као и да су припремљени материјали за друштвене мреже са циљем да информација стигне до Срба поријеклом из ФБиХ широм свијета.

– Намјера нам је да због боље информисаности наших људи у наредном периоду искористимо друштвене мреже и да у сарадњи са медијима допремо до сваког Србина од Америке до Аустралије – поручио је Гујон који се јавно захвалио РТС на информативном споту који ће се наредних 30 дана емитовати на јавном сервису.

– Све што је рат донио: изгнанство и патњу и неправду не можемо нажалост исправити, али данас у миру против неправде можемо и морамо да се боримо. Неправда је некоме одузети имовину, а да о томе не зна ништа. Неправда је сада да онај који је морао да напусти своје огњиште у рату, сада у миру буде избрисан из регистара. У 21. вијеку право на приватну својину је основно људско право. Овом кампањом бранимо људска права српског народа поријеклом из ФБиХ и очекујемо подршку цјелокупног друштва – закључио је Гујон.

ОТВОРЕНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ У ПЕТ ГРАДОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Млађен Цицовић, шеф Представништва Републике Српске у Србији је истакао да се усклађивање података о некретнинама катастара и земљишних књига реализује на територији цијеле БиХ у оквиру пројекта регистрације некретнина који је финансиран из кредитних средстава Свјетске банке и средстава Републичке управе за геодетско-имовинске правне послове.

Он је нагласио да препреку за упис власничких и других права на имовину у Федерацији БиХ представља чињеница да се позиви носиоцима имовинских права не шаљу лично, већ се објављују само у Службеном листу и дневним новинама Федерације, а нема писменог позива носиоцима имовинских права, што поступак чини нетранспарентним.

– Због свих ових проблема Влада Републике Српске је закључком из маја 2021. године задужила Републичку управу за геодетске и имовинско-правне послове (РУГИПП) да обезбиједи пружање стручне правне помоћи избјеглим, расељеним лицима и другим лицима у Федерацији БиХ и одредила координатора стручне правне помоћи – рекао је Цицовић и додао да око 400.000 лица српске националности и даље полаже права на непокретности у Федерацији БиХ.

– Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове је, да би обезбиједила бесплатну стручну и правну помоћ избјеглих и расељених лица Федерације, отворила канцеларије у подручним јединицама Бањалука, Бијељина, Мркоњић Град, Невесиње, Источно Сарајево и Зворник, а грађани се могу јавити у било коју подручну јединицу Републичке управе за геодетске имовинско-правне послове, оставити податке и контактираће их правници који се баве заштитом имовинских права лица из Федерације БиХ – рекао је Цицовић.

Цицовић је навео да Канцеларије за стручну правну помоћ у својој бази имају списак 350.000 Срба који су власници непокретности у Федерацији БиХ.

Како је рекао, закључно са 10. августом ове године на плану заштите имовинских права лица из ФБиХ укупно је ријешено 4.447 захтјева, од тога у Бијељини 1.076 предмета, у Зворнику 765 предмета, у Бањалуци 720 предмета, у Источном Сарајеву 550 предмета, у Мркоњић Граду 467 предмета, у Невесињу 277 предмета. Поред тога, дати су правни савјети и помоћ без формирања предмета на основу још 592 захтјева.

ПРОЦЕС ЗАВРШЕН У 12,33 % КАТАСТАРСКИХ ОПШТИНА

Према расположивим подацима у Федерацији БиХ је успостављена и води се евиденција некретнина у оквиру 1.864 катастарских општина који је налазе у десет кантона. Закључно са 10. августом 2021. године најава успостављања нове земљишне књиге је извршена за 240 катастарских општина или 12,33% свих катастарских општина.

Уколико се грађанин изјасни да није имао сазнања о распису има право на продужење рока до годину дана за пријаву. Постоји и могућност власничке тужбе која код имовинских питања не застаријева.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

КОМЕ СЕ ГРАЂАНИ МОГУ ОБРАТИТИ ЗА БЕСПЛАТНУ ПРАВНУ ПОМОЋ

- **УСДСР позива све припаднике српског народа пореклом из Федерација БиХ који се налазе у дијаспори да се јаве на:**
- **Телефон: +387 55490940**
- **Viber и WhatsApp: + 387 65 090-040**
- **pravnapomoc.banjaluka@rgurs.org**
- **Facebook i Instragam: @kancelarijezapravnupomoc**
- **Контакти Одбора за заштиту права Срба у Федерацији БиХ: odborzazastitupravasrbaufbih@gmail.com**
- **FB @srbiufederacijibih**
- **TW @OdborF**
- **Одбор за заштиту права Срба у Федерацији БиХ**
- **odborzazastitupravasrbaufbih@gmail.com**
- **FB: @srbiufederacijibih**
- **Twitter: @OdborF**

УПОЗОРЕЊЕ ОДБОРА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА СРБА У ФБиХ

Зашто је за Србе опасан члан 58. Закона о стварним правима ФБиХ

Највећу опасност за имовину Срба у ФБиХ представља члан 58. Закона о стварним правима ФБиХ тврди предсједник Одбора за заштиту права Срба у ФБиХ Ђорђе Радановић.

– Уколико се неки Србин не појављује и не указује да је земља његова, након 20 година лице које је користило његову земљу стиче право власништва.

Он сматра да Бошњаци и Хрвати масовно користе српску земљу ради испаше стоке, кошења траве или сјече шуме.

Управо зато, Одбор за заштиту права Срба у ФБиХ позива све Србе који имају земљу у Федерацији да се јаве у Канцеларије за стручну правну помоћ. Канцеларије су у служби бесплатне помоћи грађанима у оквиру РУГИПП-а у подручним јединицама Бањалука, Бијељина, Мркоњић Град, Невесиње, Источно Сарајево, Зворник.

Осим у поменутим канцеларијама, грађани се могу јавити у било коју подручну јединицу РУГИПП-а, оставе своје податке и биће контактирани од правника који се баве заштитом имовинских права лица из ФБиХ.

Према његовим ријечима, дио власника српске земље је умро, а иза њих су остала минимално два насљедника.

– Дио њих је дјелимично продао своју имовину, продали су кућу и окућницу поред пута, а остатак имања је остао у власништву или посједу Срба. Површина у километрима квадратним територије која се штити путем рада Канцеларија за стручну правну помоћ је 8.408 километара квадратних територије садашње Федерације, а то је површина насеља која су већински била насељена Србима. Поређења ради, то је српска земља у ФБиХ површине као територија осам градова Бањалука, или два града Београда – наглашава Радановић и додаје да постоји велики број насеља гдје су Срби чинили мање од 50 одсто становништа и то је додатна површина.

Радановић наводи да је имовина углавном остала у власништву Срба, и није продата, а ако би минимална цијена једног квадратног метра износила само два евра, то је вриједност око 16 милијарди евра.

ПРВИ КОРАК: ПРОВЈЕРИТЕ СТАЊЕ СВОЈЕ НЕПОКРЕТНОСТИ

- **Сви катастарски подаци доступни су на адреси: www.katastar.ba, гдје се може одабрати општина, а потом пронаћи свака катастарска општина заједно са њиховим називима.**
- **Да би грађани провјерили стање своје непокретности, неопходно је да унесу број катастарске парцеле или број посједовног листа. Такође, постоји могућност да се и непосредно контактирају надлежне земљишно-књижне канцеларије општинских судова у Федерацији БиХ.**
- **Ако странка пријави право на некретнине током јавног позива, читав процес је бесплатан тј. не плаћа се судска такса, објављивање у Службеним новинама и Службеном гласнику нити се плаћа објављивање у штампаним и електронским медијима.**
- **Странка уз приједлог за успоставу ЗК улошка мора доставити: препис посједовног листа (након усклађења података), копију катастарског плана, идентификацију некретнина старог и новог премјера, документацију којом се доказује законити посјед некретнина (а која је била правни основ за упис у катастарски операт – куповодајни уговор, даровни уговор, рјешење о насљеђивању....), доказе о уплати трошкова поступка и судске таксе. Сва наведена документација мора бити достављена у оригиналу или као овјерена фотокопија.**
- **Чланом 67. Закона о земљишним књигама Федерације БиХ прописано је да ако се заинтересована особа не пријави у предвиђеном року земљишно-књижна канцеларија врши упис у нову земљишну књигу на основу постојећих доказа у складу са чланом 64. овог закона.**
- **У њему се наводи да међу могућим доказима могу бити: посједовни лист, копија катастарског плана, уговор о купопродаји, уговор о поклону, уговор о диоби, уговор о замјени, уговор о доживотном издржавању, рјешење о насљеђивању, рјешење о диоби, рјешење о служности пролаза, рјешење о комасацији везано за груписање и нову подјелу земљишта, одлука општинске имовинско-правне службе о додјели земљишта, одлука аграрне комисије о додјели земљишта, документ УНХЦР-а да је лице посједник одређене парцеле или парцела.**
- **У овом случају трошкови процеса износе најмање 600 марака. Наиме, потребно је уплатити: износ од 50 КМ на рачун примаоца *Службени гласник БиХ*, износ од 50 КМ на рачун примаоца *Службене новине ФБиХ*, износ од 400 КМ на рачун депозита надлежног Општинског суда и износ од 100 КМ судске таксе.**
- **О осталим трошковима који се евентуално појаве у поступку успоставе суд ће послати посебно обавјештење подносиоцу захтјева.**

ДУХОВНИК КОЈИ ЈЕ АТЕИСТИЧКУ СЈЕВЕРНУ ЦРНУ ГОРУ ПРЕТВОРИО У БАСТИОН ПРАВОСЛАВЉА

ВЈЕРОМ ПОБЈЕЂУЈ: Како је митрополит Јоаникије шокирао творце Црвене Хрватске

- **У Манастиру Светог Петра Цетињског 5. септембра 2021. године, након свечане архијерејске литургије, устоличен је архиепископ цетињски, митрополит црногорско-приморски, зетско-брдски и скендеријски и егзарх свештеног трона пећког Јоаникије. За разлику од ранијих, на устоличењу није било народног збора.**
- **Церемонија устоличења праћена је сукобима полиције и демонстраната који су се противили њеном одржавању на Цетињу. Патријарх Порфирије и митрополит Јоаникије хеликоптером су стигли из Подгорице пошто су друмски прилази током ноћи и јутра били блокирани.**
- **Преносимо незнатно скраћен текст историчара Бојана Драшковића објављен у** *Новом стандарду* **под насловом** *Коме и зашто смета митрополит Јоаникије?*

Некадашњег епископа будимљанско-никшићког, а садашњег митрополита црногорско-приморског, Јоаникија Мићовића, познајем преко двадесет година. Тачније речено, од када је као млад четрдесетогодишњи монах устоличен на трон новообновљене Епархије будимљанско-никшићке.

Епископ Јоаникије био је и остао велики пријатељ мог стрица, проф. Веска Драшковића, тако да се могу слободно похвалити да је у нашој кући сматран породичним пријатељем. Тако сам, без велике пристрасности, могао посматрати некада младог, а данас зрелог и искусног епископа и архијереја Српске православне цркве, као човјека који се у великој мјери разликује од свог претходника на трону Светог Петра Цетињског, што је веома добро знао и високо цијенио и сâм митрополит Амфилохије Радовић.

Епископ Јоаникије истиче се прије свега изузетним карактером који га чини неподесним за све богоборце и противнике Српске православне цркве у Црној Гори. Он је простодушан, хришћански једноставан, мудар и приступачан. Човјек из народа. Рођен у Црној Гори, одрастао уз звуке гусала, чувајући овце по Бањанима, учећи књигу у родном селу, Никшићу и Београду, неискварен великим знањима, именима и ријечима. Човјек који може да разговара са сваким човјеком и у чијем друштву се људи осјећају пријатно. Његова највећа врлина и друштвена моћ је у разумијевању стварног живота и његових актера, чиме се не могу похвалити многи црквени људи.

У Црној Гори, притиснутој великим, вишедеценијским атеистичким и богоборачким терором, ријетки су духовници, подвижници и монаси који су спремни да зарад Христа истрпе сваку увреду и сваку муку, да се не одају страстима дневне политике и да свој посао обављају с таквом савјешћу да и код својих „идеолошких" неистомишљеника изазивају поштовање и дивљење. За разлику од њих, карактер митрополита Јоаникија Мићовића говори управо супротно. И управо је то један од главних, ако не и главни разлог због чега га богоборци и властодршци у Црној Гори не желе на трону Митрополије црногорско-приморске и скендеријске – јер представља личност од највећег друштвеног значаја, способну да поведе народ и обнови православље у несложној, обезбоженој и идентитетски запуштеној земљи каква је данас Црна Гора.

ПОЧЕЦИ ИЗ ПУСТЕ ЗЕМЉЕ

Када је постао епископ будимљанско-никшићки, Јоаникије Мићовић почео је готово ни из чега. Добио је пусту земљу и обезбожен народ. Кренуо је апостолским стопама првих Христових ученика и тако постигао успјех који се није одмах могао видјети.

Иако епископ и високи црквени великодостојник, члан Синода Српске православне цркве, он је у својој епархији готово свакодневно обављао послове обичног сеоског свештеника. У многим селима цркве су биле срушене и запуштене, а свештено лице деценијама није крочило у њих. Епископ Јоаникије буквално је ишао од села до села, од породице до породице, од цркве и црквишта: сахрањивао, крштавао и вјенчавао, а што је од свега најважније – сусретао се и разговарао са људима, покушавајући да у њима пробуди старе предачке инстинкте и здраво национално осјећање. Чини ми се да нема човјека у Црној Гори којег епископ Јоаникије Мићовић не познаје и који не познају епископа Јоаникија. А ко га једном упозна, тешко да може да га не сматра за свог пријатеља и, у неку руку, члана породице.

На тај начин, хришћански крајње једноставан, током двије деценије темељног рада, епископ Јоаникије, уз Божју помоћ, успио је да преобрази атеистичку и богоборачку сјеверну Црну Гору у бастион српства, православља и светосавља, што се у најбољем случају видјело на прошлогодишњим литијама, када је маса свијета, међу којима су многи који се изјашњавају као Црногорци и – зарад посла – гласају за ДПС и Мила Ђукановића, са својим свештенством и својим епископом ходила у одбрану светиња.

Тај успон српства у Црној Гори пренеразио је традиционалне српске непријатеље који више од осам деценија покушавају да од српске Црне Горе створе Штедимлијину Црвену Хрватску.

ОД АВНОЈ-а ДО НАТО-а

Најприје су побили и протјерали свештенике Српске православне цркве, а затим вјештачки створили црногорску націју одричући се Његоша и краља Николе, чије им слике служе као наводни путоказ (слике да, али књиге не, јер их ионако не читају, па о њима много не знају), да би се касније све више окретали ка Загребу, одакле су у Црну Гору, преко Јеврема Брковића и Славка Перовића, увожене старчевићевско-правашке идеје, које ће крајем деведесетих година прошлог вијека прихватити Мило Ђукановић, уз велику подршку терезијских Црногораца, старих комуниста и богобораца, који парадоксално потичу управо из свештеничких породица, попут Јова Капичића и Влада Дапчевића.

Они су сваку хришћанску активност у Црној Гори гледали као на обнову четништва који су истребљивали, али га нису истријебили до краја (нису побили довољан број људи) па се оно обнавља из генерације у генерацију. Такође, у томе су их подржавали многи други, попут покојног Бора Кривокапића и Благоја Граховца, који су бацали дрвље и камење на Србију, српство и Подгоричку скупштину, величајући АВНОЈ, Тита и НАТО пакт, али нипошто се не одричући луксузног живота у Београду и привилегованог положаја у народу којег мрзе и против чијег се „хегемонизма" острашћено крвнички боре.

И кад су мислили да су побиједили, да су коначно, ушавши у НАТО пакт, постали заштићени и аболирани од гријехова прошлости, злочина и криминала који су починили и зла које су систематски наносили сопственом народу како би се обогатили и опстали на власти, десило се за њих чудо невиђено. Бог којег су разапели и по хиљаду пута каменовали и убијали, васкрсао је! А с њиме се покренуо и вјерујући народ на челу са својим пастирима.

Апостолски рад Јоаникија Мићовића уродио је плодом. Са згаришта срушених цркава изникле су нове богомоље, а Црна Гора постала је поново Света гора, бастион православља на Медитерану.

Занимљиво, ти чувени стручњаци и богоборци заборавили су само на једну просту чињеницу – да је државу у Црној Гори обновила Црква и да стога црквени утицај у њој, ма колико био потцјењиван и ниподаштаван, увијек постоји. С добрим пастиром он се обнавља и снажи, нарочито када се покушајем да се осмисли ништавило деси супротно, и народ на коме све почива, послије свега, почне да се враћа свом изворишту, свом стварном духовном идентитету.

Богоборци и атеисти нашли су се у чуду, док су силе које их одржавају и подстичу коначно схватиле вриједност наизглед малог, али суштински значајног, апостолског и пастирског рада једног вриједног српског духовника, националног прегаоца Јоаникија Мићовића, који је изникао у великог православног подвижника и народног пастира, личност у свему достојну својих претходника у великом осамстогодишњем животу светосавске цркве.

ПРИПРЕМА КРВОПРОЛИЋА

Такву опасност нису видјели богоборци и атеисти, заслепљени мржњом и немоћи, колико су видјеле стране службе, добро процијенивши да ће митрополит Јоаникије Мићовић за само десет година вриједног пастирског рада на Цетињу успјети толико да се зближи с тим народом да ће срушити и посљедњи бастион Штедимлијине Црвене Хрватске и Црну Гору коначно вратити себи, своме лицу и својој кући: црногорској, православној, његошевској, маркомиљановској, српској, па ако хоћете и руској и свесловенској.

Стога је било потребно на Цетињу изазвати зло и крвопролиће, за које ће се оптужити Срби и њихови пастири, како би се сатанистичка и богоборачка Црна Гора одржала на власти, што је давно пророковао Његош у својим великим дјелима *Горском вијенцу*, *Лучи микрокозми* и *Шћепану Малом*.

У сваком случају, искрено се надам да ће митрополит Јоаникије, кога нападају Сатанини легиони, успјети, уз Божју помоћ, силу и снагу, али и сопствену мудрост да преброди ово велико и тешко искушење, које му на леђа товаре српски непријатељи и стратези НАТО пакта, желећи по сваку цијену да код Срба обнове раздор и грађанске немире, као и пословичну братомржњу, како би оправдали сопствене неуспјехе.

Митрополиту Јоаникију нека Господ Бог подари сваку милост и здравље на трону Светог Петра Цетињског.

УСТОЛИЧЕН ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ МЕТОДИЈЕ

Његова светост патријарх српски Порфирије устоличио је 26. септембра 2021. године епископа будимљанско-никшићког Методија у манастиру Ђурђеви ступови код Берана.

– Владико Методије уводим вас у чин епископа будимљанско-никшићког. Постајете епископ ове епархије. Многи ће очекивати од вас, али ви ћете знати да је Христос почетак и крај. Ви ћете знати дати живи одговор, који ће бити најспасоноснији – рекао је патријах Порфирије.

Епископ Методије, се након устоличења захвалио Сабору на молитвама и рекао да се даје Богу. Позвао је све на јединство и мир.

– Градимо мир и подижимо крст љубави прво у себи, јер градећи мир у себи истински ћемо га градити и око себе – поручио је Методије.

Владика Методије (по рођењу Љубиша) Остојић рођен је 1. априла 1976. године у Сарајеву, као треће дијете Милинка и Драгице.

Осмогодишњу школу и прва два разреда гимназије завршио је у Сарајеву одакле се услијед ратних збивања са породицом преселио у Подгорицу, гдје је довршио гимназијско школовање.

Дипломирао је на Економском факултету Универзитета Црне Горе 2001. године, а годину касније дошао је у Цетињски манастир, гдје је замонашен 11. јула 2004. године са именом Методије.

За намјесника Цетињског манастира постављен је 1. фебруара 2010. године, а у чин архимандрита је рукопроизведен на Петровдан 2013. године, када је и дипломирао на Православном богословском факултету Светог Василија Острошког у Фочи, Универзитет у Источном Сарајеву.

Магистрирао је на Православном богословском факултету Универзитета у Београду 2015. године, а академску 2016/17. годину провео је на Аристотеловом универзитету у Солуну, гдје је учио грчки језик и докторирао на Теолошком факултету тог универзитета. **СРНА**

СПОМЕН - ХРАМ У ГОРЊОЈ ЈОШАНИЦИ СВЈЕДОЧИ О СТРАШНОМ ЗЛОЧИНУ НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА

У Горњој Јошаници код Фоче освештан је Спомен-храм Светих Ћирила и Методија. Подигнут је у мјесту гдје су прије 29 година припадници тзв. Армије БиХ, на Никољдан побили 56 цивила, међу којима је било жена, дјеце и стараца. Спомен-храм освештао је митрополит дабробосански Хризостом. Истакнуто је да је храм вјечни свједок страдања невиних Срба, које су некажњени злочинци звјерски поубијали.

Душанка Лаловић, свједок злочина у Горњој Јошаници, каже да и је ово прилика да се пошаље порука Тужилаштву БиХ да потомци страдалих још увијек чекају овоземаљску правду за починиоце страшног злочина. Међу 56 страдалих најмлађа жртва имала је двије и по, а најстарија 90 година. Свједочанства указују на селективну правду.

– Када су Срби у питању за изузетно мањи прекршај увијек су спремни да подигну оптужницу, а када су у питању Бошњаци онда те оптужнице иду споро и овог пута инсистирамо на томе да се приведу правди они коју су чинили злочине – истакао је Бошко Томић, изасланик српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика. У приложнике за изградњу храма уписали су се и Срби из свих крајева свијета. Међу њима и једна Њемица. Подигнута је и гостопримница, а уређени су и прилазни путеви. На Јошаничком сабору прочитано је и писмо подршке породицама српских жртава које је упутио Александар Ној, посланика савезног парламента Њемачке, који је најавио скору посјету и подршку у борби да се изборе за правду. **РТРС**

ИСПОВИЈЕСТ ОФИЦИРА И ВОЈНИКА ИЗ БЈЕЛОВАРСКЕ КАСАРНЕ

Хрвати тражили нашу крв, политичари нас користили као колатералну штету

» Капетан прве класе Милорад Томић и заставник Шпиро Матијевић

Навршио се тужни јубилеј – 30 година од страдања војника и официра у гарнизону Бјеловар (касарна на Војновићу, објекат Сајмиште, издвојени објекат Беденик, чета Војин у селу Звијерци) када су их напале хрватске паравојне формације Зенге. Овај злочин се у Бјеловару прославља као Дан града и његових бранитеља.

Свједоци ових дешавања, капетан прве класе – замјеник команданта механизованог батаљона Милорад Томић и заставник Шпиро Матијевић, у разговору за *Српско коло*, откривају шта је претходило том догађају, како је изгледао напад на касарну и како су проводили дане у заробљеништву.

КЛАЛИ СМО И КЛАЋЕМО ВАС

Томић је рођен 1953. у Куршумлијској Бањи основну и средњу школу завршио је у Прокупљу, а Војну академију у Београду. На прво службовање је отишао у Бјеловар и тамо био до 9. новембра 1991. године када је са осталим старјешинама ЈНА замијењен у Босанском Шамцу.

Послије вишестраначких избора и доласком ХДЗ-а на власт осјетила се нетрпељивост према српском живљу и припадницима ЈНА.

– Хрвати су имали митинге у центру Бјеловара гдје је говорио Јуре Шимић предсједник Кризног штаба. Он је и најодговорнији за напад на касарну, иначе ријеч је о дипломираном ветеринару и у то вријеме предсједнику Извршног вијећа општине Бјеловар. На митингу се могла чути јасна порука упућена Србима: „Клали смо вас и клаћемо вас.” Када је Туђман наредио општу мобилизацију половином септембра искључили су нам струју, воду, била је тотална блокада касарне. Отварали су ватру на нас, када би ми узвратили, они стану. Наглашавам да ми никада нисмо први отварали ватру на њих – присјећа се Томић.

Надређенима су скретали пажњу да би било најбоље да напусте касарну и оду према Грубишном Пољу гдје је српски живаљ и гдје ће имати позадинско обезбјеђење.

– Једном приликом у канцеларији код пуковника Рајка Ковачевића чуо сам како му покојни генерал-мајор и тадашњи командант 32. корпуса копнене војске у Вараждину Владо Трифуновић не дозвољава да напустимо касарну. Многи осуђују Ковачевића зашто није напустио касарну и повео војску када је видио да се у центру града копају ровови – каже Томић и додаје да је у том моменту у касарни било око 58 старјешина и грађанских лица и око 300 војника у касарни.

Сјећа се да је 17. августа пуковник Милан Челекетић отишао преко Великог Грђевца и Дарувара на линију раздвајања у Окучанима између српског и хрватског живља.

– Тада су нас у Грђевцу сачекали са ракетним бацачем, напријед је ишао тенк, носач моста. Због преговора Хрвати су имали наређење од Туђмана да не нападају. Међутим, догодио се инцидент. У селу Косовац су поставили противтенковску мину, заобишли смо је, у једном тренутку сам држао на нишану хрватске војнике, али ипак нисам пуцао из тенка.

Томић је у Окучанима био 10 дана, па су га вратили у Бјеловар. Пуковник Милан Челекетић је са војском остао у Окучанима до 1993. године када одлази у Бањалуку и постаје начелник штаба Српске војске Крајине.

БИЛО ЈЕ ЈАСНО – КАСАРНА ЋЕ БИТИ НАПАДНУТА

Прва граната је испаљена у 7.20 ујутро 29. 9. 1991. и погодила команду. Војници који су до јуче били са њима у касарни, дезертирали су, придружили се „Зенгама” и сада су их нападали.

Томић се осврнуо на погибију хероја Стојадина Мирковића и Милана Тепића у селу Беденик.

– Мирковић није хтио да остави мајора, био је возач БВ, али и нишанција. Погодио је бившег војника ЈНА који је прешао на хрватску страну, старијег водника Синишу Пауновића. И онда су Хрвати узвратили зољом на Мирковића. Када се чула та детонација Тепић је активирао експлозив и жртвовао свој живот да не би усташама пало у руке складиште са великом количином муниције и минско-експлозивним средствима, ради се о 175 тона ТНТ – присјећа се Томић и додаје да је неколико дана прије напада било примјетно да се врше припреме.

– Куће око касарне су исељене, копали су се ровови… Тог дана је пало преко 3.000 пројектила на касарну, од најмањег калибра до оних од 120 мм. У нападу је учествовало 5.000 наоружаних Хрвата и њихових плаћеника. Пружили смо жесток отпор. Њима је око 14 часова стигла помоћ из Копривнице, Загреба и Осијека… Негдје око 1.000 људи, и тек су нас тада савладали. Добили смо наређење у 18 часова да предамо касарну. Мене су заробили у сумрак. Ишао сам до свог тенка, који су погодили и том приликом је лакше рањен нишанција Николић – прича Томић који се сјећа да га је војник у маскирној униформи зауставио, а потом су сви заробљеници морали да се скину.

– Одвели су ме у собу гдје је било још заробљених. Нашли су ми пиштољ и хтјели да ме убију да један од Хрвата није рекао: „Немојте да га убијете, то је мој командир чете, добар човјек.” Вјероватно је био један од резервиста, нисам га препознао.

УРИНИРАЛИ И ШУТИРАЛИ УБИЈЕНЕ

Тада су три команданта стријељали, пуковника Рајка Ковачевића, капетана прве класе Драгишу Јовановића и потпуковника Миљка Васића.

– Рекли су им да изађу напоље и након тога су се чули рафали. Лично нисам видио сам чин стријељања, али су ми о томе причали људи који су то видјели – каже Томић.

Сљедећег дана су се Бјеловарци окупљали у касарни да виде како је прошла ЈНА, шутирали су преминуле пљували и уринирали на њих.

– Послије три дана заробљеништва су одвели шест људи. На фарми су их побили, преживио је само Саво Ковач. Прво вече смо преспавали у касарни. Сљедећи дан су нас водили у зграду МУП-а, нас око 50 старјешина. Војници су такође спавали прво вече у касарни, а послије су их одвели у дворану Основне школе *Маршал Тито*. Након неколико дана су војници враћени у касарну.

Томић наводи како су их једно вече постројили и рекли да је договорено са генералом Андријом Рашетом да се сви врате у касарну и добију лично наоружање. Они су такву понуду одбили претпостављајући да би их све побили.

– У заробљеништву смо провели 43 дана, 14 дана у ћелији од четири квадрата било је нас 14, послије су нас премјестили у салу полицијске станице гдје је било боље. Воду смо пили из чучавца, у љетној одјећи смо проводили дане на бетону. Тукли су нас, хрватски генерал Јосип Штимац нас је малтретирао. Осамдесетих година је имао саобраћајни удес и добровољно смо давали крв за њега. Код свог пријатеља Србина је попио хектолитре вина, да би му послије минирао викендицу – рекао је Томић.

Размијењени су у Босанском Шамцу, када је Главаш дочекао 350 Хрвата заробљених на Мањачи и говорио: „Ви сте усташе немојте се тога стидити.”

Томићевој таштори су срушили кућу у Бјеловару, на Сретење 1992. године. У тенку му је остала торбица са Американ картицом, да би је неко од хрватских војника украо и у Загребу куповао гардеробу. Долазили су у стан код Томићеве жене са ножем у рукама.

– Дошао један дан, док сам био заробљен неки Хрват у мој стан, тамо су биле моја супруга и таштa и каже: „Дошао сам да вам кажем да сам био добар са вашим мужем, али ћу га ипак убити.” Таштори су убили оца и брата 1941. године када је око 180 Срба стријељано у селу Гудовац код Бјеловара.

МАТИЈЕВИЋ: СВИ СУ НАС ОСТАВИЛИ НА ЦЈЕДИЛУ

Далматинац Шпиро Матијевић рођен је у селу Драгишићи општина Шибеник. Средњу војну школу је завршио у Бањалуци. У Бјеловар долази септембра 1969, и тамо је до пада касарне 1991.

– Бјеловар носим у лијепим успоменама, ако изузмемо ту 1991. годину. Био сам дугогодишњи спортиста, 22 године сам активно куглао у Бјеловару који ми је послије родног мјеста био један од најдражих боравишта. Нисам могао, па ни дан данас да замислим да људи са којима сам проводио сате и сате на тренинзима, утакмицама, у кафани, преко ноћи постану непријатељи. Био сам у заробљеништву мјесец дана, а у то вријеме Предсједништво Спортског куглашког савеза Бјеловар предлаже ме за спортисту 1991. године – присјећа се Матијевић.

Сматра да су војници жртвовани од стране политичког и војног врха, а њихови животи били представљени као најобичније цифре у закулисним надгорњавањима.

– Могли су да направе такву акцију и измјесте ту јединицу која је остала у гету, па не би били убијени ни командант, ни безбједњак, војници који су дошли из разних крајева и тог дана положили живот за ништа. Ако је могла Прва армија да иде на деблокаду касарне у Вуковару у којој је било мање људи и војника, тако се могло и код нас. На примјер ваздушни десант, спусти 15–20 хеликоптера покупи људе и сваког кући одвезе, онај ко хоће да остане у Хрватској, нека остане. Људски живот једног младог човјека је непроцјењив. Сви смо тада били млади, почевши од голобрадог војника од 19 година, до нас који смо имали око 40.

СТАРЈЕШИНЕ У ЗАТВОРУ

За чије идеале су жртвовани толики животи?

Када су дошли у Србију говорили су им да су хероји.

– Какви смо ми хероји, када смо за 12 сати остали без својих другова. За чије идеале су они погинули? Тепић је дао свој живот, а ко је послије мислио на његову породицу? Највише ме боли да послије свих тих тортура, заробљеништва дођеш тамо гдје мислиш да припадаш не постајеш више живо биће него предмет. Понижени смо по свим сферама – огорчено прича Матијевић.

Сјећа се да је дан уочи напада на касарну одржан састанак на коме је командант покојни Рајко Ковачевић тражио да се уговори састанак са политичким руководством и градским кризним штабом.

– Ја сам се јавио. Био сам увјерен да знам сигурно половину људи које ћу срести на првој хрватској барикади која је 300 метара од касарне. Тако је и било. Пустили су ме, отишао сам у град у Скупштину општине и уручио сам коверту за Стјепана Будинског који је тада био градоначелник. Он ме је пристојно примио, понудио пиће и наједном је ушао пуковник ЗНГ Мирослав Језерчић у ЈНА био начелник у 5. Армији обавјештајног сектора, који ме познаје и каже Будинском: „Шта ће ово ђубре ту? ” Када смо се враћали у касарну један човјек ми каже: Шпиро сутра ће бити напад. Ја дођем код Рајка Ковачевића и кажем шта сам сазнао.

Знајући да ће бити напад Матијевић је замолио возача да сврати до прве радње у којој је купио неколико векни хлеба и литара коњака. Након саопштења надређенима да ће бити напад, позвао је своју екипу да попију тај коњак, и ујутро у 7.20 пада прва граната у команду.

– Из зграде команде сам изишао негдје око 11.00, а

СНИМАК ЕКРАНА JUTARNJI.LIST.HR

СТРАДАЛИ У БЈЕЛОВАРУ

● ЖРТВЕ ОБЈЕКТА БЕДЕНИК

1. погинуо војник Стојадин Мирковић
2. погинуо мајор Милан Тепић
3. стрељан водник Ранко Стевановић

● ЖРТВЕ КАСАРНЕ НА ВОЈНОВИЋУ

1. стрељан пуковник Рајко Ковачевић
2. стрељан потпуковник Миљко Васић
3. стрељан Драгиша Јовановић
4. погинуо водник Љубиша Лазић
5. погинуо, грађанско лице у ЈНА Недељко Јоветић
6. погинуо војник Горан Радовановић
7. погинуо војник Шукри Кељани
8. погинуо војник Ејупи Бертоли
9. погинуо десетар Зоран Крстић
10. стрељан војни обвезник Радован Гредељевић
11. стрељан војни обвезник Иван Хосјак
12. стрељан војни обвезник Милорад Ђорђевић
13. стрељан војни обвезник Здравко Докман
14. стрељан војни обвезник Бошко Радоњић
15. стрељан војни обвезник Радован Барберић

нешто послије 10 сати је Тепић дигао барутану која је ваздушном линијом удаљена око 3–4 километра. Гранате падају на све стране, гори техничка радиона… Када смо изашли, сједимо у паркићу, а око нас гранате, како падне која, бориће избаце са коријеном. Након тога сам отишао у амбуланту. У тренутку предаје тамо сам се затекао. Пролазили су многи тада који су са мном куглали, сада су били припадници „Зенги" и у пролазу пљуну у мом правцу – прича Матијевић. Он се добровољно јавио да вози рањенике у цивилну амбуланту.

Нисам прошао ни сто метара, заустави ме резервиста који је у међувремену прешао на страну Зенги. Истјерао ме из аута и одвео у стару команду. Тамо наилазимо на полицајца Стеву Крњака, који им је рекао да ме пусте да идем кући, али нису хтјели ни да чују за то. Одвели су ме у стару зграду преко пута Старе команде ЈНА. Зграда је из доба Марије Терезије и тамо су ме одвели у неку подрумску просторију коју су називали „рупа". Тамо је било око 50 Зенги. Ударили су ме кундаком у леђа и слетио сам низ степенице – прича Матијевић. Сјећа се да тог дана није ни јео ни пио и да је фиксирано посматрао једну тачку.

Присјећа се како је резервиста који га је заробио узео нож са пријетњом да ће му обријати табане да „хрватску земљу не носим у Србију". Затим је хтио да му одсјече уво.

Тортуру је наставио тако што је извадио бомбу коју му је ставио у уста, репетирао пушку…

– Одједном се зачуло: „Ко овога човјека такне имаће посла са мном". Погледао сам у том правцу и видио човјека кога сам знао из виђења из градских кафића. Било како било, послије тога ми више нису прилазили. Увече је дошао потпуковник Јосип Томшић који је у међувремену постао командант одбране Бјеловара и одвео ме у ћелију у којој су била још четворица заробљеника. Јосипа Томшића сам добро познавао, спавали смо кревет до кревета он командант, ја референт у батаљону. И за врага покојни Рајко Ковачевић ми 15. септембра 1991. наредио када су се Хрвати скидали и напуштали ЈНА, да га раздужим, разоружам, загрлили смо се, плакао је… Тако смо се растали.

Матијевић каже да се трудио да унесе позитивну енергију у скученом простору у коме су сви подлегли депресији и истиче да му није жао ни изгубљеног стана ни аута, колико дијела живота који је ненадокнадив. Матијевић и Томић каже да су првих дана поједине старјешине тукли и да можда не би ни преживјели да их није било у евиденцији Међународног Црвеног крста.

Истрага против Шимића покренута је тек 2010. године. Због оптужбе за ратни злочин против ратних заробљеника, Шимић је провео у притвору 11 дана, а затим је пуштен да се брани са слободе. Цио случај пребачен је у Жупанијски суд у Ријеци, гдје је посљедњи пут рочиште одржано у марту 2020. године. **ДРАГАНА БОКУН**

Хрватски напади на ЈНА 1991. године

ПИШЕ: ЂОРЂЕ ПРАЖИЋ

Прије тридесет година у септембру 1991. године, хрватске паравојне снаге и наоружани цивили напали су касарне и остале објекте Југословенске народне армије стациониране у Хрватској. Најжешћи напад је услиједио након што су из јединица ЈНА отпуштени војници најобученије септембарске генерације војника и морнара на одслужењу војног рока.

Хрватска власт је већ 27. 12 .1990. године направила план напада на објекте ЈНА, под називом *Заробити војарне*. Операционализација тог плана предвиђала је оружане нападе на касарне са већ спремних 60.000 наоружаних и обучених људи уз пропагандно доказивање свијету да је Хрватска нападнута, како би Хрвати добили морално и политичко оправдање и подршку за оружану сецесију. У плану је процијењено да ће сва борбена техника ЈНА у Хрватској за два дана пасти у руке хрватским снагама. Хрватски планери су процијенили да ЈНА у Србији није у стању да за три мјесеца спроведе мобилизацију и тако помогне јединицама у Хрватској.

Крајем осамдесетих и деведесетих година прошлог вијека ЈНА је у Хрватској имала око 15.000 људи који су живјели и радили мирнодопским животом. У Петој војној области војнички састав је био: Албанаца 30 одсто, Хрвата 25 одсто, Словенаца 12 одсто, Срба 18 одсто, а официрски састав је био више од 50 одсто несрпске националности. У Југославенској ратној морнарици 60 одсто састава било је хрватске националности. ЈНА је доживјела судбину Војске Краљевине Југославије из 1941. године. Скоро у истим мјестима и на сличан начин нападнуте су касарне, а заробљени официри, па чак и чланови њихових породица, били су изложени страшним тортурама и ликвидацијама. Све је урађено према познатим смјерницама хрватског „министра смрти", генерала Мартина Шпегеља. Познати су такви случајеви у Бјеловару, Сплиту, Карловцу, Госпићу, Оточцу, итд.

Команде, јединице и установе ЈНА нашле су се у неповољној и скоро безизлазној ситуацији. Суочени са дезертерством у властитим редовима, острашћеним нападом својих некадашњих колега и

ФОТО: NSPM.RS

припадника некадашњег резервног састава, били су принуђени да са веома малим расположивим војничким саставом одбране своје животе, сачувају борбену технику и изнад свега да сачувају војничку част. Народни херој мајор Милан Тепић је ушао у војничку и српску легенду, а многи официри и подофицири су направили праве подвиге. Јунаци тог прљавог рата су свакако војници ЈНА на одслужењу војног рока. Слушајући своје старјешине и своју људску савјест дали су огроман допринос одбрани војних објеката.

Неки од тих младића су у тим подмуклим нападима и неравноправној борби изгубили живот. Тај хрватски напад на касарне ЈНА у Хрватској и свијету означен је као „великосрпска агресија". Та подвала и даље траје. Официри ЈНА који су дезертирали или предали своје јединице хрватским снагама, у међувремену су постали хероји бранитељи од „великосрпске агресије". Тешко је разумјети њихову мржњу и намјеру да убијају своје дојучерашње другове и своје дојуче потчињене војнике, који су им преко ноћи постали мрски агресори и четници.

Подвизи припадника ЈНА, слабости у командовању, изостанак одлучности политичара, издаје, несналажења, кукавичлуци, дезертерства и ратни злочини над припадницима ЈНА, остали су у сијенци ратних догађања на простору бивше Југославије током деведесетих година. ЈНА је за кратко надживјела своју државу Југославију, која је одавно била осуђена на пропаст. Лажни мит о ЈНА као четвртој оружаној сили у Европи послужио је Хрватима и осталим непријатељима ЈНА да убиједе свој народ о великој снази „великосрпског агресора", којег треба уништити.

Можда је ЈНА по броју оружја и оруђа у складиштима и била четврта сила у Европи, али по броју бораца који су били спремни да узму то оружје у руке и бране Југославију, била је свакако на зачељу листе снага европских војних сила.

Република Србија се и даље оптужује за оружану агресију на Хрватску. Нико се више не пита, како је то Србија извршила агресију на Хрватску са југославенском војском састављеном од већинског несрпског војничког састава, која је у Хрватској била стационирана од 1945. године. **ЂОРЂЕ ПРАЖИЋ**

Шта предвиђа хрватски Закон о ратним цивилним жртвама?

Од када је Хрватски сабор у јулу ове године усвојио Закон о цивилним страдалницима из Домовинског рата, канцеларијама *Веритаса* у Београду и Бањалуци свакодневно се обраћају Срби из Хрватске и бивше РСК с питањем да ли се одредбе овог закона односе и на њих. Ради илустрације наводим неколико примјера:

Као човјек који већ педесетак година тумачи и у пракси примјењује разне прописе, морам признати да су се аутори овог закона заиста потрудили да поставе многе „запреке" српским страдалницима и члановима њихових породица, посебно онима који су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права.

Дана 25. септембра 1991. године Даницу Манојловић (48) усмртили су гелери гранате испред њене куће у Вуковару у улици Иве Лоле Рибара бр. 68. Њен супруг Никола Манојловић (53) убијен је 5. новембра 1991. у дворишту вртића у Борову Селу од стране ЗНГ-а. Даничини посмртни остаци ексхумирани су са вуковарског Новог гробља 1996, а Николини 2002. са гробља у Новом Саду, гдје су били покопани након што су извађени из Дунава. И Даничини и Николини посмртни остаци идентификовани су 2012. у Заводу за судску медицину и криманалистику у Загребу. У извјештајима о смрти пише да је узрок смрти за Даницу „Trauma capitis", а за Николу „Vulnera capitis". Њихова кћер Љиљана, која нам се и обраћала ових дана, посмртне остатке родитеља сахранила је у Апатину, гдје и живи.

Дана 13. децембра 1993. у Стабњу, општина Бенковац, која је била у саставу РСК, тенковска граната испаљена са хрватских положаја усмртила је Невенку Црнобрњу (30) и њену ћерку Сњежану (12) у приземљу њихове куће. Миле Црнобрња сахранио је супругу Невенку и кћер Сњежану најприје у Бенковцу да би их прије неколико година пренио у породичну гробницу у Јагодњи Доњој. Миле се послије *Олује* са млађом кћерком Невенком иселио у Аустралију, одакле нас је и позвао прије неки дан.

Дана 8. августа 1995. у Зечеву, општина Книн, силована је па убијена Љепосава Мандић (62), чији леш је остао на путу двадесетак дана. Њени посмртни остаци ексхумирани су са книнског гробља 2001, а идентификовани су у децембру 2002. у Заводу за судску медицину у Загребу. У Извјештају о смрти пише да је узрок смрти „Vulnus scolopetarim capitis". Њене посмртне остатке породица је у фебруару 2003. сахранила у Зечеву. У име породице ових дана контактирао нас је њен унук Предраг Мандић, који сада живи у Ритопеку, општина Гроцка.

Могао бих навести још много овакви или сличних примјера из свих ратних година, од укупно до сада верификованих преко 2.800 погинулих и несталих цивила и много више цивилних инвалида са подручја РХ и бивше РСК страдалих на српској страни у рату деведесетих.

КО МОЖЕ ДА ОСТВАРИ ПРАВА?

Права (чл. 2) могу остварити држављани Републике Хрватске, а изнимно и страни држављани: ако су у тренутку страдавања имали пребивалиште или боравиште на територију РХ, односно ако је особа иза које подносе захтјев за остваривање права у тренутку страдавања имала пребивалиште или боравиште на територији РХ и ако их не остварују од државе чији су држављани.

Цивилни страдалници (чл.8) су цивилни инвалиди из „Домовинског рата" и цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, односно чланови уже и шире породице цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, који могу остварити права према овом Закону.

Цивилним инвалидом (чл. 9). сматра се особа којој је организам оштећен за најмање 20 процената због ране или повреде коју је добила: због заточења у логору, затвору или другом непријатељском објекту; у вези с ратним догађајима из рата (због коришћења средстава и метода којима се изводе ратне операције као што су бомбардовање, експлозија минско-експлозивних средстава, залутали метак и сл); од експлозије минско-експлозивних средстава заосталих након завршетка ратних операција у рату или због експлозије минско-експлозивних средстава или употребе ватреног оружја изван ратних операција, али у вези с околностима из рата, у свим ситуацијама у раздобљу од 17. августа 1990. до 30. јуна 1996.

Исте околности по којима се утврђују цивилни инвалиди односе се и на цивилне особе погинуле, умрле или нестале у рату и цивилне особе које су од ране, повреде или болести умрле (чл.10).

Цивилни страдалници под условима одређеним овим Законом (чл.3) могу остварити сљедећа права: а) инвалиди – личну инвалиднину, додатак за његу и помоћ друге особе, ортопедски додатак, посебни додатак, право на накнаду трошка прилагођавања личног аутомобила и професионалну рехабилитацију; б) по основи губитка или нестанка члана породице – породичну инвалиднину, повећану породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину, породичну инвалиднину након смрти цивилног инвалида рата I до IV групе и новчану накнаду у износу породичне инвалиднине, повећане и увећане породичне инвалиднине; в) остала права – новчана накнада за цивилне страдалнике из рата, право на једнократну новчану помоћ, додатак за припомоћ у кући, право на бесплатне уџбенике, право на стипендију и још десетак других права.

КО НЕ МОЖЕ ДА ОСТВАРИ ПРАВА?

То су (чл. 5): припадници, помагачи или сарадници непријатељских војних и паравојних јединица који су учествовали у оружаној агресији на РХ и сви који су на било који други начин помагали непријатељу, као ни чланови њихових породица по основу њиховог страдавања и особе које су осуђене правоснажном судском пресудом за кривична дјела против РХ, односно за кривична дјела против човјечности и међународног права „почињена за вријеме одбране суверенитета РХ", као ни чланови њихових породица по основу њиховог страдавања.

Потпредсједник хрватске Владе и министар бранитеља Томо Медвед до сада је више пута поновио да су у закону „на посебан начин постављене запреке да закон не могу конзумирати особе које су судјеловале у агресији на Хрватску те стога не постоји никаква бојазан да ће неко од припадника непријатељских формација, те њихових сарадника и помагача или особа које су на било који начин помагале у агресији, користити тај закон".

Као човјек који већ педесетак година тумачи и у пракси примјењује разне прописе, морам признати да су се аутори овог закона заиста потрудили да поставе многе „запреке" српским страдалницима и члановима њихових породица, посебно онима који су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права.

Упркос таквим „запрекама", ми из *Веритаса* савјетујемо свим српским цивилним жртвама и члановима њихових породица да поднесу захтјеве за признање таквог статуса према прописаној процедури и да буду спремни на „рововску" правну борбу кроз хрватске и међународне институције. **САВО ШТРБАЦ / ДИЦ *ВЕРИТАС***

79 ГОДИНА ОД ОСЛОБОЂЕЊА ДЈЕЦЕ ИЗ УСТАШКОГ ЛОГОРА ЈАСТРЕБАРСКО

Уз присуство шездесетак антифашиста из Загреба, Карловца, Самобора, Зелине и Хрватског Загорја, у Јастребарском је 26. августа обиљежена 79. годишњица ослобођења дјеце из тамошњег усташког логора, јединог у тада поробљеној Европи, намијењеног искључиво дјеци до 14 година старости, пише загребачки портал *Новости*. Под споменик страдалој дјеци, скулптуру *Лик мајке с дјететом у наручју* академског кипара Стеве Петанића откривен 1953. године, положени су вијенци и запаљене свиће.

Умрла и убијена дјеца нису смјела бити сахрањивана на мјесном гробљу већ изван њега, управо на мјесту гдје се налази споменик. Логор се налазио на три локације, а формиран је 12. јула 1942. године. Логор су на путу према Жумберку, ослободили борци Четврте кордунашке народноослободилачке ударне бригаде под командом народног хероја и генерала Николе Видовића. Дио ослобођене дјеце наставио је пут с партизанима на Жумберак, па на Кордун, дио их је смјештен код обитељи по околним селима и Загребу, а дио је остао у логору. Нека дјеца су из удомљених фамилија поновно враћена у логор. Многе од њих од сигурне смрти спасила је Диана Будисављевић.

Међу окупљенима код споменика и ове године су били Михајло Вељић (91) и Васо Давидовић (89), свједоци страшног страдања.

– Жао ми је да данас неко ко је рођен много касније покушава увјерити људе да су чињенице другачије – казао је Вељић.

Васо Давидовић је испричао да је с мајком и петоро браће и сестара завршио у логору након усташко-њемачке офанзиве на ширем подручју Козаре и да су усташе из мајчиних руку отели најмлађег брата чија судбина је остала непозната, као и она његове мајке.

Кроз логор је прошло скоро 3.200. дјеце, а у року од два мјесеца, према свједочењу мјесног гробара Фрање Иловара, убијено је и умрло око 500 дјеце, десетак дневно у просјеку. Ни овог пута на комеморацији није било никог од представника града Јастребарског који тврде да ту није био дјечји логор већ дјечји дом за смјештај сирочади.

ОБИЉЕЖЕНО 29 ГОДИНА ОД СТРАДАЊА СРБА У ТУНЕЛУ КОД ВИШЕГРАДА

Код спомен-обиљежја код тунела и на граници између Вишеграда и Рудог обиљежено је 29 година од страдања осам бораца Војске Републике Српске /ВРС/ и двије медицинске раднице у тунелу у протеклом одбрамбено-отаџбинском рату.

Татјана Маринковић, кћерка страдале медицинске сестре Љубице Кастратовић, рекла је да све ове године покушавају да сазнају истину шта се десило, али до данас она није откривена.

– Злочинци за које се претпоставља да су урадили то дјело и даље слободно ходају, нико никада није одговарао за овај злочин. Двије жене, видно обиљежене у санитетском возилу да притекну у помоћ борцима, нису успјеле да преживе – истакла је Маринковићева.

Никола Медовић из Борачке организације Рудо рекао је да се сваке године састају да обиљеже страдање бораца и медицинских радника.

Предсједник Борачке организације Вишеград Александар Савић рекао је да је тунел синоним херојства српских бораца.

Начелник општине Рудо Драгољуб Богдановић рекао је да српске жртве нико не уважава, чак и кад погину са видљивим обиљежјем Црвеног крста.

Начелник општине Вишеград Младен Ђуревић рекао је да се овакви догађаји морају преносити са генерације на генерацију, да се не би више поновило.

У тунелу на регионалном путу Рудо–, од 9. до 17. септембра 1992. године војници такозване Армије БиХ опколили су девет бораца ВРС, који су се јуначки борили девет дана, а погинуло је осам бораца ВРС и два здравствена радника. Према сценарију Вање Булића режисер Срђан Драгојевић, инспирисан овим догађајима, снимио је филм *Лепа села лепо горе*.

СРНА

РЕАЛИЗОВАНА ИНИЦИЈАТИВА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА *ДАЛМАЦИЈА* ИЗ СУБОТИЦЕ

Обновљена Братска кућа Доситеја Обрадовића

Сви који прате рад Завичајног удружења *Далмација* Суботица знају колико је ово удружење уложило труда у обнављање некадашње куће Доситеја Обрадовића у селу Плавно поред Книна. Кућа је заштићени споменик културе у власништву Епархије далматинске.

Након 252 године, кућа је обновљена на иницијативу мр Милорада С. Кураице, секретара Завичајног удружења *Далмација* Суботица који је свој живот посветио изучавању овог великог српског просветитеља и реформатора као и помоћи Завичајног удружења *Далмација* Суботица, Српског народног вијећа из Загреба, Владе Војводине и значајних појединаца који су дали свој велики допринос овом великом подухвату. Без дилеме треба посебно захвалити Драгану Чорокалу из Приједора, највећем појединачном донатору, Душану Ђурићу, Ђури Т. Грубору, Петру Грубору, Јованки Савић Вукановић, Мили Бурсаћу, Нећи Дубајићу и Слободану Русићу Пекином, те људима који су пружили велику помоћ у самом Плавну – Милошу Русићу Шуши и Рајку Новаковићу. Треба истаћи добру сарадњу са др Марком Синобадом, представником Министарства културе Републике Хрватске, те пројектанту обнове Доситејеве Братске куће Крешимиру Петковићу из Шибеника и извођачу радова Душку Кабићу из Книна.

– Ипак, највећу жртву поднијела је током реализације овог пројекта моја рођена сестра Анђа Кураица, без чије несебичне помоћи ево пуних 65 година и мој лични допринос не би био оволики – рекао је Кураица.

Освануо је и тај дан, Братска кућа је свечано отворена 29. 8. 2021. године. Кураица наглашава да је Братска кућа задушница прецима и завјештање потомцима.

ЧЕСТИТКА МИЛОРАДУ КУРАИЦИ

– Честитам на историјском подухвату који је несебично изнио на својим плећима Милорад Кураица! Биће уписано у историјске читанке да је захваљујући Милораду све урађено до савршенства! Поносан сам на њега да у нашем народу српском постоје људи који се жртвују за нашу научну област! Нека му Бог подари дуго здравље и живот на неком другом пројекту! Јер је он просто вансеријски изданак српског народа! Живио Милораде на многаја љета Господња. Амин! Боже дај Боже! – рекао је Јанко Крнета.

» Татјана Вукша Мандић и Милорад С. Кураица

– Путовати, учити и подучавати друге – просвештавати, биле су кључне ријечи живота Доситеја Обрадовића и његовог цјелокупног стваралаштва… Доситеј Обрадовић је човјек који је сажео све оно што је дотад било вриједно у један, веома разгранат, путоказ за све оне који су дошли послије њега. Извор, са којега се и ми данас опијамо бистром водом духа и врлине, у његовом је дјелу, мисли, подвигу божански издигнутом на пиједестал вјечности.

Кураица наглашава да је посао око санације трајао неколико година. Од самог пројекта санације и уређења чему је претходио благослов владике Никодима.

– За пројекат смо добили сагласност Министарства културе Републике Хрватске. Све вријеме смо прикупљали средства, јављали су се донатори, прикључили смо струју, уредили столарију, поставили носаче фотографија… Посебно нам је драго што смо уз несебичну помоћ Народног музеја у Београду и његовог дијела Музеја Вука и Доситеја урадили скулптуру Доситеја Обрадовића. Скицу је урадио вајар Рудолф Валдец, а саму скулптуру вајар Ристо Михић, те поред Плавна до сада је иста скулптура била у Чакову родном мјесту Доситеја Обрадовића, Музеју града Београда и у Музеју Вука и Доситеја. Сада Братска кућа представља музеј у којем је поставка од 60 фотографија (каталог броји 126) са изложбе Доситеј и српско Плавно 1769–2019 и бројни записи – наводи Кураица.

Завичајно удружење *Далмација* Суботица је са овом изложбом обишло многе градове у Србији и на тај начин афирмисали Доситеја Обрадовића и његов просветитељски дух, посебно његов рад у Далмацији. Без дилеме, Далмација је колијевка Доситејевог књижевног рада.

На самом процесу обнове, али и цјелокупном раду Завичајног удружења *Далмација* немјерљив допринос је дала и Татјана Вукша Мандић предсједница Управног одбора Удружења која је поводом отварања Братске куће обукла изворну далматинску ношњу.

– Много тога смо урадили у процесу саме обнове, многи су се удружили око овог пројекта и дали свој допринос. Наша слога је довела до тога да сада поносни отварамо Братску кућу – рекла је Мандићева која истрајно и вриједно се бори на очувању културе и традиције крајишких Срба.

Завичајно удружење Далмација Суботица је организовало поклоничко путовање *Стазама Доситеја* и овом приликом долазак у Плавно из Србије. Поред присуства на отварању Братске куће, обилазили су манастире Драговић, Лазарица, Света недјеља, Крка и Крупа.

Само отварање је претходила света архијерејска литургија у Цркви Светог Ђурђа, нажалост епископ далматински Никодим Косовић није присуствовао отварању, а изостала је и поздравна бесједа. Из Министарства културе Републике Хрватске обратио се Марко Синобад, глумац Милан Брадаш је изговорио здравицу, стихове су читале Јованка Савић Вукановић и Душанка Љубичић. Присутни су могли да уживају у пјесми Рајка Лалића, Илије Грубора, Недељка Дроњка…, а наступао је и СКУД *Извор* из Станишића и Гајо Радмиловић из КУД-а Доситеј Обрадовић Книн.

ДРАГАНА БОКУН

НАСТАВЉА СЕ ДИСКРИМИНАЦИЈА СРПСКЕ ДЈЕЦЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

У Гламочу ђацима ускраћено право на српски језик

Српској деци у Гламочу, локалној заједници која је у саставу Ливањског кантона и територијално припада Федерацији БиХ, ускраћено је Уставом загарантовано право да уче српски језик и националну групу предмета.

Дискриминаторски однос према српским школарцима, који чине трећину ученика ове општине, траје пуних 20 година, а сви досадашњи покушаји њихових родитеља да исправе ову неправду завршавали су се неуспјехом због незаинтересованости кантоналних власти.

Срби чине већину у општини Гламоч, а њихов начелник Небојша Радивојша истиче да је скандалозно и непримјерено ускраћивати дјеци могућност да уче матерњи језик. Према његовом мишљењу, ови проблеми би се лако могли ријешити да постоји мало више разумијевања и одговорности надлежних у ресорном кантоналном министарству.

– Група родитеља која већ годинама тражи да српска дјеца изучавају матерњи језик и националну групу предмета обављала је разговоре са ресорним кантоналним министарством, али, нажалост, то није испуњено, иако је било обећања – рекао је Радивојша и додао да су ти родитељи имали подршку локалне заједнице у остваривању Уставом загарантованих права.

– Из тог разлога српски школарци и у овој школској години учиће хрватски или „босански" језик, умјесто српског, који сматрају матерњим – рекао је Радивојша закључујући да су српска дјеца у Гламочу жртве неразумне политике.

Без обзира на досадашње неуспјеле покушаје, родитељи српских школараца кажу да „неће одустати" и да ће наставити борбу за увођење ћирилице и српског језика у гламочке школе.

То право ускраћено је и српској дјеци у Основној школи *Ахмет Хромацић* у Босанском Петровцу (на подручју Федерације БиХ), због чега се већина српске дјеце из те локалне заједнице опредјељује за школовање у општини Дринић у Републици Српској, удаљеној десетак километара од мјеста у којем живе.

Душко Радун, предсједник Српске напредне странке Федерације БиХ и бивши начелник Грахова, каже да су, нажалост, дјеца у Гламочу жртве вишегодишњег политичког односа СНСД и ХДЗ БиХ у Ливањском кантону.

– Нажалост, Срби у Гламочу годинама служе за политичко поткусуривање ХДЗ БиХ и СНСД. Одлуку може донијети само централа ХДЗ БиХ у Мостару – истиче Радун.

Делегат у Клубу Срба у Дому народа ФБиХ Горан Бројета и предсједник ОО СНСД у Дрвару каже да се демонстрација силе и непоштовање уставом загарантованих права над дјецом Гламоча примјењују пуних 20 година. Он сматра да се дискриминација српске дјеце у Гламочу треба тумачити и као непоштовање Дејтонског мировног споразума, по коме су Срби конститутиван народ.

ДР ДИЈАНА ГОМИРАЦ - ДИЈЕТЕ ИЗ КОЛОНЕ ДАНАС ЛИЈЕЧИ ЉУДЕ ОД КОВИДА

Корону најтеже преброде невакцинисани пацијенти и они који болест потцијене

Вријеме у коме живимо памтиће се по глобалној пошасти – корони, а као хероји издвојили су се љекари који су се од првог дана нашли на „првој линији" у мисији очувања здравља пацијената.

Једна од њих је и докторка Дијана Гомирац, запослена у Дому здравља *Др Милорад Влајковић* Барајево. Ова рођена Личанка већ дуже од годину и по дана ординира у ковид амбуланти у Вранићу.

– Била сам члан прве екипе из наше установе која је радила са ковид пацијентима. У тај систем сам ушла док се о самој болести скоро ништа није знало. Радила сам у „црвеној зони" док се и сама нисам заразила. Међутим, то је била прилика да на личном примјеру много научим о самој болести што се касније показало као веома корисно. Након боловања добровољно сам се вратила у „црвену зону" са кратком паузом коју сам провела на служби имунизације против ковида.

● **Како изгледа рад у ковид амбуланти?**

– У нашем Дому здравља, тежак задатак борбе против ковида је преузела млађа екипа љекара. За рад нас је припремила и потпуно обучила др Милица Чотрић. Смјене трају и по 15 часова. Изузетно је напорно, јер је неопходна константна концентрација. Мала грешка може неког коштати живота, а лимитиран је број медицинског особља, који је сада поред опште праксе распоређен на рад у ковид амбуланту и на имунизацију.

● **На основу искуства како би Ви дефинисали ову болест?**

– Саму болест је тешко дефинисати због широког спектра симптома који се јављају. Неко је поднесе као обичну прехладу, а код некога се болест заврши смртним исходом. Грађане додатно збуњују и медији који некад објаве непровјерене, па чак и контрадикторне информације. Најтеже ствари са којима се сусрећемо у амбуланти су згрушавања крви и упале плућа. Опасност код упале плућа је што се некад јављају без конкретних симптома, па се људи, потцјењујући болест, касно јаве на преглед, и то се дешава у свим узрастима. Зато су редовне контроле изузетно важне, чак и када је наизглед све у реду. На почетку пандемије, посебно након личног искуства, ковид се могао лако разликовати од осталих респираторних обољења. Временом је постало сложеније, јер су се симптоми скоро потпуно изједначили.

» О ПАЦИЈЕНТИМА БРИНЕ И ВАН РАДНОГ ВРЕМЕНА Др Дијана Гомирац

● **Грађане често збуњују и медицински стручњаци који износе опречна мишљења.**

– Не могу довољно да истакнем колико је важно поштовање мјера, а прије свега бих подвукла важност вакцинације. Свакодневно свједочим томе да вакцинисани пацијенти имају знатно лакше симптоме и много се брже опорављају, док неки немају никакве знакове болести.

● **Да ли бисте издвојили неку од вакцина?**

– Свака је добра! Ако се код вакцинисаних јаве компликације, оне углавном настају због кашњења с јављањем на преглед.

● **Да ли пацијенти имају повјерења у младе љекаре?**

– Како смо потпуно прекривени заштитном опремом, пацијенти нас тешко и препознају, поготово када дођу први пут. Након сазнања да су позитивни, забораве и ко их је прегледао. Међутим, долазећи на контроле њихово повјерење расте. То је примјетно и код старијих људи који су навикнути на свог изабраног љекара код кога се лијече годинама. Веома је важна добра комуникација, јер је ковид непредвидива болест. Дешава се да је неки од заражених ујутру добро, а до вечери већ отежано дише.

● **Зашто сте се одлучили да студирате баш медицину?**

– У породици имам три љекара. Посматрајући њихов рад схватила сам да је то најхуманији позив. Факултет сам завршила на буџету, без стипендија, уз финансирање од стране родитеља. Током студија предмете нисам дијелила на лакше и теже. Истина, нисам се проналазила у предметима који нису везани директно за здравље људи, попут статистике. Највише ме је привлачио конкретан рад и непосредан контакт са људима.

● **Данас се може чути како Хрватска има великих проблема са медицинским кадровима. Да ли некад помислите какав би био Ваш животни и професионални пут да сте остали у Лици?**

– Никад не реци никад, али себе, заиста, не видим у Хрватској. Вјерујем да није било рата и избјеглиштва да би ми животни пут био много лакши, јер смо тамо имали и материјалну и социјалну подлогу. Моји родитељи често кажу да материјални губици јесу велики, али мјерљиви, док је ненадокнадив губитак драгих људи и пријатеља. Овдје смо створили нови живот. Овдје сам се школовала, стекла пријатеље, добила посао. Много добрих људи ме веже за Србију и план ми је да своју будућност градим овдје.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ПРИВЛАЧИ МЕ ПСИХИЈАТРИЈА

– Чврсто вјерујем у тезу да је огроман број болести заправо манифестација психичког стања. Због тога бих вољела да специјализујем психијатрију. Психосоматика у Србији није толико заступљена, а све је јасније да често лијечимо посљедицу, док је узрок скривен у тајнама ума.

У ВРАНИЋУ СЕ ЛИЈЕЧЕ И БЕОГРАЂАНИ

● **Да се добар глас далеко чује потврдили су нам и пацијенти ове установе. Неки од њих, мада имају своје здравствене картоне по београдским домовима здравља, одлучили су да се лијече у овој приградској општини, а као разлог наводе висок степен посвећености медицинског особља. Причају да су током болести могли да контактирају др Дијану Гомирац ван радног времена и затраже савјет или помоћ.**

– Пандемија је здравство увела у ванредну ситуацију којој се сви прилагођавамо. Због сложености неких случајева пацијентима дајемо и приватни број телефона да би их посавјетовали и проблем ријешили ван радног времена. Посебно се бринемо за оне пацијенте које смо упутили у болнице. Најгоре је када се неко касно јави на преглед, а већ је очигледно да су плућа у лошем стању. Колико год се трудили да дамо свој максимум у таквим случајевима шансе за опоравак су минималне. Зато апелујем на све грађане да чим осјете први симптом не оклијевају, него пожуре да се јаве у своју ковид амбуланту.

ПОТИСНУТО СЈЕЋАЊЕ НА ПЕТРОВАЧКУ ЦЕСТУ

● **Какву емоцију у Вама буди помен родног града ?**

– Книн је само мјесто мог рођења. Мој завичај је заправо Лика, односно Врховине. То је прелијепо мјесто чијој чаролији доприноси близина Плитвичких језера и мора. Из завичаја сам отишла са непуне три године, али у себи носим идиличну слику Лике и живота са мојом породицом. Сваки одлазак у завичај послије рата будио је у мени успаване успомене и нове емоције које се крећу од туге до радости. Увијек настојим да позитивне емоције превагну. Вјероватно су страхоте рата, избјегличке колоне претешке за дјечју душу, па сам их због тога потпуно потиснула из својих сјећања.

● **Можете ли нам нешто рећи о поријеклу презимена Гомирац?**

– Презиме Гомирац потиче из мјеста Гомирје. Ријеч је о мјесту које се налази у Горском Котару, а у њему се налази најзападнији српски манастир у Европи посвећен Светом Јовану Претечи. Њега су крајем 16. вијека основала тројица калуђера из манастира Крка. Још у 17. вијеку неколико породица је из Гомирја прешло у село Дуги Дол поред Врховина, одакле данас долазе сви Гомирци. Наша слава је Ђурђевдан.

ПРОМОВИСАНА КЊИГА *НАША БОРБА СА КОВИДОМ*

У Београду је промовисана књиге *Наша борба с ковидом* директора Болнице *Свети врачеви* у Бијељини Златка Максимовића, у којој је аутор описао тешку битку са корона вирусом у тој установи и објаснио како су запослени захваљујући доброј организацији успјели да одоле том изазову и да истовремено лијече обољеле од других болести.

Максимовић је на промоцији у Прес-центру Удружења новинара Србије, којој су присуствовали његови сарадници, угледни професори ангажовани као консултанти у бијељинској болници и шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић, захвалио свима за подршку и сарадњу.

Највећу захвалност, како је истакао, дугује рецензентима књиге – директору Клинике за инфективне и тропске болести у Београду Горану Стевановићу и епидемиологу Биљани Мијовић.

Говорећи о књизи, Стевановић и Мијовићева су истакли да је то прва монографија о борби против ковида у Европи, која може и треба да буде водиља свим медицинским установама да опишу своја искуства у борби против вируса који је окренуо планету наглавачке.

– Велики значај ове књиге је то што ће бити основ другима како могу да направе добру организацију и што ће им послужити као драгоцјено искуство. Зато дугујемо велику захвалност аутору и за ово што је ставио на папир, али и на ономе што је са сарадницима урадио у болници прије него што је написао књигу – рекао је Стевановић.

Проф. др Биљана Мијовић, епидемиолог, продекан Медицинског факултета Фоча, Универзитета Источно Сарајево Мијовићева је истакла да искуства у борби против ковида показују да криза може да се укроти само када њоме управља чврста рука, што је, према њеној оцјени, бијељинска болница на дјелу показала.

Максимовић је нагласио да је у књизи детаљно описано како је бијељинска болница у јеку короне успјела да унаприједи своје услуге отварањем пејсмејкер центра и ангио сале и да одржи систем за нековид пацијенте, који су долазили да оперишу жуч или кук и да обаве све што им је потребно.

Издавач књиге *Наша борба с ковидом* је Народна библиотека *Филип Вишњић* из Бијељине, а покровитељ Влада Републике Српске.

ОДРЖАНА ЧЕТРНАЕСТА МЕЂУНАРОДНА УМЈЕТНИЧКА КОЛОНИЈА У КРЧЕДИНУ У ДОМУ ПОРОДИЦЕ ЈАКШИЋ

У Дому породице Јакшић у Крчедину, свечаним програмом одржана је Четрнаеста међународна умјетничка колонија у Крчедину. У богатом програму учествовали су кантаутори Војислав Механџић из Србије и Ведран Иворек из Хрватске, писци Предраг Јакшић, Владимир Равченко и Милан С. Марковић, а пјесник Миодраг Јакшић извео је дио свога кабареа сјете *Неки драги људи*. У оквиру програму организована је и изложба слика Илије Шауле из Филаделфије.

Титуле *Ја, Крчединац* додијељене су популарном глумцу Ненаду Окановићу, примадони Александри Ангелов, првакињи опере Народног позоришта у Београду, новинару и писцу Вањи Булићу, Драгану Михаиловићу, сликару из Париза и Илији Шаули, писцу и сликару из Америке.

Током трајања колоније од 4. до 6. септембра, сликало је и вајало, 48 умјетника, предвођених гостима из Републике Српске, Бугарске, Хрватске, Шпаније, Русије, Словеније, Мађарске, Румуније, Босне и Херцеговине и Србије. Селектор сликарског сазива и уредник програма је књижевник Миодраг Мића Јакшић.

Свечаном програму Колоније присуствовали су Владимир Гак, предсједник општине Инђија и Борислав Максимовић, самостални стручни сарадник за развој и унапређење сарадње у просвјети, култури и умјетности у Представништву Републике Српске у Србији.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

28.

ХАЈДУКОВО

ФОТО: БИЉАНА ВУЧКОВИЋ / РАС СРБИЈА

Простор на југословенско-мађарској граници у близини Суботице, код Палића, био је из војних и одбрамбених разлога посебно осјетљив за југословенске власти и као такав био је објекат аграрне реформе са циљем да се на том осјетљивом простору насели становништво провјерено одано југословенској држави, а то су били бивши добровољци српске војске, колонисти из Србије – бивши регуларни војници српске војске, оптанти из Мађарске и мјесни аграрни интресенти.

ЗАКУП НА ПОСЈЕДИМА УСПОСТАВЉЕН ПРИЈЕ ВЕЛИКОГ РАТА

На посједу града Суботице, на потезима Хајдо, Ваго, Јарош, Дескаш и Чавољ град Суботица и мађарски салашари закупци налазили су се у закупном односу на 25 година, а закуп је успостављен још прије Великог рата. Министарство аграрне реформе 1925. године разријешило је закупни однос који је постојао између града Суботице и салашара мађарске националности, а земљиште је подијељено мјесним аграрним интресентима из Суботице – Буњевцима. Међутим, надијељени мјесни аграрни интересенти нису обрађивали земљу већ су они земљу издавали у закуп бившим градским закупцима који су и даље живјели на салашима уз саму југословенско- мађарску границу и обрађивали земљу.

Још од 1925. године закупци салаша осјетили су се несигурно услијед раскида закупног односа и аграрне реформе која се почела спроводити над земљиштем који су они користили па нису одржавали зграде на салашима. Предсједник аграрне заједнице Хајдуково Љубомир Цветковић 23. новембра 1933. године објаснио је Министарству пољопривреде узроке лошег стања салаша које су добили насељеници: „Године 1925. објекти на салашу били су у бољем стању, али су бивши сопственици када је процјењивање извршено знајући да ће им се куће одузети по зградама више нису вршили никакву оправку, па пошто су куће од набоја оне данас изискују знатне поправке, а има их и порушених".

ЖАЛБА МАЂАРА

Закупци салаша мађарске националности жалили су се на ове одлуке и један од њих Антон Енги у својој жалби од 29. октобра 1932. године навео је да је „салаш подигао прије 30 година не на жирантној земљи за коју сам плаћао закупнину већ на другој земљи за коју нисам плаћао закупнину а то је град Суботица толерисала преко 30 година тако да сам по грађанском праву стекао својину на земљиште које се налази под мојим зградама и које служи као поткућница. Салаш и остале зграде саградио сам својим материјалом без ичијег доприноса и одржавао их 30 година у реду уз моје издатке, те је салаш моја својина. Без одштете нисам га дужан никоме уступити."

Као одговор на ову жалбу КБУ Дунавске бановине 1. новембра 1932, године навела је „пошто је жалиоцу исплаћен салаш и наређено исељење у остављеном року те му саопштавам да се по овој жалби нема шта даље предузимати."

Послије овог одговора од стране КБУ 31. маја 1933. године констатовано је да „се горе именовани одселио из Суботице у Хоргош". Лист *Југословенски дневник* донио је 13. маја 1932. године текст *Колонизација и Хајдуково* потписан од стране анонимног добровољца са границе у којем се истиче да извјесни људи буне Мађаре – салашаре да се не селе јер ће наводно „поред куће добити и јутро земље". Аутор текста тражи „заслужену казну за бунџије и подстрекаче", а „Мађари који имају куће на добровољачким парцелама хтјели-не хтјели морају одмах продати своје куће и ослободити сопственицима парцеле како би добровољци направили за своје фамилије кров над главом".

РЕВИЗИЈА

Аграрне власти Краљевине Југославије 1930. године извршиле су ревизију аграрних субјеката и земљиште у јесен 1931. године – прољеће 1932. године надијелили колонистима.

– С обзиром на важност насељавања овога земљишта, које лежи највећим дијелом непосредно уз границу питање насељавања овога земљишта од стране надијељених лица је од велике важности по државно националне интресе – истакао је министар пољопривреде 9. септембра 1932. године.

Само насељавање колониста није било могуће у том тренутку јер није било ријешено питање откупа салаша од закупаца мађарске националности и њихово исељавање са земљишта намијењеног за колонизацију. Требало је да се колонисти населе до 15. октобра 1932. године а да се закупци салаша исеље до 1. октобра 1932. године. Досадашњим власницима салаша била је предвиђена додјела поткућница на другим мјестима 200–400 кв.хв, а за исплату салаша наређено је да се отвори кредит код Колонизационог фонда у износу од милион динара.

МОЛБА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ОПШТИНЕ

Да се колонији Хајдуково давао посебан значај по државне и националне циљеве на граници према Мађарској свједочи и захтјев Српске православне црквене општине из Суботице из марта 1936. године КБУ Дунавске бановине у којем се истиче лош квалитет земље насељеника, њихову тешку материјалну позицију као и формирану сусједну колонију Масариково од 30 кућа и чињеницу да на Палићу постоји 30 православних домова.

„Далеко су од града. Наши насељеници су без цркве и свештенства. Осјећају се остављени само себи у вјери. Цркву мисли дићи на Палићу и то у византијском стилу. Путници који долазе од Сегедина ће се тако подсјетити да се налазе на словенској земљи." Српска православна црквена општина из Суботице од Министарства пољопривреде тражила је за градњу православне цркве на Палићу 350.000 динара.

Према извјештају Министарства пољопривреде од 29. маја 1933. године за 838.032 динара откупљени су салаши за 135 колониста и они су задужени да их плате на основу Закона о бескаматној позајмици. Колонисти су преузели кључеве надијељених салаша 21. маја 1933. године.

Према извјештају аграрне заједнице Хајдуково–Палић од 25. јуна 1935. године насељених породица на салашима укупно је било 159 са укупно 797 лица. Породице насељеника располагале су са 96 коња, 100 крава, 316 свиња, 73 овце, 32 козе, 61 запрежних кола, 48 плугова, 36 дрљача, 28 копачица, 12 виноградарских прскалица, 3 воћарске прскалице, 2 сијалице, 1 тријереом.

Према извјештају аграрне заједнице Хајдуково–Палић из 1934. године 111 дјеце је у колонији школског узраста, имају двије школе једна са једним одјељењем а друга са два одјељења, са три учитеља, дубоког бунара колонија нема, нема амбуланту, у насеље не долази ни бабица ни љекар.

Године 1938. дјеце за школу у колонији било је 200, школа је имала три одјељења са три учитеља, у колонији је био један бушени бунар, а требала су још три, љекар од колоније био је удаљен 5–10 км. Кроз колонију је такође била неопходна изградња пута. Према извјештају аграрне заједнице Хајдуково од 17. августа 1939. године колонија је имала 185 кућа са 1.687 становника, 420 комада крупне стоке и 222 комада ситне стоке.

Добровољац Јово Медић 10. октобра 1938. године извијестио је Савез аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем да је насељено 150 насељеника и да се „насеље развија на 12 км. граничног фронта са удаљеним кућама, без цркве, без општинске зграде, има само дом аграрне заједнице у дому су смјештени пчеларска задруга, књижница и читаоница."

ШКОЛСКЕ ЗГРАДЕ САЗИДАНЕ РАНИЈЕ

Двије школске зграде коришћене за потребе школе на колонији сазидане су биле прије насељавања колониста, а за дом аграрне заједнице у колонији коришћена је кућа коју је југословенска држава откупила средствима из Колонизационог фонда.

Услови за становање и живот на откупљеним салашима били су изузетно тешки и сви салаши морали су се поправљати да би се обезбиједили макар минимални услови за живљење.

Михаило Максимовић, према извјештају од 26. августа 1933. године, у рату водник у српској војсци, одликован са двије Карађорђеве звијезде и страним одликовањима, добио је салаш гдје не може становати.

Радисав Ивковић 8. септембра 1933. године писао је Министарству пољопривреде:

„Салаш у којем станујем сав је од трошног набоја којег је киша натопила и сви зидови су влажни. Крова и нема јер они који су прије мене становали потпуно су га уништили. Салаш је прекривен трском која је сасвим иструлила тако да има рупа кроз које може проћи човјек".

Мирко Будинић 15. августа 1936. године извијестио је Министарство пољопривреде: „Кућа је наклоњена најскоријем паду, а направљена је од самог бусења и сада сам принуђен са салаша да се иселим."

Спасоје Тодоровић 6. маја 1936. године је писао: „Кућа је већ рушевина, ја сам је поправљао али то није могуће из средстава које имам."

Колониста Петар Ерак до 26. септембра 1937. године користио је позајмицу од 8.000 динара за поправку куће. Кућа је била од набоја, дужине 11 м, ширине 5 м, висине 3 м, али Ерак није ставио врата и прозоре, а уз кућу је дозидао ганак.

САЛАШИ ГРЕШКОМ ДИЈЕЉЕНИ ВИШЕ ПУТА

У самом процесу насељавања колоније неки од колониста добијали су један исти салаш грешком аграрне бирократије. Тако се 7. априла 1934. године Симо Рапајић жалио да се „населио са пет чланова породице у салаш бр. 618 који је откупљен за Шакић Милана који се населио, а није могуће двије породице у један салаш."

Из аграрне заједнице у Хајдукову 13. септембра 1933. године тражили су од Министарства пољопривреде да им се опрости 50% дуга за купљене салаше јер су „исти прескупо плаћени".

„Чланови морају признати задужења за купљене салаше", 18. септембра 1933. године одговорили су колонистима у Хајдукову на њихову иницијативу о брисању 50% дуга за купљене салаше из Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем. Према извјештају из аграрне заједнице у колонији од 17. јуна 1934. године у Хајдукову је „насељено 165 насељеника. Мјесни аграрни интресенти имају своје куће, док 125 колониста, оптаната и добровољаца је обезбијеђено салашима, док остали не могу да подигну своје куће, а додијељена им је земља слабог квалитета". Колонисти који су били без салаша били су у најтежем материјалном положају. Тако је аграрна заједница Хајдуково 9. јуна 1935. године тврдила да се „Војин Мандић населио са женом, пребива по туђим кућама, плаћа кирије сваког мјесеца и моли једнога и другога комшију да га прими на становање."

ТЕШКИ УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ

Позиција колониста – салашара одмах по насељавању била је тешка.

„Квалитет земље много је лошији него на другим колонијама, јер није земља него пијесак", жалио се 19. маја 1933. године колониста Мираш Шуковић... „На колонији има приличан број породица које су у великој невољи и које гладују", гласио је извјештај од 21. маја 1933. године када су колонисти преузимали кључеве салаша.

Колониста Љубомир Цветковић 9. августа 1933. године писао је Савезу аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем истичући тежак економски положај досељеника: „Раздијељен је кукуруз настрадалима од туче, леда, а преостало је раздијељено за сјеме и онима којима је било неопходно за људску исхрану. 110 људи примило је помоћ од Савеза".

Према том извјештају 88 добровољаца надијељено је у колонији Хајдуково и тражили су помоћ за набавку жита, оправку кућа, куповину кола, подизање штала, набавку пољопривредних алата, коња, прскалица, а 23 насељеника тражило је позајмицу за набавку хране.

„...Много сиротиње има на колонији и многи немају хлеба за своју породицу... Услијед велике суше све је изгорјело на пијеску. Треба новаца за набавку хљеба и да могу по једног коња купити", писао је Савезу аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Љ. Цветковић 6. септембра 1933. године.

„Већ је вријеме за сјетву, а насељеници неће моћи да засију своје парцеле", писао је исти Љ. Цветковић 21. септембра 1933. године.

„Година је слаба. Земља око њих је бијели пијесак погодан само за воће и винограде".

31. децембра 1933. године стигао је извјештај у Савез

аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем.

„Добровољац Матијаш Антун доселио се 1933. године, добио је земљу и државни салаш али слабу кућу и шталу, земља му је одвише слаба, 7,5 к.ј. подводне каљуге уз салаш, остала земља све пијесак", извјештавала је аграрна заједница у Хајдукову 12. фебруара 1936. године.

Према захтјеву аграрне заједнице Хајдуково–Палић од 18. фебруара 1935. године у том тренутку 30% насељеника нису имали никакве хране за своје породице због сушне и неродне године и због хрђаве земље пијеска вејавца који и по кишним годинама не роди најбоље.

„Насељеника је 170 од којих 19 немају куће. Године 1935. добијено је од Банске управе 1.500 садница воћа, а 1936. године 3.500 комада и 155.000 комада калемова винове лозе", 28. децембра 1936. године извјештавао је Љепосав Мијатовић из аграрне заједнице Хајдуково–Палић указујући на прилагођавање колониста квалитету земље и условима за њену обраду.

Колониста Јово Шакић 20. маја 1939. године писао је Савезу аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем истичући да се доселио крајем 1933. године и дошао на најгору парцелу и подигао „један ланац винограда" и да му је „најтеже што није могао међу ову дјецу купити краву."

Према извјештају од 4. марта 1939. године колониста Милош Новковић који се доселио 1933. године посадио је 1,5 к.ј. винограда. Досељеници на колонију Хајдуково никада прије досељавања нису се бавили виноградарством и воћарством и у условима тегобних услова становања и живота за њих је то било потпуно ново искуство.

ЗАХТЈЕВИ КОЛОНИСТА

Сва питања и проблеме колонизације на колонији Хајдуково, као и ставове, потребе и жеље колониста насељених у Хајдукову садржала је Резолуција аграрне заједнице Хајдуково–Палић донесена 13. маја 1935. године, а упућена бану Дунавске бановине:

1. Да нам се отпишу потпуно трошни салаши, са којима смо неправилно задужени, јер да смо их ми слободно куповали за 50% би их јефтиније купили пошто њина израда, конструкција, младост и хигијеничност не одговарају купљеној цијени, коју је одређивала комисија и на нас тај терет пренијела и ако нам је речено, да то откупљује држава и да се нећемо ми тиме теретити.

2. Да се надјеђеним друговима, али без куће додијели ХИТНО грађа и мали зајам, јер станују у земуницама и са нама, те нас у једној соби не може бити по 10–15 чланова, из двије породице са малом у великом броју дјецом, а нама да се додијели помоћ за поправку ових потпуно оронулих салаша.

3. Да нам се омогући течај живинарства, виноградарства, пчеларства и воћарства а који би нам држали учитељи школа Краљевић Марко и Девет Југовића који би претходно били сада у љетњем распусту ПОЗВАНИ на течајеве, те под јесен и кроз зиму почели са нама радити у својим слободним часовима.

4. Да нам се из Бановинског расадника даје у року од 10 година саднице воћа, и винова добра лоза са попустом од 75% с тим, да нам управник расадника, који се показује невјероватно међу нама активан, показује начин напредног сађења, одгајања итд.

5. Да нам се додијели приплодна стока, као нераст, бик, племенита јаја, пчеле, алат, грађа, почетни мали капитал у новцу у виду дугорочне позајмице.

6. Да нам се додијели одговарајући пашњак, стоке немамо много, а пашњаци су нам недостатни, услијед мале површине и слабог узраста траве која не успијева на вијавцу пијеску.

7. Да нам се омогући убирање и овако малог плода а које уништише срне, зечеви и вране. Ловачки закон је за нас катастрофалан, а ми се морамо бранити свим силама против штета које нам наносе ове дивљачи, јер не можемо замислити, да нам дивљач једе и уништава све, а ми да то или чувамо или пропадамо, те тако у првом и другом случају страдамо. Комисијски процјена штете нам је немогућа, јер немамо могућности, да унапријед положимо комисијске трошкове, а и кад би имали могућности, процјена би на сваки начин по нас била НЕГАТИВНА, јер обично су процјенитељи чланови ЛОВА.

8. Да се нареди граду Суботици, да се путеви, који воде на ову колонију оспособе за саобраћај, тј. да ми свој кулук дајемо за наше путове а не да туђе док ми од непроходности пута апсолутно пропадамо.

9. Да се бановински пут Суботица–Мајша Другог реда који води до саме границе на 14 војничку граничну караулу отпочне РАДИТИ, јер без њега горњи крај колоније не може апсолутно опстати.

10. Да се вишак код добровољаца урачуна у компетенцију, са разлога, што је земља ВИЈАВАЦ ПИЈЕСАК док осталим колонстима да се одреди нова процјена парцела, јер су јако скупо процјењене, што они не могу поднијети, са обзиром на плодност земље, пуко сиромаштво, опште немање итд.

11. Да се колонистима и осталим насељеницима даде додатак, гдје је много чланова породице, нарочито дјеце мушког спола, који ће бити у будућности подмладак оснивајући своју самосталну националну породицу.

12. Да се нареди градском и среском начелству у Суботици да се на овој колонији регулише САНИТЕТ И ВЕТЕРИНАРСТВО које до данас није никако регулисано, с обзиром, да је велики дио насељеника повремено болестан услијед промјене климе, а сточне болести нарочито свињска куга и врбанац и ово мало што смо почели одгајати уништи нам.

Дјеловођа Љуба Цветковић
Предсједник Петар Симић

СТРАДАЊЕ СРБА ВОЗУЋЕ ЗЛОЧИН БЕЗ КАЗНЕ

Одржан марш *Стазом егзодуса*

Маршом *Стазом егзодуса* обиљежено је 26 година од масовног страдања Срба из Возуће у општини Завидовићи и долине ријеке Криваје. У офанзиви муслиманских снага и исламских плаћеника 10. септембра 1995. спаљено је 30 српских села, а протјерано око 1.920 породица. У вријеме обиљежавања десио се инцидент. Поред спомен-крста, прошла је колона возила са заставама Исламске државе, а узвикивано је „Алаху екбер".

Учесници марша *Стазом егзодуса*, који су кренули из Тумара на Озрену стигли су у возућко насеље Стог путем дугим 22 километра, којим су се Срби из Возуће и долине Криваје повлачили од припадника такозване Армије БиХ и плаћеника из исламских земаља који су протјерали комплетно српско становништво са ових простора.

То је тзв. камионски пут, којим су се повлачили од припадника такозване Армије БиХ и плаћеника из исламских земаља, који су протјерали комплетно српско становништво са ових простора.

Повратак је овдје стао прије 10 година. Вратило се тек око 170 српских домаћинстава, углавном старијих.

Док пали свијећу за погинуле саборце, Зоран Арежина из Лакташа присјећа се ратних дана у Возући. Каже да је први пут након 26 година дошао на мјесто гдје је '94. године била борба за голи живот. Свијећу за погинулог супруга пали и Милосава Петровић. Нови дом нашла је у Српцу, али душа је, каже, остала у Возући.

– Сјећање на етничко чишћење Срба са зеничке регије и на злочине почињене у Возући, долином ријеке Криваје и Озрена, које су починили припадници такозване Армије БиХ и исламски плаћеници, уз подршку НАТО снага, мора бити трајно ради опомене будућим нараштајима и уврштено у календар датума значајних за Српску – рекао је предсједник Завичајног удружења Завидовићана Зоран Благојевић.

– Овдје су одрубљиване главе наших витезова и соколова, а да је то тако било доказ је и ова масовна гробница у којој је пронађено 21 тијело, од којих 17 обезглављено. Ако мисле да ћемо заборавити, нећемо, нећемо заборавити ни ову масовну гробницу, ни наших 129 лица које још увијек тражимо – поручио је Благојевић.

РТРС

И ЧЛАНОВИ *ЗАВИЧАЈА* НА МАРШУ СТРАДАЊА

Чланови Удружења *Завичај* су учествовали на Маршу страдања на планини Озрен. Том приликом обишли су гробове жртава, запалили свијеће и положили вијенце. У повратку су посјетили Храм Вазнесења Господњег у селу Доња Грапска гдје их је дочекао свештеник Миливоје и мјештани тог села.

Ј. ЧАКАРЕВИЋ

ПАРАСТОС У ХРАМУ БЛАГЕ МАРИЈЕ НА БАНСТОЛУ ПОСТАЈЕ ТРАДИЦИЈА

Помен жртвама у 13 западнокрајишких општина

У Храму Благе Марије на Банстолу је 13. 9. 2021. године обиљежено страдање Срба у Западној Крајини у организацији Савеза крајишких удружења. Тим поводом свештенство Српске православне цркве на челу са старјешином храма оцем Синишом, служило је парастос уз присуство представника Покрајинске владе и крајишких удружења. Након службе у храму, положени су вијенци крај споменика *Крајишка суза*. Вијенце су положили помоћник градоначелника Станко Љубичић, покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе са вјерским заједницама Драгана Милошевић, директор Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону Душко Ћутило, шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић, Савез крајишких удружења, Градски одбор Социјалиста Нови Сад, Удружење Јањана, Динарски покрет *Момчило Ђујић* и *Завјет отаџбини*.

» Свештеник Синиша Хрвачевић, Станко Љубичић, Ранка Срдић Милић, Душко Ћутило, Драгана Милошевић, Славиша Рујевић и Млађен Цицовић

Дан сјећања на страдање Срба био је повод да се сви сјетимо и не дозволимо да се заборави офанзива у којој је 1995. године од стране непријатељских војски отето, уништено и опустошено 13 западнокрајишких општина: Гламоч, Босанско Грахово, Дрвар, Босански Петровац, Купрес, Доњи Вакуф, Јајце, Рипач, Босанска Крупа, Кључ, Сански Мост, Мркоњић Град и Шипово. Акција у којој је све горјело у пламену и ништа није поштеђено одвијала се од 28. јуна до 10. октобра 1995. године. Званична статистика и центри за ратне злочине кажу да је тада страдало 1.644 лица, а протјерано 120.000 Срба.

Предсједница Савеза крајишких удружења Ранка Срдић Милић обратила се свима који баштине нашу традицију и културу сјећања.

– Мени је мило што припадамо народу који стојички подноси све ударце. Прије двије године Република Србија је дала пун легитимитет оним тамо просторима настојећи да удахне дух живота и тад је званично почео да се обиљежава овај 13. 9. на дан када је и највише наших општина окупирано.

Покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе са вјерским заједницама Драгана Милошевић истакла је значај оваквих обиљежавања за утемељење нације и очување јединства народа.

– Незаборав је оно што остављамо као завјет, за утемељење нације. То је и наша обавеза, имајући у виду чињеницу да морамо да поштујемо своје претке, идентитет, поријекло и да чувамо будућност за сву дјецу која тек треба да стасају.

Директор Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону Душко Ћутило осврнуо се на страдања српског народа у ратовима у двадесетом вијеку.

– Србија се данас сјећа невино пострадалих, као и непрегледних колона избјеглица, које су данима путовале остављајући иза себе све што су генерацијама стицале. Никада не смијемо заборавити жртву коју су Срби Крајишници из тих крајева поднијели.

Шеф Представништва Републике Српске у Србији је истакао да је за будућност нашег народа изузетно важно да се оваквим приликама сјетимо свих наших сународника који су прије свега дали своје животе за стварање наше Републике Српске и Србије и за будућност нашег народа.

– Народ који не поштује своју прошлост и који не успоставља културу сјећања и памћења је народ који нема будућност, а српски народ је кроз историју показао да је народ који има будућност, да је народ који зна да поштује и своју прошлост и који зна шта хоће и који истовремено поштује све оне који са њим живе на овим просторима.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН БОРБИ ЗА СЛОБОДУ – 200 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА И 110 ГОДИНА ОД СМРТИ СЛАВНОГ СРПСКОГ УСТАНИКА

СЈЕЋАЊЕ НА ХЕРЦЕГОВАЧКОГ ВОЈВОДУ СТОЈАНА КОВАЧЕВИЋА

Завичајни клуб Гачана у Београду уприличио је 23. септембра 2021. године у малој сали Коларчеве задужбине свечану академију поводом 200. годишњице рођења великог херцеговачког јунака, народног војводе, хајдучког харамбаше, устаничког вође и достојанственог слободара Стојана Ковачевића и 110. годишњице од његовог упокојења.

Отварајући овај скуп Слободан Бобан Драшковић предсједник Клуба Гачана је истакао да се осјећај дуга према завичају исказује кроз захвалност према најзнаменитијим земљацима.

» Предсједник Клуба Гачана Слободан Бобан Драшковић са учесницима научног скупа

ДРАШКОВИЋ: ГАЧАНИ УВИЈЕК У ПРВИМ РЕДОВИМА У БОРБИ ЗА СРПСКУ СЛОБОДУ

– Гацко равно, поносно и славно, како записа народни пјесник, вјековима је српском роду даривало знамените слободаре и паметаре. Од Тешана Подруговића, најбољег Вуковог казивача народних пјесама, али и хајдука, преко гатачких ускока Драге Мастиловића, и Јакше Авдаловића Гачанина, у Стојановом земану издвајамо његовог рођака Петка Ковачевића, Богдана Зимоњића, Николу Гргура, Трифка Сворцана, Глигора Старовића, Тому Вукомановића и многе друге. У току устаничких борби од 1875. до 1878. године из Горњегатачког и Доњегатачког батаљона погинуло је 78 бораца.

Колико је слобода Гачанима мила показали су и током ратова 1912–1918. када је из маленог Гацка више од 900 добровољаца узело учешће у оба Балканска и Великом рату. Гацко је први срез у Краљевини Југославији по броју носилаца Карађорђеве звезде и Обилића медаље, а један од њих Шћепан Ковачевић први је изнио барјак на Кајмакчалан. Гријех би био данас не споменути гатачке јунаке из Другог свјетског рата. Милорад Поповић, свештеник Радојица Перишић и Благоје Тепавчевић су само неки од бројних. У посљедњем отаџбинском рату управо су потомци команданта Јуришне бригаде Благоја Тепавчевића, Мишко и Душко уградили своје животе у темеље Републике Српске – поручио је Драшковић и додао да ће Клуб Гачана и у будућности организовати овакве и сличне скупове, покушавајући да од заборава отргне најбоље изданке српског рода.

Историчари су покушали да објасне прилике у периоду Стојановог вакта и његових чета сачињених од православних Срба и муслимана који пођоше, како стоји у једном писму, „да се добро искрваве Срби и Турци у латинску крв." А та латинска крв – била је заправо хабзбуршка и аустроугарска, чизма новог окупатора над свагда устаничком Херцеговином и њеним српским народом који је након изванредних ратничких подвига дочекао коначну слободу Србије и Црне Горе, али не и своју.

КОВИЋ: ВОЈВОДА СТОЈАН ЈЕ ЗНАО ДА СЕ БЕЗ РУСИЈЕ НЕ МОЖЕ

Први говорник, професор др Милош Ковић је истакао да је српски војвода Стојан Ковачевић учествовао у свим кључним догађајима историје српског народа.

– Имао је тридесетак година када га као четовођу сусрећемо у устанцима Луке Вукаловића (1852–1862), који су одјекнули у цијелој Европи. О великим походима и казненој експедицији Омер паше Латаса на Херцеговину и Црну Гору расправљало се у британском парламенту, у царском Санкт Петербургу, у Бечу. И око тих догађаја сукобљавале су се велике силе – рекао је Ковић. Он је навео да је у Бечу донесена одлука о аустроугарском походу на југоисток.

– У Бечу се рачунало, ако то не учини Аустрија, то ће урадити српске земље – Србија и Црна Гора. Они су то видјели практично као руски нож под грло Хабзбуршке монархије. За њих није било никакве сумње у то да би Босна и Херцеговина припале уједињеној српској држави са Црном Гором и није било никакве сумње у то да би таква држава ушла у интересну сферу Русије – истакао је Ковић.

Он је Стојана Ковачевића сврстао међу припаднике „изворне балканске хајдучке традиције", поредећи га са Карађорђем Петровићем, Станојем Главашем, Хајдуком Вељком Петровићем…

– Оно што се догађа у његовом времену, нарочито у периоду од 1852. до 1882. године је дио ширег покрета ослобођења и уједињења. То је доба стварања италијанске и њемачке државе. То је доба у коме су Срби хтјели да створе своју уједињену српску државу. На заставама свих родољуба од Ирске и Норвешке до Јерменије исписане су кључне ријечи: „ослобођење" и „уједињење". Српски покрет тога доба оличава Илија Гарашанин који организује тајни српски покрет за ослобођење и уједињење – рекао је Ковић наводећи да је у кључном тренутку на челу Србије био кнез Милан Обреновић, који је разочаран ставом Русије за стварање санстефанске Бугарске потпуно окренут Аустроугарској од које је добио подршку за стварање Краљевине Србије што се десило 1882. године.

– Баш у том периоду Стојан Ковачевић игра централну улогу, а Србија спречава чете добровољаца да прођу Дрини и придруже се устаницима.

Ковић је истакао да је Стојан Ковачевић непогрешиво увијек био на правој страни што у том времену није било лако.

– Четовао је против Турака, али је од почетка у сукобу са кнезом Николом и његовом нејасном националном политиком за коју се може рећи да је била подређена интересима његове династије. Када су многи прихватили аустроугарску власт, Стојан Ковачевић није то урадио. Он је симбол отпора окупатору који је, а вријеме је то потврдило, био много опаснији. Савремена српска историја плод је сјемена из времена аустроугарске окупације Босне и Херцеговине – рекао је Ковић наводећи да је Ковачевић повео борбу против Беча и то удружен са муслиманима.

– Аустроугарска даје пуну подршку Римској курији, а у то вријеме настаје читав један милитантни антиправославни покрет иза кога стоји један од најдуговјечнијих Папа Пије IX (од 1848 до 1878). Управо је то вријеме у коме се Далмација, Славонија прикључују милом или силом хрватском националном покрету, који се у тим крајевима шири захваљујући римокатоличкој цркви и аустријским властима. Касније, у вријеме Бењамина Калаја та идеологија улази у Босну и Херцеговину. Стварање синтетичке босанске нације од Срба, римокатолика и Муслимана је непријатељ против кога ратује од 1878. године Стојан Ковачевић – рекао је Ковић и додао да је за разлику од многих српских вођа Стојан Ковачевић имао јасну свијест да се није лако уклопити у руске интересе, али да се без Русије не може.

Ковић је објаснио да је у бурном 19. вијеку Русија имала своје успоне и падове. Након пораза у Кримском рату Русија се повлачи са Балкана, међутим свега неколико година касније, искористила је француско-пруски рат и извела је своје трупе на Црно море.

– Русија је 1873. године ушла у тројни савез са Аустроугарском и Њемачком и веома рано показала спремност да са Бечом преговара о Босни и Херцеговини. За Русију је то био начин да изађе из дипломатске изолације у којој се тада налазила – објаснио је Ковић поредећи источну кризу у Херцеговини из 1875. године са одрамбено-отаџбинским ратовима из деведесетих година.

– Сукоби почињу међусобним сукобима локалног становништва, онда се то концентрично шири тако што Србија и Црна Гора стају на страну Срба, муслимани имају подршку Турака, а католици подршку Аустроугарске.

Ковић је истакао и активну улогу аустријског цара Франца Јозефа.

– Франц Јозеф је у мају мјесецу 1875. посјетио Далмацију гдје се састао са делегацијом римокатолика из западне Херцеговине. Непосредно након тога устанак је започео, али су католици брзо сагорјели. У Котору се срео и са кнезом Николом. Неки историчари сматрају да је Тројни савез подстакао устанак и догађаје да би добио прилику да уђе у овај простор и арбитрира.

Ковић је објаснио да не треба да се суди олако, наводећи бројне примјере у којима је Русија помагала српски народ. Као један од примјера навео је ултиматум који је руска влада, након битке на Ђунису, упутила 30. септембра 1876. године Турској. Затражен је прекид војних операција против Србије, па је Турска била приморана да потпише примирје којим је заштићена граница Србије.

– Основе Берлинског споразума практично су постављене Рајштатским уговором и Будимпештанском конвенцијом. Припајање Босне и Херцеговине Аустроугарској је било договорено између Русије, Аустроугарске и Њемачке. Француска и Италија су учествовале на Берлинском конгресу, али је њихов утицај био слаб. Приједлог да Босна и Херцеговина припадне Аустроугарској изрекли су Енглези, а једини који су пружали томе отпор били су Италијани – рекао је Ковић, уз напомену да то није могло да прође без борбе у коју је ушао муслимански покрет, који је баш као и Призренска лига био подстакнут од стране Цариграда.

– Та два покрета требала су да зауставе како Аустријанце, тако и Србе, у освајању, односно, ослобађању балканских земаља. Дакле, 1882. године било је јасно да Херцеговина није добила ништа и да се суочила са окупатором много опаснијим него што је било Османско царство. Денационализација Срба није подразумијевала само промјену вјере, већ је подразумијевала прихватање тзв. новог грађанског босанског идентитета, односно лојалност овом режиму – рекао је Ковић који је као илустрацију навео сјећање једног родољуба када је у саборној цркви у Сарајеву 1908. године поводом 60 годишњице ступања на престо Франца Јозефа одржан молебан на коме су сви клечали, осим будућих припадника Младе Босне који су се том приликом први пут препознали као група.

– Практично је сјеме Првог свјетског рата посијано на Берлинском конгресу, а касније потврђено окупацијом Босне и Херцеговине. У времену великих српских разочарења, династичких сукоба историјска улога српског војводе Стојана Ковачевића заиста је била велика и часна – закључио је Ковић.

ДЕВИЋ: БЕЧ ЈЕ СМАТРАО ДА ЋЕ ГУШЕЊЕМ СТОЈАНОВОГ УСТАНКА ЗАУВИЈЕК СЛОМИТИ СЛОБОДАРСКУ МИСАО

Историчар др Немања Девић истакао је да је дјело Стојана Ковачевића подвиг у коме је видљива тежња за општим свесрпским усправљањем.

– У његових девет деценија живота стала је читава српска драма. Рођен је у Срђевићима, у Гатачком пољу, крају у коме су остаци српске средњовјековне државности били изузетно присутни. Све што је знаменито у народном сјећању везује се за четрнаести вијек и доба косовске, али и билећке битке. Црква Светог Николе у Срђевићима за коју се поуздано не зна јесу ли је градили племићи Срђевићи или Туровићи везује се за шеснаести вијек, али је народна традиција нимало случајно везује управо за четрнаести вијек, који је, послије подвига Светог Саве, други камен међаш српске средњовјековне историје. У том амбијенту се уобличавају јунаци од Влатка

» **МИЛОШ КОВИЋ: Ковачевић је непогрешиво увијек био на правој страни**

» **НЕМАЊА ДЕВИЋ: Српски народ је знао да препозна истинске народне вође**

» **РАДЕ ЦРНОГОРАЦ: На Петровој глави у Никшићу почивају највјернији српски стражари**

» **БОЈАН КОВАЧЕВИЋ: И својим именом Стојан је показао да се ни пред ким неће савијати**

Вуковића, преко Стојана Ковачевића, до Радојице Перишића и браће Тепавчевић из посљедњих ратова.То је иста епска историјска национална српска вертикала – рекао је Девић напомињући да авнојска историографија није дозволила да се у истом хронолошком оквиру налазе Билећка и Косовска битка, баш као што у истом оквиру није дозволила да се нађу Невесињска пушка и борба за независност Србије.

– Живот Стојанов као да је почео 1848. године кад је отишао у гору и почео да хајдукује и слично као Карађорђе диже руку на Турчина штитећи правду и част. Њих двојица се могу поредити и по јунаштву показаном у устаничким биткама. Ниједан покушај за ослобођење и уједињење српског народа из 1852, 1862, 1863, (под Луком Вукаловићем) није завршен без присуства и подвига Стојана Ковачевића. Са својом дружином међу којима је био и његов рођак Петко Ковачевић никада се није демобилисао нити испустио пушку и сабљу. Чак и када је постигнут споразум са Турцима 1863. године, наставио је свој живот у планини под ведрим небом. До великог устанка 1875. године Стојан је прошао кроз многа искушења. Изгубио је брата Петка, а док је покушавао да обезбиједи помоћ српске Владе за устанак, уз помоћ људи из окружења кнеза Николе био је заробљен и предат Турцима. Ипак, успио је да побјегне, мада постоје индиције да је откупљен посредством Руса – рекао је Девић набрајајући Муратовицу, Вучји До, Острошку греду, Никшић као бојеве који су Стојану Ковачевићу донијели славу током рата. Ипак, воља великих сила је тријумфовала 1878. године ни први ни посљедњи пут у српској историји.

– У окупираној Босни није било правде ни реда на коју су се Аустријанци толико позивали. То је била колонија у којој су експлоатисана сва природна богатства, у којој није било правичне управе, није ријешено национално ни аграрно питање, а римокатоличка црква је појачавала своје активности и утицај. Посебно је лоше одјекнула примјена војног закона и најављена мобилизација у Босни која је претходно спроведена у Боки Которској. То су можда били и основни узроци да 1882. године избије тзв. Стојанов устанак који је формално трајао од јануара до априла, али за многе његове учеснике и знатно дуже. Битку су водили сами, уз видљив бојкот званичне Србије и симболичну помоћ Црне Горе. Пошли су из Херцеговине, али се њихов устанак и покрет раширио до надомак Сарајева – рекао је Девић уз напомену да је 1941. године слободарска пушка одјекивала готово истим правцима.

– Устанак је ангажовао муслимане и показао је да је могуће јединство два народа у борби за ослобођење или како дефинише Милорад Екмечић „могуће је прије свега уколико се занемари рјешавање аграрног питања и имовинско-правних односа на терену". Устанак су сломиле снажне аустроугарске трупе са 25.000 ангажованих војника и најнапреднијом техником и артиљеријом која је коришћена током ових операција – рекао је Девић и додао да је Стојан Ковачевић био принуђен да се склони у Црну Гору.

– Када је дошао у Никшић народ га је дочекао пјесмом и изнио на рукама, као што је чинио са Светозаром Милетићем у српској Војводини у слично вријеме. То нам указује да је српски народ тог доба успио да препозна своје најбоље људе. С друге стране, Стојан Ковачевић је био човјек који је помагао Народну странку у Црној Гори и који је ишао за српском омладином и 1907. године, иако у позним годинама, био поново санкционисан од режима Николе Петровића. Када је 1908. године дошло до анексије Босне и Херцеговине, највећег националног пораза послије Косовске битке, како говоре неки од савременика, Стојан Ковачевић човјек који је тада имао 86 година, био је један од вођа борбене струје. Преминуо је 1911. године само годину дана прије него што је остварена српска завјетна идеја и почетак процеса ослобођења и уједињења. Њему је било јасно да је питање дана када ће српска војска поново напојити коње на Лабу и Сибници – рекао је Девић који се осврнуо на посљедице устанка.

– Стојанов устанак био је по много чему поучан за непријатеље српства. Њемачки генерал Франц Конрад фон Хецендорф написао је књигу о герилском ратовању у крашким областима у којој је скренуо пажњу да се приликом ратовања са српским устаницима масовно укључује и цивилно становништво, и да би зато морало да буде кажњено. Његове књиге пажљиво је читао Адолф Хитлер који је 1941. године у читавој окупираној Европи само у Србији спровео одмазду „сто за једног".

Девић је истакао да је римски папа закључио да ће Аустроугарска, као најкатоличкија држава Европе на истоку имати све веће и важније интересе, што се временом и показало, посебно у другој половини двадесетог вијека.

– У Бечу су оцјењивали да је гушењем Стојановог устанка сломљен посљедњи крик словенства и српске ослободилачке акције на Балканском полуострву. Свега четири деценије касније, српска војска је ослободила Босну и марширала Сарајевом и Мостаром показујући колико су деценије релативна категорија – рекао је Девић уз напомену да за схватање Стојана Ковачевића и његовог дјела није потребно чак ни много историјског знања.

– Довољно је послушати пјесме гуслара и ослушнути народно предање које увијек казује „ни по бабу ни по стричевима". Гледајући фотографију Стојана Ковачевића, на њој видимо стас виталног човјека у деветој деценији живота са руком која можда подрхтава, али је и даље на куковима. Његов поглед говори да се таквим људима олако не ломи багрење. Ти људи су и данас у нашим породичним албумима, често загубљени, затурени, заборављени… Наша отаџбина изгледаће срећније тек онда кад и ми сами будемо више и ликом и дјелом подсјећали на наше претке и српског војводу Стојана Ковачевића – закључио је Девић.

» **Гуслар Срђан Авдаловић казивао је стихове о Стојану Ковачевићу**

ПИСМО ВОЈВОДЕ СТОЈАНА КОТАРСКОЈ ОБЛАСТИ ГАЦКО

Надахнути водитељ програма Раде Црногорац је изнио и читав низ занимљивих појединости из Стојановог живота, а један од њих је и садржај пријетећег писма које је Стојан почетком фебруара 1882. године упутио котарској области у Метохији.

„Славној котарској области Гацко

Не знам јеси ли разумио што је било у Тјентишту на касарни у котару фочанском. Био сам с њима 4 чела. Запалио сам им касарну. Они искали у мене вјеру да не горе. Ја сам их на вјеру примио и живот њихов ослободио, пустио их свом господару у Фочу. Мислим на Твој котар до данашњег дана ударити. И ово ти чиним знати, да не речеш и да сам на вјеру ударио, већ да се добро чуваш. Видиш ли црна кукавице каква је вјера у мене, по колико твојих солдата спремам на вјеру у мјесто, а ти моје робиш и мучиш по тавницах. Ја знам да то није од стране цара честитога већ од вас муртата.

Љубазно те поздрављам,
Велики војвода
херцеговачки
Стојан Ковачевић

Н.П. Чекам одговора на ово моје писмо. Да чујем ваше мисли."

***

Након једног сусрета са Стојаном, капетан Вуле Аџић је, телеграмом из Жањевице, упутио извјештај књазу Николи у којем стоји:

„Стојан ме закуми да вам лично јавим: прво, Стојан каже да не даду ништа радити ови људи: поп Богдан Зимоњић, Никола Грјур, поп Периша Дражљевић и Турчин Мулалија Звиздић или батак. Стојана Ковачевића био је израз страшан који ви се описати не може, вичући што учинисте браћо, Бог ви и свети Јован што ми радњу покваристе и узнемристе. Имам Бога више себе, имам браћу Ерцеговце Турке и Ришћане и све ми је то наредно – Божју ви вјеру задајем… имам цијелу намјеру да ударим на Метохију и Автовац – задајем ви Божју вјеру – од тога ме нико не може одвратити јер да ви кажем ко ми смета од домаћијех (наводи иста имена) ако не би оступили од намјера до сад учињених да ћу ш њима поступати као с Аустријанцима."

***

Раде Црногорац је на крају програма подсјетио да велики Гачанин, Стојан Ковачевић, данас лежи поред Храма Светог Василија Острошког у Никшићу, као највећи херцеговачки јунак тога времена.

– Са друге стране Храма, лежи Новак Рамов Јововић, као највећи црногорски јунак истог земана. Између та два гроба, на Петровој главици, стоји Храм у којем је требало да почива краљ и господар Никола I Петровић Његош. Петрова главица је несуђена краљева гробница, као што је Никшић несуђена црногорска пријестоница. Но, управо одатле, са Петрове главице, два вјерна српска стражара, Стојан и Новак, неуморно чувају врата Никшића, „гледајући доље на друмове".

КОВАЧЕВИЋ: ЧЕТОВАЊЕ ЈЕ СИНОНИМ СТОЈАНОВОГ ЖИВОТА

У име породице окупљенима се обратио др Бојан Ковачевић, који се захвалио организаторима на скупу посвећеном војводи Стојану, као и надахнутој бесједи историчара.

– Ковачевићи су стамено дрво богато разгранате крошње на рубу Гатачког поља, па та веза заправо није битна, није прецизирана. Сигурно је да сви имамо понос због Стојановог имена, као и недвосмислено присутне дужности да то славно име ничим не сјенчимо недостојностима. Личност тог „најковачевића" данас превасходно видимо кроз анегдоте. То јесте очекивано, иако можда за великане није и сасвим нормално. Подсјећање на његове подвиге, сукобе, вјештине, на политиканска калкулисања неких која су увијала у бесмисао његову борбу, па чак и подла изигравања номиналних савезника Херцеговине нису довољна – рекао је Ковачевић напомињући да је на њега највећи утисак оставила Стојанова недокучива неустрашивост која га је пратила цијелог живота, па и у касним осамдесетим када је тражио подршку за нови устанак против Аустроугарске у доба анексије.

– Сама ријеч четовање, синоним за Стојанов живот, остала је до данас за српски народ извор великог поноса, мада и не баш малих неспоразума и донекле оптужби уз свакојаке лажи и вријеђања које нам често лијепе. Стојан је већ својим именом поручио да се неће савијати. Забиљежено је да је могао рукама растегнути или поломити коњску потковицу. Једини други човјек за ког сам икад то чуо звао се Леонардо из Винчија – рекао је Ковачевић и додао да су тридесет година након Стојанове смрти његови родни Срђевићи једва претекли.

– За то је мање или више био заслужан и руски велепосланик у Цариграду, Игњатијев, чије се име поклапа са свецем Богоносцем кога сви Срђевићи и Ковачевићи славе 2. јануара. Животопис ненадмашног јунака Стојана је нематеријални споменик борби за слободу од душманлука и никако за његова живота не стигавши до слободе за миран живот своје Херцеговине, тјерајући једне туђине док су нам се на врат натоваривали други са својом туђинчади и служинчади – рекао је Ковачевић који је за крај прочитао дио рукописа свога оца Стеве.

„О Стојановом угледу говори мишљење из наредбе војводе Маша Врбице, министра унутрашњих дјела Црне Горе, попу Ђоку Пејовићу јуна 1882. Пошто је Ковачевић услијед овог устанка изашао на глас у готово вас познати свијет и пошто се мисли да устанак није пао док се Стојан у Херцеговини налази, и да неће панут док гођ он тамо буде, велика је штета да се Стојан прими и обезоружа на црногорску границу, јет би то било за Аустријанце велико славље."

Током програма српски гусларски шампион из 2019. године, Гачанин Срђан Авдаловић, члан Гусларског друштва *Стара Херцеговина*, казивао је стихове о Стојану Ковачевићу које је написао професор Обрен Говедарица.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

ДАНИ ОРАЊА СА ДЈЕДОМ ДАМЈАНОМ И СТАРИМ КУМОМ ПАЈОМ

ФОТО: В. ЛАЗИЋ / AGROPLUS.RS

ПИШЕ: МИЛОШ КОРДИЋ

Много је људи са којима сам орао: они плужили, а ја, дјечак, водио коње, волове или јунце. И сваки од њих био ми је на свој начин другачији. Један би приговарао моме вођењу стоке (знао је и да ме опсује), други би гунђао због овакве или онакве земље, љутио би се кад бисмо наишли на земљом танко прекривен овећи камен, трећи би помињао сјекиру кад би плуг запео за жилу воћке коју смо обилазили (орас, шљива, шантелија...), четврти би псовао и себе (код пољетног орања) због зимус извезеног а лоше разбацаног стајског ђубра, пети би псовао цигарете, дуван или новине којих му је нестало па није имао шта да пуши, шести би хвалио моју бригу о коњима...

По Банији, колико се сјећам, орао сам у родној Комоговини: са оцем Јоцом, братом Радом (обојица смо и плужили и водили стоку), братом од стрица Стевом, комшијом Ранком Дабићем Србином, Николом Плављанићем, с не тако даљим ујаком Миланом Мићом Жолом, с рођаком Миланом Мијатом Кордићем, Пером Илибашићем, Станком Дабићем Србином, Рудом Јурковићем – код Јулике Гојсавић, тетке његове жене, Душаном Дујом Маљковићем, с кумом Драганом Дабићем Цигером – вјенчао га мој отац...; у Бороје вићима: са Дамјаном Кладарином; у Горњој Пастуши: с не тако даљим зетом Бранком Селаковићем, прижењеним у Велебите, из које је моја баба Мара, очева мајка; у Превршцу: с кумом Драганом Корасићем – вјенчао га мој отац; у Уметићима: с кумом Пајом Корасићем, Драгановим оцем, и то кад су из Превршца преселили у Уметиће; у Јошавици: с Бранком (нисам баш сигуран да ли је он Бранко, Јово или...) Плављанићем, сином Кате Рускиње, који су живјели у усамљеној кући у јарку Грабовцу, испод Јошавице; и поново у Комоговини: са кумом Пајом Корасићем, кад су они, Корасићи, закупили на нашим Брдима, на почетку Заједнице, комад земље од Милана Кордића Анчиног, који је био официр ЈНА и са породицом живио у Београду...

Да, с њима сам орао како када и како гдје – пријеподне, по подне... дан, два, три дана орања (дан орања била је и временска мјера за орање). И сваки од њих био је, рекох, на свој начин... Али би се послије љутње, каквог неспоразума, брзо мирили. Јер бразда до бразде, бразда на бразду... и све дође на своје.

Међутим, орање, односно дани орања, са дједом Дамјаном Кладаром (Кладарине у Бороје вићима, а било их је шест кућа, звали смо Кладари; на Банији постоји и презиме Кладар) и старим кумом Пајом Корасићем, било ми је, и тада и данас, поезија у прози. (С тим да ја тада, сасвим сигурно, нисам знао да постоји поезија у прози.)

Дакле, њихово старачко држање плуга, њихово ходање – увијек једном ногом каналом изоране бразде, а другом најчешће по управо изораној бразди, у настојању да се она притиском ноге сложи уз претходну бразду, да чвршће прилегне по њој, њихово застајкивање, као и кратке, скроз кратке, увијек мудре реченице поводом овога или онога – можда мене, мојих коња, какве жиле или масне земље која се не да сложити... то је био догађај. То су били они тренуци у којима сам, иако још дјечак, основношколац, уживао. Сводећи све то њихово у заувијек ушчуване, радосне дане орања. У приче које не могу да се забораве.

Орем са дједом Дамјаном Кладаром у његовој Луци (Кладарске Луке), која се налази између ријеве обале ријеке Суње и ускотрачне пруге Мајур–Чавић брдо (на гори Шамарици). То су плодне, равне њиве и ливаде (баре). И у једном часку, кад нисам ни размишљао о било каквом предаху, он саопштава, тихо, готово опрезно, да ћемо, чим истјерамо бразду, застати да душом данемо. Најприје због коња (код свих послова које смо с коњима обављали, они су увијек били на првом мјесту, прва и најважнија брига), а онда и због њега који плужи и мене који водим коње. И тада, испрегнувши коње из плуга, извадивши им жвале и пустивши их да по неузораном пасу, стојим као укопан у земљу и с дивљењем посматрам дједа Дамјана како се лагано спушта на гредељ плуга, како гура руку у ћемер и вади лулу, кесу с дуваном и прибором за паљење: кресиво, кремен и гљивицу. Па гледам како слаже дуван у лулу па га притишће и како љековито креше све док му се не зажагри ватрено и чудотворно оканце на гљивици... А затим, полако, као да мајсторише нешто што мора да је изузетно прецизно, вуче и пуњка. И да сам тада имао сат, вјероватно би свако приношење луле устима било у минуту у исто вријеме.

Са дједом Дамјаном возио сам сијено и дрва из његове шуме са ивице шамаричких обронака изнад села. Живио је са ћерком Љубом, у дрвеној кући с гањком, која је била с лијеве стране цесте, близу краја села, кад се иде од истока – од Меченчана према Јабуковцу. Е та дрвена кућа (усташе по Бороје вићима нису палиле, уништавале и пљачкале, као по неким другим селима, захваљујући аустроугарском фелдмаршалу Светозару Боројевићу, рођеном у недалеким Уметићима) била ми је као из бајке. А посебно ми се у памћење усјекао шекрет, горе, на крају високога гањка. Шекрет без цијеви. У коме сам с посебним занимањем посматрао како пада... и како се чује оно... као да пропада у чудну земаљску дубину... оно...

Орање је у азбуку земљорадње уписано као њено прво слово... Као њено црвено слово... Као свети посао људског опстанка... тако ми је, отприлике тако, говорио мој стари кум Пајо Корасић. Не сјећам се да смо нас двојица орали док су они живјели у Превршцу. Ту сам орао са његовим сином, кумом Драганом (ожењеним Невенком Дабић, из Комоговине; њеног брата Драгана такође је вјенчао мој отац). Док сам са кумом Пајом орао на њивама до сјеверне стране Уметића. На имању које је било близу куће. Али се тог орања не сјећам нешто посебно. Него се оног из Комоговине... њега се добро сјећам.

Водим коње. Кум Пајо плужи. И негдје на пола бразде он застаје: Гнијездо птице говедарице, вели. Тада му, прилично гласно, јер сви смо знали за његов оштећени слух, кажем како сам, док сам чуваo краве на тој њиви, пронашао три гнијезда тих птица. И додајем како би било добро да нађем та гнијезда и да их однесем у траву на међи. Јер се може десити да их заоремо. Он ми говори о томе како коњи морају најприје да једу или пасу, па касније да их одведем до оближњег бунара у Дреновцу – да их напојим, јер не смију врући... Ја му кажем да коњи нису жедни, а он ми каже да је понио шунке и за мене, па ако имам довољно крува... Застанемо, одмарамо се. Па вели кум Пајо: Ти с учјо азбуку у школи, а ја сам учјо азбуку орања по превршачким Колиштима... Затим дуго ћути. Ћутим и ја. Па он, изненада: А знадеш ли ти, куме, ону... како се оно... па се сјети: „Орање Марка Краљевића"? Казивао ми отац, велим ја. А он ће: Да ти кажем само ово, кад мајка Јевросима говори сину Марку... И то кад су се њих двоје вина понапили, упадам. А он: Да се остави четовања... А ја: Па ти, куме, добро чујеш! А он: Ђе с ти видјо да неко лијевог коња замјењује десним! И затим рече:

већ ти узми рало и волове,
пак ти ори брда и долине,
те сиј, синко, шеницу бјелицу,
те ти храни и мене и себе.

Моји орачи и ја орали смо плугом. Наши преци орали су ралом. (И рало и плуг, у том облику, као ријечи, постоје у готово свим словенским језицима.) Историја земљорадње код Срба биљежи и једно и друго оруђе. С тим да се рало помиње још у средњем вијеку, док ће плуг доћи касније. Рало и плуг се разликују по доста детаља, чије би описивање требало да припадне некој другој причи, другачијем запису. Ипак, и овдје може само да се каже да је рало било дрвено, па и један дио плуга у почетку био је од дрвета. Плуг је, за разлику од рала, имао цртало, колица, односно колце итд. Њима као оруђе припада и брнача (дрљача, у српском и брана). Међутим, њено име је новијег доба. За разлику од других оруђа која су служила код земљорадње. Од којих сам нека имао прилике да видим и на фрескама у манастиру Дечани.

Затим сам касније, много касније, читајућу приповијетку Прва бразда Милована Глишића, првог писца реализма у српској књижевности, застајао поред замишљених коња и плугова на њивама које сам орао, у дане орања, са дједом Дамјаном Кладарином и старим кумом Пајом Корасићем.

Првоме сам гледао у ћемер и лулу. Другога сам слушао како ми одговара оно што нисам питао. И слушао га како ми прича о првом слову азбуке: ове, оне...

Обојица су давно, давно... да дану душом... Заувијек узоравши оно што су имали...

КАКО ДО КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*

У продаји је друго издање књиге *Било једном на Банији* Милоша Кордића, чији је издавач *Инфо Рас* д. о. о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови...
Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис коњевина. . . Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на мејл: miloskordic44@gmail. com
Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

ЦРНА КАТИЦА ЗАМИЈЕНИЛА БРОЗОВ СИМБОЛ БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА

Локомотива која је симбол Загреба возила Србе у логор смрти Даница

Црна Катица, један од симбола града Загреба је у вријеме Независне Државе Хрватске превозила логораше у усташки логор Даница код Копривнице!

Ова локомотива произведена је почетком двадесетог вијека у Мађарској, а према наводима хравстког портала srednja.hr превезла је 4.818 затвореника од Копривнице до Данице.

Посебна је занимљивост да је *Црна Катица*, сплетом околности 1992. у вријем постављена у центру Загреба на истом мјесту на коме је претходно стајала „плава локомотива" Јосипа Броза Тита која је била симбол братства и јединства.

Истину о овој локомотиви јавности су публиковали студенти Факултета политичких наука у Загребу Злата Цетина Терзић, Ника Мокос и Иван Гундић.

Како кажу филм је настао спонтано, јер су они за свој завршни рад на предмету телевизијског новинарства одлучили да сниме документарац о *Црној Катици*.

У ДАЉУ ПРОМОВИСАНА НОВА КЊИГА ЧЕДОМИРА ВИШЊИЋА

ГЛАС СА ГРАНИЦЕ – искрена прича о Србима у Хрватској

У Културно-научном центру *Милутин Миланковић* у Даљу 24. септембра представљена је нова књига Чедомира Вишњића *Глас са границе* у којој је аутор сабрао своје текстове објављиване у бројним часописима чији је био уредник.

АУТОРОВА ДУХОВНА БИОГРАФИЈА

Нова књига Чедомира Вишњића *Глас са границе* доноси преглед његових текстова као уредника издања СКД *Просвјета* насталих током више од 25 година рада. То је један збир, односно избор реакција на важна културна питања и на неке истакнуте стваралоце међу Србима у Хрватској. Она је, на неки начин и ауторова духовна биографија и прича о томе како је он долазио до својих ликова и тема које је у њима обрађивао.

– Замишљено је да то буде прва из читаве једне серије књига о људима који су се као Срби из Хрватске борили и живјели за културу свог народа. Током тих, скоро па тридесет година, било је и истакнутих људи и врло важних текстова и књига, било је чак и неких успјеха, свакако и болних пораза, али ја сам имао јак дојам да у свему недостаје искрених ријечи о положају и судбини нашег народа, од Далмације па све до источне Славоније и западног Срема са свим разликама које су у то уграђене. Наравно, примарно се у њој говори о крају који збирно називамо Лика, Кордун и Банија. Хтио сам да неко проговори испред и у име тих људи и то без страха – објаснио је разлоге за настајање ове књиге аутор Вишњић.

УГРОЖЕН ИДЕНТИТЕТ

Срби у Хрватској, објаснио је Вишњић, имају велики проблем са властитим идентитетом који је, због свега што им се догодило у прошлом вијеку озбиљно уздрман и због чега се тешко одлучују да у јавности иступају под својим националним именом.

– Временом је ипак створена једна група аутора која иступа и наступа под тим именом и ми данас можемо рећи да су наше књиге, наше издаваштво и та мала група интелектуалаца, која говори на тој интелектуалној јавној сцени, на један достојан начин представља Србе из Хрватске. Међутим, у неком нормалном животу и свијету, ми смо заборавили да живот иде и мимо тих страшних, судбинских питања као што су односи Срба и Хрвата и сл. Наши би људи требали да буду Срби и у нормалном животу и то не треба да представља никакав проблем, судбински избор, или ризик за кућу, за дијете, за ово или оно. То би напросто требало да буде тек тако, али пошто то није тако, онда ми морамо то прсимице истицати и о томе говорити како бисмо створили неки простор у ком ће се и неки обични људи усудити то рећи – каже Вишњић.

ЗА ЈУГОСЛАВИЈОМ НЕ ТРЕБА ЖАЛИТИ

Поред самог аутора о књизи су говорили новинар, публициста и политички аналитичар Јарослав Пецник као и књижевник Ђорђе Нешић, аутор предговора.

– Чедомир Вишњић је врло коректан и врло отворен када пише, отворено гледа у очи свима, отворено прозива зло. На том злу не инсистира него на њега упозорава и Хрвате и Србе, јер су тема ове књиге односи између та два народа. Он не тражи кривца ни међу једнима ни међу другима, и његова основна теза је „сами смо си криви за оно што нам се десило", некада више једни, а некада други, јер се оквир који смо за себе створили, односно Југославија, распао. За њом не треба жалити него треба видјети како даље, да ли смо из тога нешто научили па, ако више не можемо заједно, да видимо како да живимо у миру једни поред других – рекао је Пецник.

» Ђорђе Нешић, Чедомир Вишњић и Јарослав Пецник на промоцији књиге

ЛИТЕРАРИЗОВАНЕ ТЕМЕ

Иако је *Глас са границе* књига која тематизује политику, у њој има и доста изражених књижевних елемената. Представљене су у њој студије о одређеним ауторима, а и сам Вишњић у њој описује властито дјетињство и одрастање. То је био један од разлога зашто је предговор за књигу препуштен књижевнику Ђорђу Нешићу.

– За Србе у Хрватској Чедомир Вишњић је један веома важан аутор, један од драгоцјених и вриједних аутора који третира ову проблематику и то поготово кризне године као што су Други свјетски рат, доба Маспока, период Голог отока и Информбироа који је пресудно утицао на судбину политичких првака, па и Срба у Хрватској и ово савремено доба које је анализирао кроз уводнике часописа у којима је био уредник. Он се као аутор веже за људе о којима пише и чини ми се да је то у историографији једна нова метода. Ранији приступ био је да се свему приступа хладно, само документи, а Вишњић има један другачији приступ да се тема литераризује и да се у ту причу увлачи и читалац, а онда документ служи прије као некакава окосница, док је суштина саздана око тог документа – објашњава Нешић.

СЛАВКО БУБАЛО / СРБИ. ХР

ЗНАЧАЈНЕ ТЕМЕ О СРБИМА У ХРВАТСКОЈ

Књига је изашла у издању СКД *Просвјета* **у тиражу од пет стотина примјерака, а поред ње Вишњић је до сада објавио и књиге** *Кордунашки процес*, *Срби у Хрватској 1918–1941*, **анотирана биографија,** *Партизанско љетовање – Хрватска и Срби* **и** *Време спорта и разонода*.

КУСТУРИЦА: Да је среће одавно бисмо имали бисту Милорада Екмечића

Листајући Екмечићеве књиге схватао сам да је он редовно читао све, па и белетристику, и да су мотиви из романа били само сегменти уз које је стварана чврста и цјеловита историјска слика у његовим књигама. Он је, попут доброг психијатра, читао све, од статистике до литературе Симе Матавуља, све што је могло да се угради у историјске мотиве које треба укрстити са документима, и тако реконструисати вријеме…

Често је користио фразе типичне зе период који је обрађивао. Nation building process, била је историјска лозинка за Америку након конфедералног рата, а на тој теми је инсистирао у књигама које су настале након пада Берлинског зида. Дакле, у периоду спајања Источне и Западне Њемачке, и губитка заједничке државе за Србе. Он је помно пратио успон Кине и тада је говорио да је данас Кина оно што је некада била Енглеска у вријеме индустријске револуције, дакле *Workshop of the world*…

Жалио је што Карађорђе није успио да заврши Први српски устанак, и вјеровао да тај процес није био ометен, српска држава би била много раније доведена у ред, и како би све изазове и ломове који су стизали рјешавала на бољи и безболнији начин. Открио нам је да је најбоља адреса за тражење Карађорђевог убице Енглеска. Као што је у многим примјерима указивао да за несрећну историју нисмо криви само ми, Јужни Словени, и Отомански освајачи, него Ватикан, Енглези, Французи у новије доба, и Американци. Наравно, не претпоставкама него тезама поткрепљеним документима.

Његове књиге су одговараде структури романа у којима су се одлучујуће истине за нашу историју понављале у рефренима. Подаци који су се кретали, од открића Галупове статистике, која је, рецимо, 1942. пронашла да је 67 посто Британаца више вољело СССР него УСА, до сажетог описа историјских карактера Стаљина, Тита, Рузвелта, вође Херцеговачког устанка Вукајловића! Чинио је то манером који је пред наше очи доносио књижевне портрете! У завршници својих књига није нас остављао без разумијевања узрока из којих потичу посљедице које нам живот чине оваквим какав он данас јесте. Није био против Југославије али је њен настанак схватао више као потребу западних сила и Ватикана, а не спонтани израз жеље народа који су живјели на југоистоку Европе. Она је, како пише историчар, настала одозго а не одоздо. Настанак Краљевине Југославије обиљежио је као замрзавање српске државности…

…Као убјеђени интернационалиста, Екмечић је знао да на прецизној ваги преиспитује нашу националну историју и пише о шокантним мотивима. Он је открио праксу етничких чишћења у вријеме Отоманске империје, али и истину да не би било Прве српске револуције (устанка), да претходно у Београду број муслимана и Турака није био сведен на минимум.

Све је то претходило највећој од свих кланица у нашој историји, масовном убијању српских цивила 1941. у Хрватској. Истина да су у Пребиловцима заклани његови преци није утицала на

његов научни рад. Знао је како да створи критичку дистанцу и никада није западао у романтични занос. Умио је да нас упути ка истини о контрадикторним идејама и идеологијама наше историје. Писао је о Херцеговачком устанку који је био кључни догађај за развој процеса ослобађања од Турака, али и добијање статуса кнежевине Србије на Берлинском конгресу. Укрстио је двије одлучујуће идеологије 20. вијека, комунизам и монархизам, партизане и четнике, Тита и Дражу…

Јосипу Брозу није био склон, али ваљда због тога је брижљиво истраживао његово историјско кретање прије и за вријеме Другог свјетског рата. Књижио је Броза као необразованог човјека који је волио да се слика са књигама старинског скупоцјеног повеза, али не да их и чита. Ипак, признао му је непогрешиву интуицију и добро познавање људских карактера. Овај Тито је знао како да се креће између Стаљина и Черчила, како их Екмечић назива, између два ђавола. Пронашао је Титове најважније путање на крају Другог свјетског рата, а међу њима и пут у Ватикан послије сусрета са Черчилом у Напуљу. Документи не потврђују да се тамо срео са папом Пијом XII, али редосљед догађаја које Екмечић наводи у завршници рата мени сугерише да је сусрет био могућ. Да ли је случајно послије тог сусрета ослобођен прво Трст па онда Загреб?! Да ли је такав редосљед догађаја омогућио да се пацовским каналима обезбиједе масовна бјекства усташа из Хрватске? Није заборавио да нас упозна са истином како је књижевник Мирослав Крлежа, као велики поклоник Анте Старчевића, одбио Мачекову понуду да 1945. бјежи у Аустрију. Вјероватно је имао гаранције за останак од Старог, како је Крлежа звао Тита. Броз је као масон знао како да искористи Рузвелта и његовог шпијуна који је стигао у Београд неколико мјесеци прије мартовског преврата, 1941. године, који је испровоцирао Хитлера да нас бомбардује. Открио је Екмечић да су локације за савезничко бомбардовање Србије 1944. стизале из Врховног штаба којим је командовао друг Тито.

Имао је слуха за личну драму ђенерала Драже Михаиловића, највећег губитника у српској националној борби Другог свјетског рата. Знао је да нас наведе на истину како је Дража био један у низу српских устаника који нису могли да савладају оно што је њемачки историчар Ранке означио као средњовјековни синдром српског партикуларизма. Није ни Карађорђе, пише Екмечић, завршио Први српски устанак, јер послије битака није нашао пут како да изађе на крај са војводама у Неготинској Крајини и осталим кнежевинама гдје су локални гиганти одбијали да раде за општи интерес. За разлику од Тита који је комунисте држао на узици и слатској идеји једнакости и конспирације, Дража није контролисао четнички покрет. Није имао са собом младе студенте заражене еросом комунистичке конспирације који је у свијету, не само у Србији, завладао послије велике депресије у Америци и након стварања СССР-а. Како је Дража могао да рачуна на побједу у рату, пита се Екмечић, а није своју монархистичку идеологију утврдио у књижевним дјелима, нити је имао елиту са собом, нити је користио шапирограф као пропагандно средство? Недостајала му је интелектуална елита без које, тврди Екмечић, није могло бити историјског успјеха.

Кључни разлог за злу судбину Балкана и јужнословенских народа Екмечић види у мијешању великих сила. Не само Енглеза, чији су новинари долазили и придобијали кнеза Милоша Обреновића, најбогатијег Србина, како пише Вук Караџић, који није одбијао комуникацију са Енглезима али је ипак био на крају отјеран из Србије, од стране господара Вучића и руског цара, јер није прихватао стварање Скупштине (сојуза) која је требало да олабави његов ауторитарни трговачки дух. Екмечић је пратио и кретање енглеских емисара који су вршљали по Балкану и придобијали наше кнежеве крајем 18. и на почетку 19. вијека па журили у Киргизију да тамошње муслимане хушкају против руског цара.

Дражу је, како Екмечић тврди, створио четнички покрет, за разлику од Тита, који је створио мрежу комуниста на територији дезинтегрисане краљевине Југославије чије је дјеловање у Коминтерни претходило стварању КП Југославије. Да није било Екмечића, остала би магла на синтетичкој идеолошкој слици почетка отпора на територији. Уопште, устанак у Србији 1941. године, послије Хитлеровог бомбардовања, није био никакав комунистички одговор на њемачку окупацију, него реакција Срба на клања које су усташе у јулу 1941. започеле над нашим људима у Јасеновцу, Градини, Сарајеву. Екмечић нас упознаје да је измишљени херој Жикица Јовановић Шпанац био неважна фигура у устанку. Пукла је једна од пушака које су војници старе Југославије, послије капитулације, однијели кућама и када су чули за усташка звјерства спонтано се дигли на устанак. Дража, као поштени војник, није био у игри између Черчила и Стаљина. Он је вјеровао у краља, који је, на крају рата, поручио Србима да се ставе на располагање Јосипу Брозу. Када је на крају завршио у затвору, Дража се повјерио стражару и рекао да су Енглези најгори људи на свијету. Броз је, по Екмечићу, играо игру између Черчила и Стаљина, као члан масонске ложе Concordia, из Лондона, а његов универзализам се потпуно уклопио у Черчилову потребу да територија Балкана буде санитарни појас који ће Западну Европу бранити од СССР и ширења комунистичке опасности.

Да је среће, одмах послије његове смрти, требало је да заблиста бронзана биста на неком од главних тргова Београда, баш као што су мисли Милорада Екмечића блисталe за живота.

ЕМИР КУСТУРИЦА
ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

БАНИЈЦИ ПРОСЛАВИЛИ МАЛУ ГОСПОЈИНУ У СУБОТИЦИ

Једно од најактивнијих удружења Сјевернобачког округа, Завичајно удружење *Банија* из Суботице је у ресторану *Мадера* прославило славу Рожденство Пресвете Богородице – Мала Госпојина.

Иако навикли да на догађајима које организују окупе велики број Банијаца и пријатеља, овај пут су морали скромније да прославе славу због новонастале ситуације изазване појавом корона вируса.

Свечани обред свакако није изостао, отац Драган Стокин је пресјекао славски колач, а овогодишњи кум Жељко Зинаја је кумство предао Драгану Бојојевићу.

Како нам је рекао Жељко Тинтор, предсједник Управног одбора Удружења при крају је трећа књига *Банија – сабрана дјела*, а увелико се припрема и изложба о Банији, коју планирају да представе и у другим градовима Србије. Захваљују се представницима пријатељских удружења који су увеличали обиљежавање славе.Драгана Бокун

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ *БАНИЈА, САБРАНА ДЈЕЛА*

У Градској кући у Суботици, у оквиру манифестације *Завичајни дани*, промовисана је књига *Банија сабрана дјела*, три тома: *Од заблуде до истине* (Милан Миљевић, Жељко Тинтор и сарадници), *Банијски рјечник* (Ђорђе Личина и Милан Миљевић), *Прилози истини* (Милан Миљевић и сарадници). Гости промоције били су мр Милан Миљевић и Милорад Ђорковић.

Одржана је и акција добровољног давања крви у Атријуму хотела Галерија, а по традицији на крају манифестације одржан је спортски дан.

МАЛА ГОСПОЈИНА У МАНАСТИРУ ДРАГОВИЋ

Велики број православних вјерника, њих више од 300, окупио се код манастира Драговић у селу Кољане у Далмацији поводом Мале Госпојине.

Да Далмација није заборављена и да јој се са великом љубављу враћају они који данас живе хиљадама километара далеко показује и долазак Милана Јовчића који данас живи надомак Београда.

– Традиционално за Малу Госпојину долазимо у завичај и ове године смо дошли са истим циљем, да сачувамо од заборава нашу дједовину Динару, коријене, традицију и православље – рекао је Јовчић *Срни*.

Јовчиће из села Отишић у општини Врлика ратни вихор и хрватска операција *Олуја* 1995. године одвела је у Србију, гдје и данас са породицом живи у Батајници.

– Обновио сам кућу у мом селу. Често идем у завичај. Не могу Батајница нити Београд замијенити оно парче родног неба и земље у мојој Далмацији – прича Јовчић који са поносом истиче да је Србин из Далмације.

Од оснивања 1395. године, па до данас манастир Драговић је упорно постојао, селећи се са мјеста на мјесто. Рушен је и опет подизан, потапан, али поново је васкрсао у Цетинској Крајини.

Манастир Драговић подигнут је 1395. године уз ријеку Цетину, недалеко од Врлике. Турци су 1480. године опустошили, па је светиња обновљена, а братство се вратило послије двије деценије.

Вијек касније, гоњени гладном годином, монаси га поново напуштају и Драговић је био пуст до 1694. године, када га је обновио епископ далматински Никодим Бусовић.

РТРС

ОДРЖАНИ 8. ЗАВИЧАЈНИ ДАНИ У СУБОТИЦИ

Бакић: Суботица је стјециште свих српских традиција!

Свечаним програмом и поздравним говорима на Градском тргу у Суботици отворени су 8. Завичајни дани, традиционална манифестација која његује српску културу и традицију.

Програм су отворили ученице Музичке школе из Суботице, са Одсјека за традиционално пјевање, које су отпјевале химну *Боже правде*. Након обраћања и свечаног отварања услиједио је пригодан културно-умјетнички програм.

Поздрављајући присутне, званице и госте манифестације, предсједник Савеза српских удружења Сјевернобачког округа (ССУСБО), Боривоје Вукајловић, истакао је значај манифестације за очување традиције и веза са завичајима.

– Основни циљ манифестације је да његујемо и развијамо културу, традицију и духовност, као и да чувамо национални идентитет српског рода, односно име и душу српског народа – поручио је Вукајловић.

Присутнима су се обратили директор покрајинског Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, Душко Ћутило, као и народни посланик и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије, Милимир Вујадиновић.

ГРАДОНАЧЕЛНИК ОТВОРИО МАНИФЕСТАЦИЈУ

Част да манифестацију прогласи отвореном имао је градоначелник Стеван Бакић. Он је у свом говору истакао значај оваквих манифестација.

– Историјско трајање Срба обиљежено је сеобама, које су чешће биле прогони и насилна протјеривања. Прошле године навршило се 330 година од велике сеобе Срба током које је десетине хиљада породица напустило свој завичај у старој Србији и 1690. године дошли су на овај простор. Ту су их дочекали њихови сународници, јер је и овдје био завичај многих Срба вјековима. Суботица је доласком тих вриједних људи из Лике, Црне Горе, Босне и Херцеговине и других крајева обогаћена до данашњих дана. Њима су се послије Другог свјетског рата придружили многи учесници борбе против фашизма, а 1995. године и хиљаде прогнаних у злочиначкој акцији *Олуја*. Суботица је као ријетко који град стјециште свих српских традиција и све пуноће и богатства српске културе. На то смо посебно поносни!

ФОТО: SUBOTICA.COM

» Стеван Бакић, градоначелник Суботице

Подсјећајући да је у Суботици у току изградња спомен обиљежја краљу Петру Првом Карађорђевићу, Бакић је поручио да тај споменик неће бити само градски симбол, него и симбол српског јединства.

У пригодном културно-умјетничком дијелу програма наступили су дванаестогодишња дјевојчица Ена Гогић, из Кикинде, солиста групе *Чуперак*, и састав *Фенечки бисери*, из Јакова. Овој групи, основаној у манастиру Фенек 2017. године, на Свету Петку, која изводи духовну, родољубиву, етно и традиционалну музику, Боривоје Вукајловић је уручио повељу ССУСБО за изузетан допринос развоју и очувању српске културне баштине.

БОГАТ ПРОГРАМ

Наредне вечери наступале су многобројне фолклорне и пјевачке групе. Публика је могла да ужива у дивним ношњама, традиционалним играма и пјесми. Наступали су: КУД *Др Младен Стојановић* из Приједора, СКЦ *Вук Стефановић Караџић* из Бачке Тополе, МПГ *Крајолик* из Суботице, КУД *Царза* из Апатина, КУД *Вук Караџић* из Чонопље, ЖПГ *Етна Царза* из Апатина, МПГ Завичајног удружења *Банија*, СКД *Просвјета* Пакрац, КУД *Барт* из Србобрана, ЖПГ СКЦ-а *Стеван Сремац* из Сенте и гуслар Љубомир Павловић.

Присутнима се обратио народни посланик Миодраг Линта рекавши да су Завичајни дани један од бројних доказа српске културе, којом српски народ даје значајан допринос укупној разноликости Суботице.

– Посебно желим да нагласим да је један од наших најважнијих државних и националних циљева стална борба за јачање културног јединства српског народа без обзира на постојеће државне границе. Морамо да чувамо свој српски језик и своју ћирилицу, да као држава инсистирамо да Срби који живе у државама насталим на простору бивше Југославије и широм свијета могу поносно да кажу да припадају српском народу и да могу слободно и без страха да говоре својим српским језиком и да пишу својим ћириличним писмом. Треба да се окупљамо око наше Српске православне цркве и да славимо своју крсну славу, да чувамо наше обичаје и традицију и да имамо што више оваквих манифестација широм Србије као што су Завичајни дани.

Начелник Сјевернобачког округа Бојан Шоралов изразио је жељу да ова манифестације буде још масовнија и да траје дуго.

Након официјелног дијела запјевали су Миљан Миљанић и Сања Ђорђевић.

У недјељу 5. септембра наступали су фолклорни ансамбли КУД *Братство* Суботица, Женска пјевачка група КУД-а *Ђурђевак* Кљајићево, КУД *Александрово* Суботица, ЖПГ *Банија* Београд, Хрватски културни центар *Буњевачко коло*, ОКУД *Младост* Суботица, МПГ *Банија* Београд, Виолета Радић и група *Врело*.

Завичајне дане званично је затворила Драгана Милошевић, покрајински секретар за културу. Програм је водио надахнути Миливоје Бештић.

ДРАГАНА БОКУН

» Предсједник Савеза српских удружења Сјевернобачког округа Боривоје Вукајловић и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта са многобројном публиком

ЗАВРШЕНИ ДАНИ КУЛТУРЕ СРБА У ВУКОВАРУ

Колажним програмом у сали Хрватског дома у Вуковару затворени су 24. Дани културе Срба источне Славоније, Барање и западног Срема.

Манифестација је отворена 3. септембра у Белом Манастиру да би се након тога ређали програми по другим мјестима. Тако је пјесничко вече одржано у Осијеку, драмско вече у Острову, ликовна колонија у Вуковару, а смотра фолклора у Бијелом Брду.

Завршни програм ове манифестације био је и прилика да се додијели награда која је понијела име по Бранимиру Куруцићу, истакнутом раднику у култури који је иза себе оставио дубок траг. На

приједлог боровског пододбора награду за ову годину добио је Славољуб Лазић.

– Награда ми значи много јер је ипак неко препознао сав мој труд и рад на пољу културе. У култури сам од 1979. године када сам се укључио у Културно-умјетничко друштво *Максим Горки*. Тамо сам био активан све до рата, а потом сам био један од иницијатора и покретача КУД-а *Бранислав Нушић* из Борова 1996. године. У овом друштву био сам најприје члан фолклорне секције, касније сам се укључио и у драмску, а прије неколико година основали смо и мушку пјевачку групу. Активан сам до данашњег дана, а ако ме послужи здравље остаћу активан и убудуће – нагласио је Лазић.

Завршни програм био је прилика и да се организатори захвале свим учесницима манифестације који су на различитим мјестима презентовали културу Срба на овом простору.

» **Милица Павковић,Тамара Ракић, Даница Богдановић, Мира Мркаљ, Јелена Адамовић, Тања Вила, Дијана Вила, Ђуро Богдановић, Мира Јанузовић и Маја Ракић**

Одржан трећи *Банијски вишебој*

На терену ФК *Братство* у Крњачи у организацији Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Банијаца Београд, одржан трећи по реду *Банијски вишебој*.

Присутне је поздравио Ђуро Богдановић који се у своје и у име предсједника УО удружења, Мирослава Ковјанића захвалио општини Палилула на челу са предсједником Ивановићем који сваке године помажу приликом организације *Банијског вишебоја*.

– Препознали су нашу жељу и вољу. Захваљујем се овом приликом Мелвудину Хасанагићу, директору спортског центра у Крњачи на ком се одржава вишебој, као и Дејану Цветковићу, члану Општине Палилула задуженом за сарадњу са спортским удружењима који несебично пружа помоћ нашем Удружењу приликом организовања ове манифестације – рекао је Богдановић.

Дејан Цветковић је поздравио све присутне у име предсједника општине Палилула, Мирослава Ивановића.

– Задовољство ми је да баш ја стојим данас испред вас, посебно испред ове дјечице. Драго ми је да одржавате вашу традицију управо на територији Градске општине Палилула – рекао је Цветковић и званично отворио трећи по реду Банијски вишебој.

У знак захвалности плакете и захвалнице су уручене Градској општини Палилула, Мелвудину Хасанагићу и предузећу *Славијатранс* из Барича.

Такмичари су се борили у дисциплинама бацање камена с рамена, трчање на штулама, навлачење ужета – мушкарци, навлачење ужета – жене, повлачење на брвну, трчање у џаку – дјеца, трчање са јајетом у жлици – дјеца.

Иако је, због епидемиолошке ситуације, ова спортска манифестација окарактерисана као ревијална, такмичари су се потрудили да многобројну публику не разочарају.

Поменимо да је у дисциплини бацање камена са рамена прво мјесто освојио Игор Ракић (9.54м), други је био Ђуро Богдановић (9.43м), а треће мјесто је освојио Јовица Тишма (8.25м). У дисциплини повлачење на брвну прво мјесто освојио је Игор Ракић који је у финалу био бољи од Ђуре Богдановића. У дисциплини трчање на штулама побиједио је Радован Ђорђевић који је на штулама прешао невјероватних 59.80 метара. У овој дисциплини учествовале су и такмичарке, а Мира Мркаљ је у првом кругу на штулама прешла 20м.

Програм су водили Мира Јанузовић и Далибор Јелић. Судијски пар су чинили Стојан Кепчија и Жељко Продановић.

БАНИЈЦИ У СЕЛУ РАКОВИЦА ПРЕДСТАВИЛИ СВОЈУ БАШТИНУ

У селу Раковица Завичајно удружење Банијаца потомака и пријатеља Баније организовало је културно-умјетничко вече као и ревију банијских ношњи.

Овом приликом се обратио члан Управног одбора Ђуро Богдановић јер је предсједник Удружења Мирослав Ковјанић због здравствених разлога био одустан.

– Захваљујем се општини Вождовац која нам је помогла да овај пројекат реализујемо. Захваљујемо се и мјесној заједници Раковица, предсједнику Савјета МЗ Горану Вујићу, као и Љиљани Накић – рекао је Ђуро Богдановић и овом приликом поздравио и предсједника Скупштине Удружења Душана Богићевића и књижевника Симу Шуицу.

У програму су наступили подмладак, фолклорна секција Завичајног удружења Банијаца, мушка и женска пјевачка група, и КУД *Радост* из Раковице, хармонику је свирао Радомир Вејновић.

Након игре и пјесме услиједила је ревија народних ношњи са Баније коју је водила Даница Богдановић која је већину ношњи сама сашила.

– Примијетили сте да дјевојчице из фолклорне секције имају прегаче. Прегача је основни дио банијске ношње. Прегача коју ја носим је стара 90 година сашила ју је моја бака из Мајских Пољана те је стога са радошћу носим.

Богдановићева је представила још неке занимље дијелове ношње, као што су ткане торбе код чланица женске пјевачке групе, или кожни ћемери које су носили чланови мушке пјевачке групе.

– Ћемери имају неколико намјена, могу у њима да чувају документе, новац, оно што је најбитније помагали су и током тешког физичког рада јер су чували стомачне мишиће. Код банијске ношње превладава црна и бијела боја.

Најзабавнији дио програма је био игроказ гдје су чланови Удружења на духовит и забаван начин приказали банијско прело и перушање кукуруза.

Све вријеме програма посјетиоси су могли да погледају и етно-изложбу на којој су били изложени ручни радови и неки предмети и алати који су се користили на Банији.

Кроз цио програм публику је водила Мира Јанузовић, поред тога је и играла и пјевала.

ДРАГАНА БОКУН

» **Елена Маринковић,Тамара Ракић,Калина Вила,Теодора Ђукић, Милица Адамовић, Катарина Живановић,Елена Ковачевић.**

И У ВРЕМЕНУ ПАНДЕМИЈЕ УДРУЖЕЊЕ *НИКОЛА ТЕСЛА* ИЗ КРАГУЈЕВЦА ОСТВАРИЛО ВЕЛИКИ БРОЈ АКТИВНОСТИ

ЧУВАРИ КРАЈИШКЕ КУЛТУРЕ И ТРАДИЦИЈЕ ИЗ СРЦА ШУМАДИЈЕ

У протеклом периоду многа удружења су морала да откажу своје заказане манифестације, или да их организују пред мањим бројем публике.

Неки су се скроз повукли и чекају да тешка ситуација са корона вирусом утихне како би се вратили својим редовним годишњим активностима. Удружење Срба из Хрватске *Никола Тесла* Крагујевац било је врло активно у протеклих неколико мјесеци.

По ријечима предсједника Милана Љубовића Удружење баштини српску културу и традицију, обичаје са свих простора бивше Југославије. Такође, грчевито се бори да успостави покидане нити народа и крајеве бивше државе.

– Успоставили смо контакте и сарадњу са српским заједницама у Далмацији, Лици, Кордуну, Босанкој Крајини, Банији, Славонији, са локалном заједницом у Шумадији. Настојимо, мада тешко иде, успоставити сарадњу са хрватским заједницама, бар у области културе и заједничке традиције ова два скоро идентична народа. Након тешке 2020, у овој години смо имали неколико запажених активности. Обиљежили смо и прославили 310. рођендан свјетског научника, наше горе листа Руђера Бошковића, монодрамом, *Е, судбино, судбино* обиљежили смо Свјетски дан избјеглица, за наш народ посебно значајан јер нас се посебно тиче, преживјели смо егзодус и највећу трагедију. Концертом пјесама и игара показали смо и доказали огромну снагу српског народа у његовању колективне традиције и обичаја Срба са свих страна – рекао је Љубовић.

На концерту који је одржан 19. јуна на Тргу краља Александра Првог Карађорђевића учествовали су Анасамбл народних игара СКД *Просвјета* Загреб из Вуковара, КУД *Дукати* Крагујевац, КУД *Батајница* из Батајнице, Академско друштво *Гусле* Кикинда, КУД *Др Младен Стојановић* Бачки Јарак, Изворна пјевачка група *Црнућанка* Горњи Милановац, *Плитвице* Београд, СКЦ Крагујевац пјевачка група *Студенац*, *Споменак* одмладинска пјевачка група Удружења *Никола Тесла* Крагујевац, Славица Чудић, Милан Милошевић Мирјели и Душанка Стокић Трбојевић, Удружење Срба из Хрватске *Никола Тесла* Крагујевац уз пратњу оркестра *Дукат* и маестра Ненада Милановића Пегија.

» **СТОЈЕ: Вера Луковић, Сретен Шиља Стијеља, Марица Сурла, Томислав Пуача и Симеун Шупица**
СЈЕДЕ: Радомир Стијеља и Милан Љубовић

У оквиру програма *Теслина свјетлост у нама и око нас* расписали су конкурс на истоимену тему из области литерарних и ликовних радова за ученике основних и средњих школа из Шумадије, Далмације и Славоније.

На конкурс се јавило око 180 ученика. Изложба награђених радова је одржана 25. августа у Народној библиотеци *Вук Караџић* у Колонији. Издат је Зборник 45 награђених радова који су добили сви награђени, њихове школе као и установе културе у њиховом граду.

У оквиру истог пројекта Удружење Срба из Хрватске *Никола Тесла* из Крагујевца организовало је 30. августа долазак дјеце из Крагујевца и Шумадије у Београд. Овом приликом су посјетили Храм Светог Саве, Музеј Николе Тесле, Народну скупштину и дружили се са српском дјецом која су дошла из Епархије осјечкопољске и барањске, Епархије далматинске и Епархије паракрчко-славонске.

– Планирали смо да дође 40 дјеце из Далмације и Славоније у Крагујевац, нажалост онемогућени су због короне. Спремили смо се да их угостимо три дана, али ипак ћемо то морати оставити за зимски распуст. Такође, планирамо да дјецу из Шумадије поведемо на љето у Далмацију и Славонију. Требали смо да путујемо у августу, али нас је и у томе корона омела.

Код ових вриједних људи није изостала ни прослава 165. рођендана Николе Тесле, који су прославили свечаном сједницом Управног одбора удружења 10. јула.

Посебно болна тема за Србе из Хрватске је злочиначка акција *Олуја*, тако да је 3. августа у Музеју Ђуре Јакшића у Крагујевцу Удружење заједно са Удружењем писаца Крагујевца организовало пјесничко вече *Избјегличке студи* у знак сјећања на страдале и прогнане Србе из Хрватске од 1991. до 1995.

Присутнима су се овом приликом обратили Милан Љубовић предсједник Удружења, Раденко Бјелановић предсједник Удружења писаца Крагујевца, Зорица Сорак предсједница Књижевне заједнице Крагујевац и Марица Сурла. Такође, прочитано је писмо Драгане Бамдад професорке српског језика и књижевности и пријатеља Удружења *Никола Тесла*.

Након тога, чланови удружења су читали своје пјесме на дату тему, док је глумац Књажевско-српског тетара Саша Пилиповић рецитовао пјесму Тина Ујевића, а Гордана Величковић је извела композицију *Српкињица једна мала*.

Удружење Срба из Хрватске није заборавило невино страдале у рату од 1991. до 1995, организован је парастос 4. августа у Саборној цркви Пресвете Богородице у Крагујевцу. Присутни су се помолили за вјечни мир њихових душа, и на овај начин показали да нису заборављени.

Удружење Срба из Хрватске учествовало је у литији за славу Града Крагујевца Духове, на Духовски понедјељак 21. јуна, на челу литије била је млада пјевачка група *Споменак*.

ДРАГАНА БОКУН

ИСТИНА О ГАРАВИЦАМА НИ НАКОН 80 ГОДИНА НИЈЕ ИЗАШЛА НА ВИДЈЕЛО

Истина о убиствима у Гаравицама надомак Бихаћа, једном од највећих српских стратишта из времена усташке Независне Државе Хрватске, деценијама је заташкавана, као и крвава судбина више од 12.000 убијених Срба, пише *Глас Српске*, поводом 80 година од овог покоља. Предсједник Одбора *Гаравице 1941.* Небојша Куштриновић рекао је да је то подземни град Срба гдје леже хиљаде и хиљаде невиних жртава.

Он је навео да су, уз велику помоћ Удружења *Уна*, успјели да из заборава истргну стравичне злочине у којима је било и страдалих Јевреја и Рома.

– Истина је, не знам због чега, прећуткивана. Одмах након рата подигнут је и споменик на којем је писало да је од усташке руке убијено 12.000 Срба, да би касније, током политике бивше Југославије, та истина била потиснута, а на спомен-подручју Гаравице стоји да су тамо жртве фашистичког терора – истакао је Куштриновић.

Гаравице, навео је он, заслужују много већи обим и приче о њима и истраживања.

– Заборав је убијање истине, али ми нећемо дозволити да та истина буде убијена. Исто тако, историја је велика учитељица живота, а нажалост, ми смо кроз ове деценије показали да смо понављачи. Ово не радимо само због нас Срба, већ због свих народа да се никада никоме ништа ни слично не догоди – поручио је он.

Куштриновић је подсјетио да је прва субота у септембру дан када Влада Српске обиљежава страдање у Гаравицама, јер је покољ трајао од јуна до почетка деветог мјесеца.

– Остајемо на путу откривања истине. Истражујемо историју, а већ постоје и нови подаци који указују да број страдалих премашује и 17.000 – закључио је Куштриновић.

Предсједник Удружења *Уна* Бошко Стојисављенић, коме су страдали сви мушки чланови породице са мајчине стране, рекао је да је злочин дуго и детаљно припреман, а брзо изведен.

– Јавност зна мало, можда и нимало. Истина је скрнављена јер је тако одговарало Брозу и осталима – рекао је Стојисављенић, додавши да су први злочини НДХ почињени у Бихаћу.

Он је навео да је још као дијете кришом могао да чује о великом покољу у Гаравицама који је завршен убиством хиљадама људи, око Илиндана, а на тај дан се народ, како је нагласио, окупљао и првих година након злочина.

– Скривање злочина је трагедија на коју насједа српски народ – нагласио је Стојисављевић, додавши да у прилог томе иде и ужасна слика о бројним стратиштима.

ПИСАРИ: СЛУЖЕН ПОМЕН ЗА 16 БОРАЦА И ДВИЈЕ ЦИВИЛНЕ ЖРТВЕ РАТА

Код Спомен-капеле у Писарима код Шамца служен је парастос за 16 погинулих припадника Војске Републике Српске и двије цивилне жртве одбрамбено-отаџбинског рата. Парастосу су присуствовали чланови породица погинулих бораца, представници општинске Борачке организације и мјештани Писара и околних мјесних заједница.

ЦРНИ ВРХ: ПОМЕН ЗА 11 УБИЈЕНИХ СРБА

Парастосом, полагањем вијенаца и прислуживањем свијећа на Спомен-плочу на Црном врху код Зворника обиљежено је 29 година од страдања 11 припадника Војске Републике Српске, полиције и цивила које су 10. септембра 1992. године из засједе убили припадници муслиманских снага из Сребренице и Каменице. Парастос је служило мјесно свештенство, а вијенце су положиле породице погинулих, представници Градске организације заробљених и погинулих бораца и несталих цивила, Градске борачке организације, Удружења ратних војних инвалида, те представници Полицијске управе, града Зворника и општине Осмаци.

ПРОШЛО ЈЕ 28 ГОДИНА ОД СТРАДАЛИХ У МЕДАЧКОМ ЏЕПУ

Однос према злочиначкој акцији *Медачки џеп* доказ да се Хрватска није одрекла своје усташке прошлости

У Цркви Светог Марка у Београду одржан је парастос поводом 28. годишњице агресије хрватске војске на Медачки џеп. У тој злочиначкој акцији убијено је 88 Срба (46 војника, 6 милиционера, 36 цивила). Помен је организовало Удружење породица несталих и погинулих лица *Суза*. Након прастоса на споменик страдалим из ратова од 1991–2000. године, у парку на Ташмајдану, положени су вијенац и цвијеће.

11 ЛИЦА СЕ ЈОШ ВОДИ КАО НЕСТАЛО

Присутним новинарима Драгана Ђукић предсједница Удружења *Суза* је рекла да се назив ове акције зове *Сиржена земља*, те је нажалост циљ ове акције остварен.

– Неколико села у Медачком џепу су спаљена до темеља, убијено и нестало 88 лица. Данас се још увијек води 11 лица као нестало, и њиховим породицама је најтеже. Послије три деценије они не могу да пронађу свој мир јер не могу да сахране посмртне остатке својих најближих.

Ђукићева је искористила прилику да апелује на све владине и невладине организације и институције да помогну породицама и утичу да се убрза процес тражења несталих.

– Свака држава је након акције радила увиђај и санацију терена, војска и полиција су евидентирале жртве. Породице су дале крв за идентификацију и сада чекају. Све је до воље држава да се идетификују жртве. Постоји још 36 регистрованих гробница од стране Хашког трибунала за које се још увијек не врши идентификација. Па се с правом питамо када ће доћи на ред ексхумација са скривених локација, за које знамо да постоје – рекла је Ђукићева закључујући да не постоји искрена политичка воља.

Дивосељанин професор у пензији Миле Рајчевић наводи како његово село у општини Госпић постоји само у топонимима. Прије Другог свјетског рата Дивосело је имало близу 3.000 становника, у рату је је страдало 1.307, тако да је послије рата Дивосело остало са врло мало становника.

ПУСТОШЕНА СЕЛА У КОЈИМА ЈЕ ВРИЈЕМЕ СТАЛО

– Оно што је започео Павелић 1941. и Независна Држава Хрватска довршио је Фрањо Туђман у грађанском рату у Хрватској. Данас обиљежавамо 9. септембар 1993. године када је страдало много мојих Дивосељана. Тога дана у 5.15 хрватска војска је напала Дивосело, Орнице, Почитељ и Медак. Из мога села тога дана погинуло је 30 мјештана и то махом људи у годинама. Погинуо је Ђуро Вујновић и његов син Никола, моје комшије, погинуо је Митар Јовић и његова супруга Милка. Из Читлука је тога дана погинуло 12 мјештана, три мјештанке су спаљене у кућама. Љубицу и Сару Кричковић смо пронашли тако што је једна била заклана у подруму своје куће, а друга изрешетана мецима из ватреног оружја.

Рајчевић подсјећа да су хашки истражитељи 2000. године пронашли 11 мјештана из Дивосела и Читлука у септичкој јами који су убијени у операцији Медачки џеп, а тамо су одвезени и пронађени.

– Данас када дођете у ова села имате осјећај да сте дошли у простор у коме је вријеме већ одавно стало. У Дивоселу више нема становника. Слична је ситуација и у Читлуку има двоје–троје људи у Почитељу имају само двије старије жене.

КОГА СУ ШТИТИЛЕ УН?

Предсједник Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир каже да је хрватска страна чинила злочине за које нико није одговарао. Од Миљеваца 1992. и Масленице до Медачког џепа 1993.

– То је било подручје заштићено Уједињеним нацијама, али у овом случају најбоље видимо како су они штитили тај народ. Овај стравичан злочин је упамћен као крвави септембар у Лици. И када је дошао француски генерал Жан Кот рекао је да тамо није нашао ништа живо, ни људе ни животиње. Све је било масакрирано и убијено. Злочин је остао некажњен, они који су га починили добили су минималне казне и убрзо су пуштени на слободу.

Међу присутнима на парастосу су били предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Милимир Вујадиновић, народни посланици Александар Марковић и Миодраг Линта, Саво Штрбац предсједник ДИЦ *Веритас*.

ДРАГАНА БОКУН

Линта: Српско Тужилаштво треба да покрене поступак против злочинаца

На помену је био и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта који тражи да српско Тужилаштво за ратне злочине покрене кривични поступак против припадника хрватске војске за монструозна убиства Срба током и послије злочиначке акције „Медачки џеп“.

- За језиве злочине над српским цивилима и ратним заробљенциима осуђен је један команданата Хрватске војске Мирко Норац на понижавајућих 6 година и још тројица припадника хрватске војске који су добили укупно срамних 11 година затвора. Наведене скандалозне пресуде јасан су показатељ да хрватско правосуђе није независно и непристрасно већ је у функцији оправдања лажног мита о Домовинском рату према коме су Срби били агресори и злочинци а Хрвати жртве и ослободиоци - рекао је Линта и додао да Србија не смије да одустане од процесуирања ратних злочина над нашим народом.

- Србија треба да пошаље јасну поруку да се ниједан ратни злочинац не може и не смије осјећати сигурно. Однос према злочиначкој акцији „Медачки џеп“, као и према другим злочиначким акцијама, један је од многих доказа да се Хрватска није суочила са својом злочиначком и усташком прошлошћу. У Хрватској се славе ратни злочинци а улице и разне институције носе имена припадника Хрватске војске који су починили злочине над Србима. Константно се прешућују, омаловажавају и негирају српске жртве с циљем да се оправда брутална лаж о великосрпкој агресији. Породице српских жртава нису добиле обештећење. У Хрватској нема политичке воље да се рјешава питање несталих лица српске националности. Јасно је да због наведених разлога и многих других није могуће говорити о искреној сарадњи и успостави повјерења између двије државе - закључио је Линта.

Драгана Ђукић

» Професор Миле Рајчевић

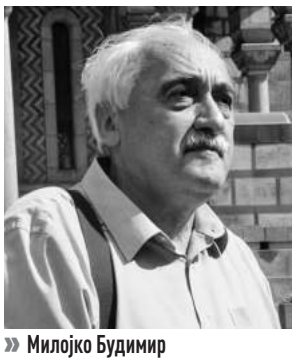

» Милојко Будимир

СИМБОЛ БОРБЕ ЗА СОЦИЈАЛНУ ПРАВДУ

Нада Димић – српска хероина која је са 19 година умрла у логору Стара Градишка

ПРИРЕДИО: ПЕТАР ЖИВКОВИЋ

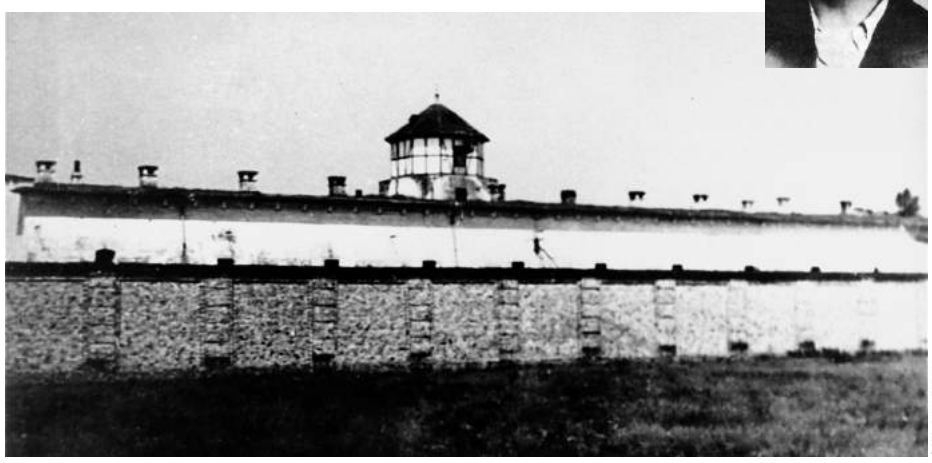

ФОТО: ВИКИПЕДИА

У засеоку Клиса код Дивосела 6. септембра 1923. године рођена је Нада Димић. Највећи дио живота је провела на подручју Горње Крајине. Школовање је завршила у Лици и Земуну. Пола године прије почетка рата је дошла у Сисак, а након почетка рата је била члан НОП-а на подручју Баније и Кордуна. Својим животом је постала оличење борбе за социјалну правду, слободу и бољу будућност наше земље. Отац Наде Димић, Тодор је родом из села Островица у Равним Котарима у сјеверној Далмацији. Заједно са многим другим Србима са подручја Хабзбрушке монархије 1904. године је отишао да ради у Сјеверну Америку, а кући се вратио 1908. године. Убрзо се оженио са Саром Поткоњак из засеока Клисе код Дивосела и преселио на њено имање гдје су живјели са њеном мајком Машом. Имали су осморо дјеце (Анку, Богдана, Босиљку, Савку, Марка, Милицу, Наду и Вељка).

Породица је живјела од пољопривреде, а Тодор је читао пољопривредну литературу која му је омогућила да на свом малом имању унаприједи пољопривредну производњу. Тако је међу првима користио нова пољопривредна оруђа, нова сјемена и пољопривредне културе. Међутим, то све није било довољно да обезбиједи довољно средстава за школовање дјеце. То је била посљедица непостојања одговарајуће државне политике (која би штитила интересе сељака и омогућила развој пољопривреде) и аграрне кризе која је трајала од 1926. године до 1938. године.

У овим условима су цијене пољопривредних производа биле ниске, а цијене индустријских производа су биле високе.

Ове маказе цијена су довеле до преливања добити из пољопривреде у индустрију, а корист од овог друштвено-економског стања су имали и приватни трговци. Сељаци су се због тога организовали у земљорадничким задругама да би се заштитили од израбљивања приватних трговаца, а уз задруге у селима су 1936. године оснивани и огранци *Сељачког кола* и тако је настао народни привредни покрет који је у II свјетском рату постао НОП.

ЗБОГ НАДИНОГ ТЕКСТА, НАСТАВНИК ДОБИО ОТКАЗ

У овим условима Тодор Димић није могао да радом на имању обезбиједи довољно средстава за школовање дјеце, па је 1928. године отишао у Сисак гдје је десетак година радио у творници ликера и алкохолних пића.

У таквим околностима је одрастала Нада Димић и то је утицало на њен живот и рад.

Нада је 1930. године уписала први разред основне школе у Дивоселу. У то вријеме је основна школа имала само четири разреда, а тадашње гимназијско школовање одговара данашњој основној школи од петог до осмог разреда и разредима данашње средње школе.

Први разред основне школе је завршила код најстарије сестре у Козарцу код Приједора. Била је ситне грађе, а током зиме је морала ићи до школе и назад кући по невремену па је мајка жељела да је тога поштеди и зато ју је послала код сестре. Након смрти мајке се вратила кући и у Дивоселу је завршила основну школу.

У Госпићу је 1934. године уписала нижу гимназију и завршила три разреда гимназије. У овој школи је показала свој осјећај за социјалну правду и солидарност. Организовала је скупљање помоћи за најсиромашније ученике гимназије, а у другом разреду гимназије (то би данас био шести разред основне школе) је написала текст у којем је описала тежак положај личких сељака и радника.

Њен наставник Мирко Бањанин је био одушевљен текстом који је Нада прочитала пред цијелим разредом, а читан је и у још неколико разреда гимназије.

Директору гимназије се текст и читање текста у неколико разреда нису допали и покушао је да Наду избаци из гимназије, али је у њену заштиту стао професор Бањанин. Нада је остала у гимназији, али је професор Бањанин добио отказ.

СУКОБ СА ЗЛОГЛАСНИМ КОСМАЈЦЕМ

Нада је у Госпићу завршила и трећи разред гимназије, а четврти разред је 1938. године уписала у Земуну у којем је живјела њена сестра Савка. Након завршене мале матуре 1939. године требала је да одлучи да ли ће наставити школовање у гимназији или ће уписати стручну школу. Одлучила се за Државну трговачку академију у Земуну у којој је научила дактилографију и стенографију који ће јој бити значајни током рата.

У Земуну је постала члан СКОЈ -а, а као члан литерарне секције је написала текст *Опанак* због којег је ушла у сукоб са директором академије. Тада је први пут завршила у затвору заједно са још једном чланицом СКОЈ -а и била је изложена мучењу од стране Ђорђа Космајца који је током рата био члан злогласне тајне полиције у Београду. Након изласка из затвора избачена је из академије уз забрану уписа у школе на подручју Краљевине Југославије. У новембру 1940. године је отишла у Сисак код брата Богдана.

У Сиску је изабрана за члана ОК СКОЈ -а и активно је радила са омладином, а након окупације Југославије 1941. године постаје члан Првог партизанског одреда. Била је задужена за пропагандни рад и одржавање контаката са члановима НОП -а који су остали у Сиску, а учествовала је и у диверзантским акцијама (нпр. дизање у зрак пруге Загреб–Сисак).

Током једног одласка у Сисак је ухапшена, а како приликом испитивања упркос мучењу није ништа одала донесена је одлука да је одведу на испитивање у Загреб. Једна затвореница јој је дала медикамент да би јој позлило и да би је пребацили у загребачку болницу из које је могла лакше побјећи. То је успјела и након бијега из затвора је отишла на Петрову гору и у Карловац. Ту је постала члан мјесног одбора СКОЈ -а и ОК КПХ Карловац.

Нада је организовала слање лијекова, папира за штампање и другог материјала на слободну територију, штампање и слање пропагандног материјала по граду (лист *Партизан* који је крајем октобра штампан на Петровој гори, а Нада је организовала пребацивање технике из Карловца на Петрову гору), пребацивање илегалаца на слободну територију и одржавала је контакт са кордунашким и банијским партизанима.

У оквиру илегалног рада је имала велику улогу у организовању акције ослобађања Маријана Чавића о чему је снимљен филм *Сигнали над градом*. Након ове акције је још једном дошла на Петрову гору, а недуго након повратка у Карловац у децембру 1942. године је ухапшена. У карловачком затвору је сваки дан мучена, али није ништа одала. Заједно са другим затвореницима је 12. децембра пребачена у Загреб.

КРИЛА СВОЈЕ ИМЕ

У загребачком затвору је мучена скоро два мјесеца, али поново није ништа одала. Чак нису знали ни њено право име јер се упорно представљала као Анкица Винек. Након тога је пребачена у логор Стара Градишка. Ту се почела опорављати, али је добила пјегави тифус од којег је умрла 23. марта 1942. године.

Нада Димић је одлуком Президијума Народне скупштине ФНРЈ 5. јула 1951. године проглашена за народног хероја. Њено име је носила творница трикотаже и позамантерије у Загребу, дјечје обданиште у Сиску и улице у Карловцу, Земуну, Зрењанину, Суботици и Поречу. По Нади Димић је добила име и некадашња Трговачка академија у Земуну која је данас Економска школа. Спомен биста Нади Димић се налази у земунској гимназији, а прије рата су постојале у Загребу (у кругу истоимене творнице), у Сиску (у Алеји народних хероја у градском парку) и у Карловцу (у Парку народних хероја).

Гојко Марчета је о њој написао књигу *Нада Димић: животни пут и револуционарно дјело*.

Нада Димић је имала свега деветнаест година када је умрла у логору Стара Градишка. Прије рата се борила за остварење социјалне правде и за живот достојан човјека за све грађане наше земље. У рату је борби за остварење тог идеала додала и борбу за слободу. Свој живот и борбу није укаљала ниједним нечасним дјелом.

КОРДУНАШКА ЧИТАНКА

ДРВАР: СЈЕЋАЊЕ НА 13. СЕПТЕМБАР

У Дрвару је служен парастос и положени вијенци код споменика у изградњи за све страдале у одбрамбено-отаџбинском рату поводом обиљежавања 26 година од прогона цјелокупног српског становништва из ове општине у нападу Хрватске војске и тзв. Армије БиХ.

Вијенце су положиле делегације општине Дрвар, Борачке организације Источни Дрвар – Дрвар, те делегација Савеза независних социјалдемократа и удружење младих *Мокроноге*.

Сјећање на 13. септембар 1995. године – један од најтужнијих дана у историји града обиљежава се под слоганом *Крајино моја, не заборави*.

Начелник општине Дрвар Душица Рунић рекла је *Срни* да Дрварчани никада неће заборавити тај дан.

– Можемо опростити али никада нећемо заборавити овај датум. Млади треба да памте овај датум са жељом да се никада никоме не понови – рекла је Рунићева.

Дрварчани и 26 година након рата живе у јако тешким условима, а лошу економску слику Дрвара додатно отежавају и кантоналне власти, јер се, како је истакла, већина прописа рјешава преко кантоналних власти.

– Дрварчани су први у БиХ покренули повратак, вратили се на своје иако је комплетна индустрија уништена, опет се боримо да опстанемо и останемо на земљи својих дједова – навела је Рунићева.

Предсједник Борачке организације Дрвар – Источни Дрвар Миладин Бајић рекао је *Срни* да је овај град током посљедњег рата имао више од 300 погинулих и 1.260 рањених, од којих је 600 тешко рањено.

– Уз помоћ Републике Српске, Србије и локалне власти коначно смо дошли до циља да Дрвар добије споменик жртвама рата 1992–1995. година – рекао је Бајић, истичући да се радови на изградњи споменика приводе крају, те да се завршетак радова очекује до сљедеће године.

Он је навео да је Споменик палим борцима у Дрвару жеља која се остварује захваљујући помоћи српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика и предсједника Србије Александра Вучића.

Предсједник Удружења младих *Мокроноге* из Дрвара Милош Бајић каже да су му сјећања на 13. септембар 1995. године страшна.

– Имао сад тада шест година, школске клупе сам замијенио избјегличким колонама. Сјећања су још свјежа и страшна. Сјећам се колона и одласка мог оца на ратиште – каже Бајић.

Према његовим ријечима, млади људи треба да његују сјећање, да се одаје почаст херојима Дрвара који су своје животе уткали у стварање слободе.

Вијенце су на споменик положиле делегације општине Дрвар, Борачке организације Источни Дрвар – Дрвар, те делегација Савеза независних социјалдемократа и удружење младих *Мокроноге*. Од предратних 17.000 становника данас у Дрвару, према попису, живи нешто више од 7.000 већинског српског становништва.

ТРЕБИЊЕ: СЛУЖЕН ПОМЕН ВОЈВОДИ НЕДЕЉКУ ВИДАКОВИЋУ

У Требињу је код споменика команданту Бобанске чете Недељку Видаковићу служен помен, чиме је обиљежено 27 година од његове погибије.

Цвијеће су код споменика положиле делегације Бобанске чете, Града Требиња, коју је предводио предсједник градске Скупштине Драгослав Бањак, Борачке организације, Гусларског друштва *Војвода Недељко Видаковић* и Основне школе *Вук Караџић*.

Драган Ристић Бели, који је након Видаковића преузео команду над Бобанском четом, рекао је да се никада неће заборавити погибија војводе Видаковића и његових сабораца Драгана Слијепчевића, Љубише Поповића који су страдали од исте гранате 1994. године на Борцима код Коњица, као и најмлађег припадника ове јединице Александра Маслеше који је од посљедица рањавања преминуо у јануару 1995. године.

– Једина команда војводе Недељка Видаковића била је – „За мном" – рекао је Ристић.

Предсједник Скупштине Борачке организације града Требиња Дејан Бодирога рекао је да се на данашњи дан присјећају погинулих бораца Бобанске чете али и свих бораца који су страдали за Републику Српску.

Војвода Видаковић је за своје заслуге одликован Орденом Милоша Обилића Републике Српске.

Споменик Видаковићу подигнут је 2014. године, а његови саборци подигли су код села Рапти споменик свим погинулим борцима Бобанске чете. Бобанска чета бројала је око 120 припадника, а током одбрамбено-отаџбинског рата погинула су њена 23 припадника. **СРНА**

ПОСЛИЈЕ СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА ОТКРИВЕНА САЗНАЊА ДУШАНА БАБИЋА

Озна није дозволила да се објави истина о Јасеновцу

Ако се не заборави, истина никада не умире. А др Јован Бабић (81), љекар радиолог и професор Медицинског факултета у Новом Саду, никада није заборавио како су фебруара 1947. године, када је био седмогодишњак, у његову породичну кућу у Шиду банули официри Озне.

Одвели су његовог оца Душана и однијели сав материјал који је он, као предсједник послијератне Комисије за испитивање злочина усташа и нациста, до тада прикупио у сремским селима, али и у Јасеновцу.

Душанов доказни материјал о жртвама и злочинцима ознаши су уништили у име братства и јединства новоформиране Југославије. Чинило се то уништење неповратним, све док послије вишедеценијског трагања др Бабић није пронашао трећи примјерак свједочења преживјелих Сремаца, код Шићанина Слободана Стеванчевића.

Он је био записничар Душана Бабића и сва свједочанства куцао је у три примјерка. Један примјерак су људи из Озне нашли у Бабићевој кући, други на његовом радном мјесту, а трећи су превидјели. Као и Душанов рукопис из Јасеновца.

На основу тог материјала, Душанов син др Јован Бабић је одштампао књигу на којој је као аутора навео оца. Очеве оригиналне рукописе Јован је поклонио ових дана Архиву Војводине у Новом Саду, на чијем челу је др Небојша Кузмановић. Документи ће бити преточени у књиге и у електронску форму.

Тако је истина коју је открио Душан Бабић (1900–1974) избила на површину послије више од седам деценија, и биће драгоцјени допринос откривању потпуне истине о страдањима Срба, Јевреја и Рома у Срему. Јер Покрајинска влада АП Војводине недавно је оформила комисију о прикупљању података о жртвама у Срему у периоду 1941/1945. Први пут би требало да се сабере и именује више од 50.000 сремачких жртава, махом цивила.

Јовановог оца Озна је задржала 72 сата на испитивању, а затим га вратила у Шид. Убрзо је смијењен с мјеста предсједника Комисије за истраживање злочина. Сину никада није говорио о ономе што је преживио, нити о подацима које су му свједоци открили. Злочини у Срему ни до данас нису до краја истражени.

Када сам одрастао, схватио сам да је отац ћутао да би ме заштитио. Умро је 1974. године, и ниједном ми није напоменуо да наставим тамо гдје је он стао, нити је желио да разговарамо на ту тему. Касније, на студијама у Новом Саду, почео сам да сам трагам за том грађом. Дио сам нашао у шидској библиотеци, а дио код куће, сакривен на тавану. Сакупљао сам то три године. У размаку од 73 године, довршено је оно што је мој отац започео – каже Јован Бабић.

Да је цијела Независна Држава Хрватска била један велики концентрациони логор, произилазило је из свједочанстава која су преживјели Сремци пренијели Душану Бабићу, правнику, који је 1945. постављен за помоћника у Комисији за испитивање злочина, а 1. јануара 1947. именован за предсједника тог тијела.

Свако сремско село у којем су живјели већином Срби било је за вријеме рата опкољено од три формације – Нијемаца, усташа и домобрана. Заједно су радили на њиховом уништавању. Опколе село у

» СИН И ОТАЦ: Јован и Душан Бабић

глуво доба ноћи и истјерају људе у центар или у порту. Држе их ту до сутрадан, па онда издвоје жене и млађу дјецу до 14 година, а остале побију. То су биле масовне егзекуције по селима. Свеукупно, није било мање од 50.000 побијених по Срему, махом цивила – наглашава др Бабић.

Он додаје да нису само усташе чиниле звјерства у Срему, радили су то и домаћи Нијемци. Први логор формиран је у Руми 8. априла, а учинио је то Антон Бауер, Нијемац, предратни румљански жандарм. Чим су Нијемци ушли у Југославију, Бауер је своје људе обукао у црне униформе. Логор у Руми углавном се формирао од мјесног становништва, био је ограђен жицом, без иједне бараке. Логораши су све вријеме били изложени киши, сунцу и снијегу, саслушавани, слабо храњени и брутално мучени.

Готово сви искази преживјелих Сремаца који су свједочили Душану Бабићу за потребе тада формиране комисије односили су се на Јасеновац и Стару Градишку. Главни извор података о том језивом логору одмах послије рата били су управо Сремци. У Градишки је на најсуровији начин уморено 46.000 људи, махом жена и дјеце.

Тамо су, прича др Јован Бабић, дјецу утеривали у собе на којима су затварали све отворе да би зауставили проток ваздуха и затим су убацивали запаљен сумпор да их погуши. Жене и дјевојке затварали су у кулу. У једној соби остао је крвљу исписан језиви стих: „Не кос' драги, траву покрај Саве, покосићеш моје очи плаве."

Све док је његов отац истраживао догађаје у Срему није било проблема, али када је трагом свједочанстава фебруара 1946. отишао у Јасеновац и снимао све што је од тог логора остало, морао је да се, по наређењу из Шида, врати послије свега четири дана.

Када су у кућу Бабића банули људи из Озне, покупили су фотографије из Јасеновца, као и два примјерка досијеа откуцаних на писаћој машини. Душан Бабић је убрзо смијењен са мјеста предсједника Комисије. У том рукопису побројао је 10.000 Сремаца настрадалих у Јасеновцу. Навео је имена страдалника, али и злочинаца, као и помагача, усташких сарадника из сремских мјеста.

Двије трећине исказа свједока је одштампано, а једна трећина се још налази код њега.

Жеља ми је да и ту трећину одштампам и мирно сачекам залазак живота. Одужио сам обавезу према свом народу и оцу – закључује др Јован Бабић.

Према ријечима др Небојше Кузмановића, директора Архива Војводине, који је и предсједник новоформиране комисије, истраживање злочина у Срему трајаће најмање годину дана. Чланови комисије су угледни стручњаци, историчари из најрелевантнијих српских институција.

СРБИЈА ДАНАС/ЈАДОВНО

ПРИЗНАЊЕ ЗА БОРЦА 8. КОРДУНАШКЕ ДИВИЗИЈЕ

Неуништиви Кордунаш Мирко Цревар добио позлаћену медаљу борца

У просторијама Завичајног клуба Кордунаша 21. септембра уручена је позлаћена медаља борца Мирку Цревару, 97-годишњем борцу 8. Кордунашке дивизије.

Медаљу је уручио Ђуро Шкаљац предсједник Удружења бораца 8. Кордунашке дивизије који је уједно и члан Предсједништва Републичког и Градског одбора СУБНОР-а.

Када бисмо исписали биографију овог човјека и борца било би нам потребно мноштво страница.

Видно ганут и срећан што види своје земљаке са сјетом је рекао како више нема међу живима његових другова са којима би могао да се присјећа ратних дана и преживљених злочина усташа. У његовој кући је и покренута идеја о оснивању дивизије.

Већ са 16. година је побјегао у партизане када је био секретар СКОЈ-а 1941. Са 15 година су га одвели „на клање", 91 дан је чекао на судњи час, али се неким чудом спасао.

Био је и партизански новинар. Завршио дописничку школу, био је дописник 8. Дивизије и објављивао текстове у листу *Омладински борац*.

Посебно је поносан на изградњу споменика у Вргинмосту на Цреварској Страни послије рата.

– Тражили су да не смију да се помену усташе и да не буде написан на ћирилици.

» Ђуро Шкаљац и Мирко Цревар

Мирко Цревар се захвалио свима на овом пријатном изненађењу.

– Не преостаје ми ништа друго него да вам се од срца захвалим. Веома сте ме дирнули овим гестом и чињеницом да ме нисте заборавили. Ова медаља има посебну вриједност што сам је добио од Кордунаша, и што су се моји Кордунаши окупили како би ми је уручили – рекао је Цревар.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАН САСТАНАК КРАЈИШКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЈЕТНОСТИ

Борба за заштиту идентитета Срба Крајишника

У Београду је одржан састанак 9. 9. 2021. Крајишке академије наука и умјетности на коме се говорило о заштити културног и националног идентитета Крајишника, али и свих осталих Срба. Потпредсједник Крајишке академије наука и умјетности Жељко Кукић поручује да ће на овим темама радити стручњаци разних области и да је у току израда сајта Академије.

» СТОЈЕ: Гордана Јеж Лазић, др Милош Ковачевић, Бранко Зрнић, др Велимир Ћеримовић, проф. др Бранислав Кончаревић, проф. др Миленко Мацура, протојереј Дарко Кончаревић. СЈЕДИ: Жељко Кукић

Др Милош Ковачевић наглашава да Академија има задатак да врати српску крајишку културу у српски корпус.

Проф. др Бранислав Кончаревић је одржао предавање *Хришћанска црква на простору бивше Југославије – Српска православна црква*.

– Разлог што сам одабрао ову тему је да ми у историји када учимо о Српској православној цркви крећемо од Немањића, као да ништа није било прије Немањића. Такође, не слажем се да смо доживјели два крштења као што учимо у историји српске цркве, а то је за вријеме цара Ираклија 610–640. и негдје у 9. вијеку.

ДРАГАНА БОКУН

Перна прославила Велику Госпојину

Велика Госпојина је обиљежена и у парохији Перна. Свету литургију је водио свештеник Миле Ристић, након чега је одржао пригодну бесједу. Перјани памте да се овог дана увијек чула граја, дочекивали су велики број гостију, свечано и навелико се славило, док је данас то другачије када у Перни живи око 60 становника, од некадашњих преко 400.

Око дрвеног крста на бетонском постољу окупило се око 250–300 људи. Некада је на том мјесту била црква. Храм Успења Пресвете Богородице подигнут је давне 1789. Храм је обновљен 1886. године. Међутим дочекао је судбину многих српских храмова у Другом свјетском рату – спаљен је 1941. године, да би до темеља био уништен 1995. године.

Како је један од наших саговорника Боро Ркман рекао, постоји жеља да се храм обнови, донатори су се јавили, али је проблем што су дозволе изузетно скупе. Са поносом истиче да је Перна први град у Хрватској који је од краља Беле IV добио привилегије. На стијени изнад засеока Сува Перна налазе се остаци старог

утврђеног града Перника. Парохију Перна сачињавају: Сува Перна, Доња Перна, Црни Поток, Пољице, Рујница, Пецка и дио Пољана. Године 1893. парохија Перна са својих 4.108 парохијана спадала је у ред највећих српских православних парохија. Поводом Госпојине традиционалне сеоске славе одржан је парастос и положен вијенац на споменик у центру села који свједочи о страдању око 600 перјанске дјеце, младости и старчади у Другом свјетском рату од усташа. Страдао је скоро сваки трећи становник.

Од свих засигурно је најсвирепији злочин почињен над тада 1941. једногодишњим дјететом Миланом Бакићем којег су усташе спалиле односно испекли испод пеке, а потом је дјечјим пепелом усташки официр намазао чизме.

Један од организатора Марко Рокнић наводи како Госпојина за Перјане има посебан значај, уз Божић им је била највећи празник.

– Тај дан се бар се нама тако чинило, на Цинтору мјесту на којем је до рата стајала велелепна црква коју су усташе запалиле, а комунисти почистили, окупио цијели свијет. И зато смо нас неколико, прије двадесетак година вратили се у пусту Перну и са пуно труда и воље почели да оживљавамо Госпојину. Тако је сваке године, Перна је на издисају, а Госпојина је жива. И док је нас неколико овдје, она ће живјети.

Међу приступима су били и Јелена Рокнић, замјеница општинског начелника и Милорад Арлов Цаја, данас предсједник Одбора за Косово и Метохију Републике Српске.

ДРАГАНА БОКУН

КЛУБ ГАЧАНА У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА ПРОСЛАВИО КРСНУ СЛАВУ

У ЧАСТ И СЛАВУ СВЕТОГ ПЕТРА ЗИМОЊИЋА

Клуб Гачана у Београду је, у петак 17. септембра 2021. године, у Цркви Светог Марка, први пут прославио своју крсну славу Светог Петра Зимоњића.

Под сводовима културне београдске цркве окупило се двадесетак чланова и пријатеља Клуба Гачана како би прославили празник посвећен свештеномученику Петру Зимоњићу, митрополиту дабробосанском.

МИТРОПОЛИТ ДИЈЕЛИО СУДБИНУ СВОГ НАРОДА

– Много је мученика који су дали свој живот за вјеру, међу њима је Свети Петар Зимоњић, који је страдао од усташа, али ни до данас не знамо гдје је и како пострадао. Имао је избор и да се склони, тако су га многи савјетовали, али он је одабрао да дијели судбину свог мученичког народа и тако нам најбоље показао Христов пут – рекао је у својој бесједи старјешина храма протојереј – ставрофор Трајан Којић.

Честитајући славу окупљеним Гачанима, отворене су двери олтара да би, на лијевој страни, окупљени могли да виде грандиозно осликану фреску са ликом Светог Петра Зимоњића. Осим у Цркви Светог Марка, Свети Петар Зимоњић је осликан у Пећкој патријаршији, Љубљани и Крагујевцу, а у његову славу су подигнуте цркве у Данићима код Гацка и у Војковићима.

ДРАШКОВИЋ: МУЧЕНИЦИ ЗАСЛУЖУЈУ МИР

Славска трпеза приређена је у парохијском дому. Госте је поздравио предсједник Клуба Гачана и овогодишњи домаћин славе Слободан Бобан Драшковић. Он се захвалио оцу Трајану и свештенству Цркве Светог Марка, који су по ко зна који пут изашли у сусрет Клубу Гачана.

– Кости Петра Зимоњића до данас нису пронађене, али то је била судбина и многих других знаменитих Херцеговаца, међу којима су и гатачки слободари Милорад Поповић и свештеник Радојица Перишић чији су гробови, такође, непознати. Посебно је болно, што њихове кости и данас чаме по јамама које још нису отворене. Надам се да ћемо исправити грешке претходних генерација и покренути иницијативе да наши мученици пронађу свој мир – рекао је Драшковић.

Он је посебно истакао осниваче, добротворе и чланове клуба Гачана који су у Царству небеском посебно се осврнувши на Светозара Црногорца његовог претходника на мјесту предсједника Клуба Гачана.

» ЛАЗАРЕВА ПОВЕЉА ПОСТХУМНО ДОДИЈЕЉЕНА СВЕТОЗАРУ ЦРНОГОРЦУ: Вера Црногорац и Мишо Албијанић

ЛАЗАРЕВА ПОВЕЉА ЗА СВЕТОЗАРА ЦРНОГОРЦА

Мишо Албијанић предсједник Друштва гуслара и епске пјесме *Цар Лазар* из Приштине постхумно је додијелио Лазареву повељу Светозару Црногорцу његовој супрузи Вери, као „знак пажње и захвалности за све што је учинио у бременитом времену за Стару Херцеговину и земље српске".

Албијанић је рекао да његово познанство са покојним Светозаром датира дуже од четврт вијека, а љепота случајности их је спојила на бранику отаџбине код Горажда.

ОБНОВА МУЧЕНИЧКЕ ПРИДВОРИЦЕ

Драшковић је подсјетио да се на рачун Клуба Гачана 200-2741080101033-39 уплаћују прилози за звона која ће бити подигнута у страдалничкој Придворици код Гацка.
– До сада је сакупљено више од 300.000 динара. Позивам све људе добре воље да у мјери у којој могу помогну градњу ове светиње.

ПРОСВЈЕТИТЕЉСКА ТРАДИЦИЈА ГРЉИЋА

У пратњи супруга Федора Феђе Соретића, познатог академског сликара, са Флориде на прву славу Клуба Гачана у Београду стигла је и Смиља Соретић, изданак чувене гатачке породице Грљић, која је српству подарила велики број бриљантних умова и изнад свега увјерених и доказаних родољуба. У свом говору истакла је да је била веома дирнута пажњом када је након пуно година дошла у Гацко и обишла гроб свог дједе Војислава најмлађег од чувене браће Грљић (Васиља, Шћепана и Луке). Најавила је посјету општини Гацко у којој би требало да се обнови кућа Грљића.

Према њеним ријечима, намјера је да се настави просвјетитељска традиција. Планирано је да у кући буде отворена школа за стране језике и информатику. Окупљеним Гачанима пренијела је поздраве од Дражена Зимоњића, једног од потомака Светог Петра.

У славском програму учествовао је Срђан Авдаловић, гусларски првак Србије из 2019. године и Рајна Вулетић, чланица хора Светог Марка.

Домаћин наредне славе Клуба Гачана биће Славко Гојковић, предсједник скупштине овог удружења.

Поред руководства и чланова Клуба Гачана, слави Светог Петра Зимоњића присуствовали су предсједник Удружења Љубићаца академик Милован Пецељ, потпредсједник Клуба Билећана Борислав Кркелић, као и предсједник Савеза Срба из Црне Горе Жељко Чуровић.

ТРИФКО ЋОРОВИЋ

» Протојереј - ставрофор Трајан Којић

» Једна од ријетких фресака са ликом Петра Зимоњића

» Смиља Соретић наставља просвјетитељску мисију породице Грљић

У НОВОМ ГРАДУ ОБИЉЕЖЕНО 26 ГОДИНА ОД ОДБРАНЕ ЗАПАДНИХ ГРАНИЦА СРПСКЕ

У Новом Граду обиљежено је 26 година од једне од највећих побједа Војске Републике Српске у којој су одбрањени Нови Град, Костајница и Козарска Дубица. У херојској одбрани погинуо је 61 војник и 66 цивила. Упркос надмоћнијем непријатељу, српске снаге, успјеле су извојевати побједу и одбранити становништво и огњишта. Драгутин Вукојевић из села Равнице код Новог Града с тугом се сјећа 18. септембра '95. године када му је хрватска војска убила супругу и два малољетна сина од 10 и 16 година.

Начелник Штаба Другог пјешадијског батаљона 11. дубичке бригаде Пантелија Ћургуз сматра да је прије 26 година вођена судбоносна битка за српски народ на овом подручју.

Дводневна борба завршена је 19. септембра 1995. године, када су припадници Војске Републике Српске, потиснули, надмоћнијег хрватског агресора преко Уне и одбранили границе Српске. Са обиљежавања је поручено да је ово уједно и највећи пораз хрватске војске. Они су својим елитним јединицама Првом и Другом гардијском бригадом напали положаје Војске Републике Српске. Велики допринос је дало и Министарство унутрашњих послова – рекао је Душко Милуновић министар рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске. Начелник општине Нови Град Мирослав Дрљача додао је да је питање гдје би зауставили хрватске снаге да се поклекло овдје.

Козарска Дубица, Костајница и Нови Град тада су претрпјели велика разарања, а причињена је вишемилионска материјална штета, за коју до данас, као и за почињен злочин, нико није одговарао.

РТРС

СЛАВОНСКА ПОЖЕГА: ПОЛОМЉЕН КРСТ У ДВОРИШТУ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

У дворишту Православне цркве Св. Георгија у Пожеги парох Дејан Шарић затекао је срушен и поломљен мермерни крст.

– Двориште је током ноћи закључано и неко је морао да прескочи ограду како би то направио. Вјерујем да је ријеч о недјелу појединца, случајног пролазника који је можда био у пијаном стању. То је засигурно дјело појединца и није одлика народа који живи овдје у Пожеги – изјавио је парох Шарић за портал *Пожега.еу*, који је због овог чина недјељну литургију отказао. Рушење крста осудио је и замјеник пожешко-славонског жупана из редова српске заједнице Никола Ивановић.

– Надам се да ћемо крст што прије обновити и да ће његова обнова потакнути наставак изградње толерантнијег друштва у Пожеги и општини.

СЈЕЋАЊЕ НА СТРАДАЛЕ У БОРОВУ

Сваке године 15. септембра Вијеће српске националне мањине општине Борово организује парастос и полагање вијенаца за погинуле мјештане Борова у периоду од 1991. до 1996. године. Са том традицијом ова организација наставила је и ове године те се након парастоса којег су служили боровски свештеници приступило полагању вијенаца.

На споменику жртвама рата који је подигнут 2011. године уклесана су имена 54 особе из Борова које су погинуле у периоду од 1991. до 1996. године.

– То сигурно није коначан број људи који су у овом периоду изгубили своје животе тако да уколико нека породица изрази жељу да се име њеног члана који је изгубио живот уклеше на споменик ми ћемо ту жељу и испунити – истакао је предсједник ВСНМ општине Борово Душан Латас.

НАЈАВА ПЛЕНКОВИЋА О ТУЖБИ ПРОТИВ СРБИЈЕ ДОКАЗ АНТИСРПСКЕ ПОЛИТИКЕ ХРВАТСКЕ

Најава хрватског премијера Андреја Пленковића да ће Хрватска подићи тужбу против Србије и захтијевати ратну одштету представља континуитет и доказ антисрпске политике званичног Загреба, оцјењује предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Потпуно је јасно да бесмислена изјава Пленковића има за циљ да се не доведе у питање лажни мит о Домовинском рату, да се заштите од процесуирања припадници хрватских паравојних, војних и полицијских снага који су починили бројне и масовне ратне злочине над Србима, да се несметано и даље хапсе српски борци и да им се суди на основу лажних доказа и да Хрватска заврши процес отимања српске имовине и стечених права. Темељ државне политике Хрватске јесте монструозна лаж и измишљотина да су Србија, ЈНА и крајишки Срби извршили агресију, а да је Хрватска тобоже била жртва и водила ослободилачки рат. Неспорна истина је да је проусташки режим извршио агресију на Југославију и на Србе у Хрватској с циљем стварања етнички чисте хрватске државе без или са што мање Срба. Линта треба да покрене снажну политичку, дипломатску и правну борбу за истину о карактеру рата и страдању нашег народа, као и да покрене дијалог са Хрватском о спровођењу Анекса Г Бечког споразума о сукцесији који има јачу правну снагу од домаћих закона јер га је потврдио Хрватски сабор. У наведеном Анексу јасно стоји да свим грађанима морају бити враћена и заштићена права која су имали на дан 31. 12. 1990. године а сви уговори склопљени под притисцима и пријетњама морају бити проглашени ништавним.

ИЗЈАВЕ МИЛАНОВИЋА И ГРЛИЋА РАДМАНА ДА СЕ НЕГИРА ХРВАТСКИ ЈЕЗИК СУ ИЗМИШЉОТИНА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује као измишљотину изјаве хрватског предсједника Зорана Милановића и хрватског министра спољних послова Гордана Грлића Радмана да Србија негира постојање хрватског језика у уџбеницима за осми разред у Србији. Милановић, Грлић-Радман и представници хрватске националне мањине у Србији су незадовољни мишљењем Одбора за стандардизацију српског језика при Институту за српски језик Српске акадамије наука и умјетности који су истакли да уз српски језик треба ставити напомену да Хрвати, Бошњаци и неки Црногорци тај језик називају хрватским, босанским или бошњачким и црногорским језиком. Јасно је да су издавачи уџбеника радили по упутствима која су добили од стране Института за српски језик. Потпуна је лаж Грлића Радмана да Србија крши Споразум о заштити права српске и црногорске мањине у Хрватској и хрватске мањине у Србији из 2004. године, а да га је Хрватска у потпуности испоштовала.

Линта истиче да Србија у потпуности поштује права хрватске националне мањине. Статутом АП Војводине из 2009. године хрватски језик и писмо уведени су као један од службених језика и писама у органима и организацијама Аутономне Покрајине Војводине. Постоји преводилац за хрватски језик у Служби за преводилачке послове при Покрајинском секретаријату за образовање, прописе, управу и националне мањине. Према законским прописима у Србији свака национална мањина има право на службену употребу свог језика и писма ако је број припадника те мањине у укупном броју становника у локалним самоуправама 15 посто према посљедњем званичном попису становништва. У складу с наведеним прописима хрватски језик је службени језик у Граду Суботици на подручју читаве локалне самоуправе, Граду Сомбору (мјеста Бачки Моноштор, Бачки Брег и Светозар Милетић), Граду Сремској Митровици (мјесто Стара Бингула), општини Апатин (мјесто Сонта) и у општини Шид (мјеста Сот и Батровци). Хрватски језик је уведен као службени језик на читавој територији Града Суботице иако је учешће хрватске националне мањине 10 посто односно мање од прописаног услова од 15 посто што је доказ позитивног односа према хрватској националној мањини.

Линта наглашава да бројне чињенице потврђују да Хрватска плански и систематски крши Оквирну конвенцију за заштиту националних мањина, властите законе и Споразум о заштити права српске и црногорске мањине у Хрватској и хрватске мањине у Србији из 2004. године којима се гарантује право српске националне заједнице за службену употребу српског језика и ћирилице. Према законским прописима у Хрватској свака национална мањина има право на службену употребу свог језика и писма ако је број припадника те мањине у укупном броју становника у локалним самоуправама барем једна трећина. Према посљедњем званичном попису становништва у Хрватској постоје 23 локалне самоуправе гдје Срба има више од 33,4 посто у укупном броју становника. У 22 локалне самоуправе Хрватска скоро двије деценије опстурише да се поставе табле са називима мјеста, улица, тргова, јавних институција на српском језику и ћирилици. У питању је један од бројних доказа да Хрватска не поштује универзалне вриједности за које се залаже Европска унија.

ЛИНТА: Тужилаштво у Београду да подигне оптужницу за злочин у Мирловић Пољу код Дрниша

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта наводи да се навршило 28 година од свирепог ратног злочина над седам српских стараца у селу Мирловић Поље код Дрниша у Далмацији.

На основу доступних информација у ликвидацији српских цивила, старости од 56 до 86 година, 6. септембра 1993. године учествовала је јединица Хрватске војске под називом Девета бојна *Рафаел Бобан* којом је командовао Марко Скејо из села Ружић код Дрниша. За овај монструозни злочин над Србима до сада нико није процесуиран ни пред међународним, нити пред домаћим судовима. Због опструкције хрватског правосуђа породице убијених Срба годинама покушавају да правду траже пред Европским судом у Стразбуру али, нажалост, и даље нема конкретних резултата.

Линта подсјећа да је злогласна јединица *Рафаел Бобан* добила име по усташком генералу и једном од команданата чувене по злу Црне легије из времена НДХ која је починила масовне злочине над српским становништвом. Марко Скејо је отворени сљедбеник усташке идеологије који сваког 10. априла тј. на дан оснивања геноцидне НДХ, у Сплиту обиљежава са својим црнокошуљашима оснивање поменуте бојне уз узвикивање усташког поздрава „За дом спремни".

Поред тога, Скејо сваког 5. августа, поводом прославе злочиначке акције *Олуја*, марширa са својим саборцима у црним униформама улицама Книна узвикујући усташки поздрав „За дом спремни".

Линта позива Тужилаштво за ратне злочине у Београду да коначно покрене истрагу и подигне оптужницу за злочин над седам српских цивила у Мирловић Пољу. Он подсјећа да је Тужилаштво за ратне злочине крајем 2011. године, након спроведеног предкривичног поступка, предмет уступило хрватском тужилаштву пред којим се више од 10 година и даље води истрага против НН лица.

У питању је један од многих доказа да хрватско тужилаштво, по инструкцијама извршне власти, веома успјешно прикрива бројне ратне злочине које су починили припадници хрватских паравојних, војних и полицијских снага над српским народом. Хрватска је држава у којој се ратни злочинци, попут Марке Скеје, слободно шетају и још јавно промовишу усташки режим и НДХ а српске жртве се понижавају и прешућују.

Због тога није могуће говорити о искреној и доброј сарадњи између двије државе а камоли о односима који су засновани на међусобном поштовању и повјерењу. У Мирловић Пољу је 1991. године живјело 188 Срба, а данас нема ниједног Србина.

ХРВАТСКА НЕЋЕ ДА СУДИ ЗА УБИСТВА СРПСКИХ ЦИВИЛА У СЕЛИМА ВАРИВОДЕ И ГОШИЋ

Хрватска неће да суди за убиства српских цивила у селима Вариводе и Гошић који су се десили прије 26 година, истиче предсједник Савеза Срба из региона. Дана 28. септембра 1995, готово два мјесеца по завршетку *Олује*, у селу Вариводе код Книна, ликвидирано је десеторо Срба чија је просјечна старост била 67 година.

Мјесец дана раније, 27. августа, у оближњем селу Гошић убијено је седморо Срба чија је просјечна старост била 70 година. Важно је нагласити да су сви убијени у оба села били цивили и да у тим селима није било никаквих ратних дејстава.

Остали су само зато што су повјеровали позивима ратног злочинца Фрање Туђмана да свима који нису „окрвавили руке" гарантује безбједност. Међутим, српски цивили су ликвидирани ватреним оружјем у својим двориштима или у кућама што јасно показује да су мирно чекали Хрватску војску и полицију наивно вјерујући да им се ништа неће десити јер нису учинили ништа противзаконито, а камоли неко кривично дјело.

ФОТО: ZLOCINNADSRBIMA.COM

Линта подсјећа да је хрватски премијер Пленковић прошле године на комеморативном скупу убијеним српским цивилима у Вариводама декларативно рекао да је почињен злочин над невиним људима упркос томе што на том подручју није било ратних дејстава. Истовремено је пљунуо на српске жртве тражећи да српска страна смогне снаге и призна најбезочнију лаж да је на Хрватску извршена агресија. Прошло је годину дана од Пленковићевог боравка у Вариводама а Државно тужилаштво Хрватске није подигло оптужнице за брутална убиства цивила у Вариводама и Гошићу, као ни за многа друга убиства српских цивила у другим селима током и послије злочиначке акције *Олуја*.

То јасно показује да се Хрватска није суочила са својом злочиначком прошлошћу и да се убице српских цивила сматрају херојима у данашњој Хрватској. Апсолутно је јасно да је долазак Пленковића у Вариводе био резултат срамног и скандалозног договора врха ХДЗ-а и СДСС-а да потредсједник Владе Хрватске из редова Срба Борис Милошевић оде на прославу злочиначке акције *Олуја* у Книн 5. августа прошле године.

ХАПШЕЊЕ ДУШАНА ВУЧИНЕ – ДОДАТНА УЗНЕМИРЕНОСТ КОД СРБА У ВУКОВАРУ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује срамно хапшење Душана Вучине (71) из Вуковара с циљем да се изазове додатна узнемиреност и страх код Срба у Вуковару и читавој Хрватској уочи предстојећег пописа становништва. Вучина је ухапшен јер је наводно у новембру 1991. године, заједно са још неколико српских бораца, злостављао једног Хрвата. Ово је једна у низу порука Србима да нису добродошли и да им је најбоље да се изјасне као православни Хрвати или да се иселе из Хрватске. Потпуно је јасно да проусташке снаге настоје годинама, путем насиља и ширења мржње, да број Срба у Вуковару и низу других општина и градова, након завршеног пописа становништва, буде испод једне трећине становништва. То конкретно значи да би Срби изгубили право на службену употребу српског језика и ћирилице што им је гарантовано Уставним законом о правима националних мањина.

Линта позива Владу Србије да оснује Канцеларију за помоћ осумњиченим, оптуженим и осуђеним Србима за ратне злочине. Циљ Канцеларије би био да пружа бесплатну стручну и правну помоћ и финансијску подршку осумњиченим, оптуженим и осуђеним Србима да докажу своју невиност и скину љагу ратног злочинца са свог имена. Огромна већина припадника ЈНА, Војске Југославије, Војске и полиције Републике Српске и Републике Српске Крајине су се часно и поштено борили за очување суверенитета и територијалног интегритета Југославије. Многи од њих се налазе у тешкој финансијској ситуацији и немају средстава са скупе и дуготрајне судске поступке. Поред тога, Србија треба да упути најоштрији протест Хрватској да је неприхватљиво да хапси Србе на основу лажних доказа

ЛИНТА: Прогон Срба из Возуће завршни чин етничког чишћења зеничке регије

Прогон Срба из Возуће, долине ријеке Криваје и јужног дијела Озрена септембра 1995. године представља завршни чин етничког чишћења српског народа са подручја зеничке регије, истиче предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Посљедице офанзиве тзв. Армије БиХ и исламских плаћеника уз подршку НАТО авијације на Возућу и Озрен биле су катастрофалне. Протјерано је близу 8.000 Срба, запаљено 30 српских села и убијено 459 бораца Војске Републике Српске и цивила од којих се 129 води и даље као нестало. Због наведених чињеница Возућа је један од симбола страдања српског народа у БиХ. Бошњачке власти опструишу проналазак несталих Срба на подручју Возуће и Озрена што јасно показује да не постоји политичка воља да се питање несталих лица третира као цивилизацијско и хумантирано питање. Правосуђе БиХ није процесуирало многе одговорне за брутална и свирепа убиства Срба. Потпуно јасно да су Институт за нестала лица БиХ и правосуђе БиХ етнички мотивисане институције. Скандалозна је чињеница да је за вријеме парастоса и церемоније полагања цвијећа испред спомен-крста код Цркве Светог Ђорђа у Стогу близу Возуће поводом 26 година од прогона Срба са тог подручја путем пролазила колона возила са истакнутим заставама Исламске државе, а узвикивано је „Алаху екбер". У питању је најдубље вријеђање и понижавање српских жртава и њихових породица. Такође, префарбани су ћирилични натписи на табли на улазу у Возућу, те на путоказима у центру овог мјеста за села Црњево и Сливићи. Линта најоштрије осуђује наведене чинове и позива полицију у федералној општини Завидовићи да брзо реагује и ухапси починиоце због подстицања на мржњу и насиље према Србима.

КОМШИЋ И ЏАФЕРОВИЋ ЗАШТИТНИЦИ ОДГОВОРНИХ ЗА ЗЛОЧИНЕ НАД СРБИМА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује срамно и лицемјерно саопштење предсједавајућег БиХ Жељка Комшића и члана Предсједништва БиХ Шефика Џаферовића поводом хапшења некадашњег начелника Сектора криминалистичке полиције у Федералној управи полиције Едина Врања због сумње да је извршио ратни злочин против српских ратних заробљеника током рата у Горажду. Комшић и Џаферовић у свом саопштењу износе низ најбезочнијих лажи и измишљотина да Србија срачунато врши прогон припадника тзв. Армије БиХ који су бранили БиХ од агресије, да злоупотребљава принцип универзалне надлежности у процесуирању ратних злочина, да је ријеч о политички мотивисаним оптужницама, да Бошњаци који су осумњичени за ратне злочине не би имали фер и поштено суђење у Србији, да Србија наставља да спроводи свој ратни план кроз прогон грађана БиХ. Потпуно је јасно да Комшић и Џаферовић, понављањем лажног мита о српској агресији на БиХ, покушавају да заштите бројне припаднике муслиманских паравојних, војних и полицијских снага који су наредили, починили или нису спријечили масовне и брутални злочине над српским заробљеницима и цивилима.

Линта истиче да један од важних државних циљева Србије треба да буде упорна правна, политичка и дипломатска борба за истину о карактеру рата и страдању српског народа у БиХ и Хрватској, као и о догађајима у Сребреници 1992–1995. године. Веома је важно да се упорно и стално понавља и аргументује неспорна истина да је главни кривац за рат била исламистичка политика Алије Изетбеговића чији је циљ био стварање унитарне БиХ под доминацијом Муслимана и са што мање Срба.

Такође, веома је важно да Тужилаштво за ратне злочине у Београду коначно почне да покреће истраге и подиже оптужнице свих припадника муслиманских паравојних, војних и полицијских снага који су одговорни за ратне злочине над Србима.

Све док бошњачки политичари буду понављали скандалозну лаж о српској агресији на БиХ, штитили одговорне за ратне злочине над Србима и понижавали и негирали српске жртве није могуће говорити о искреној сарадњи и повјерењу између два народа.

Србија да покрене борбу за истину о Сребреници, рату и страдању Срба у БиХ

Предсједник СДА Бакир Изетбеговић и остали бошњачки политичари настављају са кампањом мржње према Србији, изјавио је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

ФОТО: ТАНЈУГ

– Бакир Изетбеговић по ко зна који пут понавља монструозне лажи да је Србија извршила агресију на БиХ, да је учествовала у тешким злочинима и разарањима, да је направила материјалну штету у вриједности више стотина милијарди марака у Босни и Херцеговини и да крије ратне злочинце. Потпуно је јасно да Бакир Изетбеговић и други бошњачки политичари понављају наведене и друге монструозне лажи с циљем да се не доведе у питање лажни мит о Србима као агресорима и злочинцима и Муслиманима као браниоцима и жртвама, као и да се заштите од кривичног прогона припадници муслиманских паравојних и војних формација који су починили масовне злочине над Србима. У питању су ратни злочини над Србима у средњем Подрињу, Посавини, зеничкој и тузланској регији, средњој Босни, Сарајеву, западнокрајишким општинама, западној Херцеговини и др.

Линта истиче да се бошњачка политичка и интелектуална елита није суочила са истином да је исламистичка политика Алије Изтбеговића била главни кривац за рат у БиХ. Алија Изетбеговић, умјесто да прихвати понуђени историјски споразум српског и бошњачког народа од стране Србије и српских представника, опредијелио се за ратну опцију с циљем стварања муслиманске БиХ без или са што мање Срба. Очигледно је да се бошњачка елита не одриче ратне политике Алије Изетбеговића и да ће наставити са планском кампањом мржње и сатанизације Србије, Републике Српске и српског народа која је заснована на лажним митовима. Због тога Србија треба да води активну политику борбе за истину о карактеру рата, за истину о масовном страдању српског народа и за истину да се у Сребреници и сребреничкој регији није десио геноцид над Муслиманима већ ратни злочин и над Србима и над Муслиманима.

Такође, правосуђе Србије треба коначно да почне активно радити на процесуирању одговорних припадника тзв. Армије БиХ и муслиманских паравојних формација за ратне злочине над српским ратним заробљеницима и цивилима.

СПОТ СНВ-а ДОКАЗ ДА ЈЕ ТЕШКО И ОПАСНО БИТИ СРБИН У ХРВАТСКОЈ

Спот Српског народног вијећа у којем се Срби у Хрватској позивају да се изјасне на попису становништва као тзв. е-Срби тј. путем интернета јесте један од бројних доказа да Хрватска живи заробљена у усташкој прошлости и да је тешко и опасно бити Србин у Хрватској, посебно у хрватским градовима, оцјењује предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Људи се плаше да се изјасне као Срби јер у Хрватској влада шовинистичка атмосфера и историјски ревизионизам. Срби се сматрају непријатељима, агресорима и реметилачким фактором и као такви су изложени физичком насиљу и бруталном говору мржње у свакодневном животу, у медијима, порталима и друштвеним мрежама. У многим хрватским градовима и мјестима могу се видјети на десетине хиљада графита који величају усташтво, НДХ и позивају на убијање Срба. На спортским утакмицама и на концертима Марка Перковића Томпсона и других пјевача узвикује се усташки поздрав „За дом спремни" и пјевају србомрзачке пјесме.

Линта истиче да је у Хрватској на сцени срамна ревизија историје посебно везано за период Другог свјетског рата. Значајни дио хрватске јавности, ветеранска удружења, политичке странке деснице и већи дио хрватског народа и Католичке цркве у Хрватској заступају застрашујуће тезе да се у злогласној НДХ није десио геноцид над Србима, да НДХ није била нацифашистичка и геноцидна творевина, да су усташки зликовци били борци за хрватску слободу и да је највећа фабрика смрти на Балкану Јасеновац био радни логор.

Један од бројних доказа јесте истраживање јавног мњења урађено за хрватски РТЛ 2019. године. Чак 45 посто грађана Хрватске се залаже за употребу поздрава „За дом спремни" у јавности, а додатних 16 посто се залаже за употребу „За дом спремни" у грбу ХОС-а, и на споменицима убијеним припадницима ХОС-а. Дакле, преко 60 % Хрвата има позитиван однос према наведеном усташком поздраву. За забрану употребе тог поздрава у јавности изјаснило се свега 30 одсто испитаника, међу којима је сигурно и један број Срба и припадника националних мањина. Према истраживању које су 2021. године спровели Институт за друштвена истраживања у Загребу и хрватска невладина организација ГОНГ више од двије трећине или око 70 одсто ученика завршних средњих школа у Хрватској сматра да НДХ није била фашистичка творевина. Један од разлога јесу и уџбеници историје у Хрватској који су одавно постали једно од оружја за ширење мржње према Србима.

30 ГОДИНА ОД ХЕРОЈСКЕ ПОГИБИЈЕ МАЈОРА МИЛАНА ТЕПИЋА У БЈЕЛОВАРУ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта подсјећа да се данас навршило 30 година од херојске погибије припадника регуларне ЈНА мајора Милана Тепића у Бјеловару. Мајор Тепић је одбио да се преда хрватским паравојним снагама и дигао је у ваздух војно складиште и себе како се непријатељ не би домогао оружја и њиме убијао његове војнике и српски народ. С мајором Тепићем страдао је и деветнаестогодишњи војник Стојадин Мирковић из околине Ваљева који исто није хтио да се преда. Центар збивања херојског старадања мајора Тепића и војника Мирковића била је касарна *Божидар Аџија* у Бјеловару поред које се налазило војно складиште *Беденик*. Након што је већи број непријатељских снага ушао у војно складиште мајор Тепић је 29. септембра 1991. године дигао у ваздух огромну количину материјално-експлозивних средстава. Предсједништво СФРЈ је 19. новембра 1991. године прогласило мајора Милана Тепића, родом из Комленца код Козарске Дубице, народним херојем, посљедњим и јединим у протеклом рату.

Линта је нагласио да херојски подвиг Милана Тепића никада не смије бити заборављен. Мајор Тепић је свјесно жртвовао свој живот за част и слободу српског народа који је нападнут од проусташког режима Фрање Туђмана. Српски народ неће никада заборавити хероја Тепића и војнике који су своје животе положили на олтар отаџбине. Линта истиче да нико није осуђен због стрељања три официра и шест војника ЈНА који су се предали након заузимања касарне у Бјеловару 29. септембра 1991. године. Починиоци овог ратног злочина су добро познати али у Хрватској се, у овом и многим другим случајевима, ратни злочинци славе као хероји. Тужилаштво за ратне злочине Србије и даље ништа не чини на процесуирању масовних и бројних злочина над нашим народом које су починиле хрватске паравојне, војне и полицијске снаге.

УДРУЖЕЊЕ ПРЕКОДРИНСКИХ СРБА ПРОСЛАВИЛО 30 ГОДИНА РАДА

» Домаћин Благоје Богдановић са учесницима програма

ЈУБИЛАРНО ВЕЧЕ ГУСАЛА И ЕПСКЕ ПОЕЗИЈЕ У КОВИНУ

Удружење прекодринских Срба из Ковина, предвођено предсједником Благојем Богдановићем, је у суботу 11. септембра 2021. године, организовало вече гусала и епске поезије и на тај начин обиљежило велики јубилеј – 30 година рада.

Била је то прилика да се укаже захвалност свим институцијама и појединцима који су током протекле три деценије дали допринос раду овог Удружења.

– Ковин је као мултинационална средина у којој живи 25 нација показао своје племенито лице и здушно помогао недужном и напаћеном народу који је прогнан са својих огњишта, као и онима који су остали да чувају домове својих предака – рекао је Богдановић за *Српско коло* и подсјетио да је био велики изазов прихватити и смјестити толики број људи.

» ПРИЗНАЊЕ ЗА ОПШТИНУ КОВИН: Благоје Богдановић уручио плакету Зорану Брадањију, предсједнику локалне скупштине

СТИПЕНДИРАЛИ 54 ЉЕКАРА

Они су у Ковину пронашли свој нови дом, утицали на бољу демографску слику и трудили се да својим радом и залагањем допринесу развоју свог новог завичаја. Статистика каже да је сваки десети грађанин ове општине дошао са ратом захваћеног подручја.

Ово Удружење је својевремено направило јединствен подухват, јер је успјело да исфинансира комплетно студирање за 54 студента медицине.

– Успјели смо то захваљујући реализацији Ликовне колоније коју је организовао професор ФЛУ Вјекослав Ћетковић и професор Ласло Пушкаш. Они су окупили 40 сликара из Југославије који су седам дана сликали у Ковину и своје радове поклонили са намјером да Удружење од продаје тих слика стипендира студенте Медицинског факултета из Србиња (Фоче) који се школују у Србији.

ПАРАДА ЕЛИТНИХ СРПСКИХ ГУСЛАРА И ПЈЕСНИКА

Сви стипендисти су постали успјешни љекари и данас раде у здравственим установама Србије, Црне Горе, Републике Српске…

Захваљујући Удружењу Ковин је постао познат и по јединственим вечерима епске поезије у којима је деценијама посебан печат давао славни и вјечни пјесник Божидар М. Глоговац, а ове скупове су увеличавале књижевне громаде попут Гојка Ђога, Рајка Петрова Нога, Моме Капора и многих других…

Било би ризично набрајати сва имена мајстора струна који су наступали на сцени Културног центра (сигурно би неког изоставили), али гуслари добро знају да њихова биографија не може бити потпуна уколико немају уписан бар један наступ у Ковину. Зато позив Удружења прекодринских Срба из Ковина има посебну тежину.

Већ по традицији и овогодишњи скуп започео је химном *Боже правде* у извођењу мјешовитог хора духовне музике *Искон* из Ковина, уз руковођење професора музике и диригована Ненада Петковића.

Својим извођењима гуслари су подсјетили на славне личности и догађаје из српске историје.

Милан Мрдовић је казивао стихове о Војводи Путнику, творцу модерне српске војске, чију храброст су цијенили и српски савезници из Великог рата Канађани који су једну планину частили његовим именом.

На бој у Чегру и јунаштво славног ресавског војводе Стевана Синђелића подсјетио нас је Славко Алексић.

Владо Руњо је кроз стихове *Трагом Турака из Босне* истакао чињеницу да се српски народ на разним просторима борио против истог непријатеља и био жива ограда бранећи Европу која је временом то заборавила и није узвратила добром.

Један од понајбољих српских гуслара Славко Јекнић је написао на десетине књига, а у једној од њих је гуслара модерним рјечником дефинисао као портпарола српског народа. Пјесмом *Његошев завјет* подсјетио је гдје спава најмудрија српска глава.

Батрић Јовановић је стиховима пјесме *Пропаст царства српскога* указао да је косовски мит био и остао основно и трајно обиљежје српског менталитета, и неугасиво надахнуће у свим ослободилачким покретима, устанцима и ратовима.

Гусларски првак Србије из 2017. године Александар Таушан је пјесмом *Српске гусле у српске домове* указао на стазу којом треба да корачају нове генерације, а свој допринос је дао и као предавач у склопу *Школе традиције* у Панчеву у којој је организована настава епске поезије и школе гусала.

Програм је завршио Јован Лакићевић стиховима које је намијенио *Херојима са Кошара*.

Дуго се салом проламао аплауз када је стихом Михаила Меденице *Довијека у Призрену* поздравио присутне генерале Божидара Делића и Мирослава Лазовића.

– Да нам није ових и оваквих вечери, кад бисмо проговорили, запјевали или уз гусле евоцирали оно најплеменитије што нас одржава – закључио је на крају програма надахнути водитељ Никола Љубоја.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ПЛАКЕТА И ЗА *СРПСКО КОЛО*

Плакета као највеће признање додијељена је Скупштини општине Ковин, Центру за културу Ковин, Гојку Ђогу, Рајку Петрову Ногу, Слободану Томићу, др Ласлу Пушкашу, Савезу гуслара Србије, листу Савеза Срба из региона *Српско коло*, *Конвексу* Београд и *Контролсу* Ковин. Повеље су додијељене оснивачима удружења и то постхумно за Миленка Тодоровића, Гавила Илића, Славка Богдановића, Миленка Шојића, Ђуру Ђојдера, као и за Томислава Царића, Радомира Богдановића, Раду Кларић и Саву Шаренца.
Поред оснивача повеље су додијељене генералима Божидару Делићу, Мирославу Лазовићу, Милојки Андрејевић, Милораду Ћосићу, завичајним удружењима Херцеговаца из Панчева. Смедерева, Зрењанина, Вршца, Клубу Гачана из Београда, водопривредном предузећу *Подунавље* и *Керамици Чичић* из Ковина.
Захвалнице за ангажовање и допринос при оснивању Удружења, као и за несебичан допринос у разним видовима помоћи ратом захваћених српских подручја постхумно су додијељене др Браниславу Бјелици, др Василију Јовановићу, Арсенију Бучевцу, Јели Секулић, Радмилу Бухи, Рајку Зорићу, Јефти Илићу, Петру Добрићу, Ђури Шормазу и Марку Аћимовићу.
Захвалнице су такође додијељене Радовану Беатовићу, Иштвану Хајду, Петру Станимирову, Стојану Јаћићу, Витомиру Новаковићу, Слободану Новокмету, Милану Кличковићу, Чеди Јеличићу, Софији Грујић, Божидару Сикимићу, Божидару Илићу, Драгану Петровићу, Светку Стојсављевићу, Миливоју Златковићу, Мирославу Ковачевићу, Мили Миловић, Слободану Ненадићу, Бранку Рисовићу, Ангелу Заркову, Петру Пијуку и Имри Чоти.
За хуманитарни рад и допринос у очувању народног гусларског стваралаштва код Срба Удружење је додијелило повеље хору духовне музике *Искон* из Ковина, Николи Љубоји, Слободану Драшковићу, Славку Алексићу, Славку Јекнићу, Александру Таушану, Јовану Лакићевићу, Саши Лакетићу, Милану Мрдовићу, Вукојици Сандићу, Николи Јекнићу, Бојани Пековић, Неди Николић, Анђели Лакетић, Зорану Племићу, Влади Руњу, Павлу Убовићу, Горану Стаменковићу, Тијани Стаменковић, Марији Стаменковић и Вуку Радојковићу.

СЈЕЋАЊЕ НА БОЖА ГЛОГОВЦА

Водитељ програма Никола Љубоја се током програма посебно осврнуо на Божидара Глоговца, који је својим наступима давао посебан тон дружењима у Ковину. Због тога је постхумно од стране удружења одликован плакетом. – Они који су га вољели, знају колико им недостаје! Једноставно – незамјењив је! – рекао је Љубоја који је потом прочитао *Писмо Челзи*, коју је Божидар Глоговац ратне 1999. године написао чувши за смрт трогодишње Милице, написао ћерки Била и Хилари Клинтон, без мржње и позива на освету – једино би га нечије покајање могло утјешити.

» ПОСТХУМНО ПРИЗНАЊЕ ЗА БОЖИДАРА ГЛОГОВЦА: Ћерка Милица, супруга Смиља и унука Сара

ЗДРАВО, ЧЕЛЗИ!

У мојој земљи Србији
на Десанкином брдовитом Балкану,
дечија се крв поново лије.
Па реших да ти напишем писмо,
уместо мале Милице,
чије се тело у гробу још охладило није.

Седела је мирно на ноши,
и у сну сањала није,
да може крвава рука твог тате,
тако мало дете да убије.
Пишем ти писмо и желим да кажем
твом тати Билу,
да и наша деца воле да одрасту као и ти –
на мајчином крилу.

Три године је имала свега,
када је покри вечна тама,
па ме јако занима, када би се то теби десило
како би се осећали твој тата и твоја мама?
Челзи, добро је што немаш брата!
Можда би и он био убица
као што је твој тата.

Ти ниси крива што имаш таквог тату,
који хладно у мојој земљи убија
и малу децу у овом прљавом рату.
Када једном буде морао да скине
крваву маску са лица,
деца ће за ТОБОМ викати:
„Челзи, Челзи, твој тата је убица!"

Угасио се живот мале Милице,
која је тек почела да машта...
А твој тата, силник и убица,
малој деци живот не опрашта.

Нема више мале Милице,
да расте, да се игра и скаче...
Да је твој тата... да је твој тата
имало човек, морао би да заплаче.
Прогониће га у сну Милица,
зашто јој живот узе,
и њене родитеље у црно зави
да за њом вечно проливају сузе.
Уз таквог ћеш тату, Челзи,
плакати и сузе лити,
кад будеш имала своје дете
и видиш како је мајка бити.

Свакога дана и ноћи, сирена тужно завија...
Натерај, Челзи, свог тату
да престане децу да убија!
Не дај му, Челзи, да буде крвави убица,
моле те сва наша деца,
моле те моје унуке близнакиње,
мала Јована и мала Даница.

Ово писмо нећу да завршим!
Нема краја овом разговору,
јер је бескрајна и наша туга.

Збогом, Челзи,
поздрављa те један забринути родитељ
из места где се Сава у Дунав улива.

ЗАВИЧАЈНИ СКУП У ФУТОГУ

8. САБОР ЈАЊАНА У ВОЈВОДИНИ

Осми Сабор Јањана у Војводини одржан је 4. и 5. 9. 2021. године у Футогу. Жељно ишчекивани сабор одржан је у организацији Завичајног удружења Јањана и уз подршку институција и људи који поштују традицију, културу и обичаје српског народа из јањске области.

Гости сабора били су директор Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону Душко Ћутило, предсједник Скупштине општине Шипово Милан Плавшић, народни посланик Миодраг Линта, народна посланица Јасмина Обрадовић, предсједник удружења Јањ – Шипово Зоран Маријанац, свештеници парохије футошке, као и свештеници Јањани на служби у Србији, представници побратимског Завичајног удружења *Змијање* из Каћа, окумљено Удружење Срба Доњовакуфљана, као и представници удружења: *Мањача*, *Гламочко коло* и *Крајина* Врбас.

Као сваке године, тако и ове, Сабору су присуствовали чланови мјесних одбора ЗУЈ-а у Војводини: Обровац, Будисава, Равно Село, Перлез и Банатско Ново Село.

МИНУТ ЋУТАЊА ЗА МИЛАНА МАРИЈАНЦА

Пред почетак сабоpовања, Јањани су се сјетили и минутом ћутања одали почаст оснивачу ЗУЈ-а, првом и почасном предсједнику овог удружења, великом неимару и добротвору Милану Маријанцу, као и Милану Панићу члану Главног одбора ЗУЈ-а.

На саборима се евоцирају успомене из завичаја, који Јањани радо посјећују кад год им се укаже прилика. Везе Јањана који су остали у завичају и оних који су морали да га напусте, али им је и даље у срцу, је нераскидива и јака што потврђују заједничке манифестације које организују. Једна од таквих је и Јањски вишебој у Стројицама који се ове године по 12. пут одржао и на који су се драге воље одазвали Јањани из Војводине.

ЦРЕПУЉА: АКТИВНИ И ЗА ВРИЈЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ

Предсједник Завичајног удружења Јањана из Футога и предсједник савјета мјесне заједнице Футог Зоран Црепуља истакао је значај окупљања Јањана.

– Жеља нам је да се овај скуп не прекида, с обзиром да двије године нисмо овдје одржали ни један велики скуп што нам је свима недостајало. Удружење није престајало са активностима, али су оне биле у складу са мјерама и препорукама.

Предсједник Скупштине општине Шипово Милан Плавшић је истакао да му је драго што Јањани који су расељени нису заборавили свој

» Зоран Црепуља

родни крај и на сваки начин одржавају јањску традицију и везу са Јањем, али и подсјетио их да увијек имају прилику да се врате у завичај. Плавшић је изразио наду да ће Јањ достићи ниво који је имао раније и какав заслужује, јер није природно да онако лијепи крајеви буду празни.

Овакви скупови имају подршку представника Покрајинске Владе и Града Новог Сада.

– Завичајна удружења јесу ту да буду мост између два завичаја, између завичаја гдје су наши преци и завичаја у којем данас живимо. Управо овакве манифестације служе да не дозволимо да се заборави наш завичај, да се не заборави наша традиција и обичаји и честитам вам на труду који улажете да се оваква манифестација одржи – истакао је Душко Ћутило, директор Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону.

Отварајући скуп народна посланица Јасмина Обрадовић је поручила да је Сабор најбољи начин да се очува српска традиција и обичаји.

– Километри нас не могу одвојити од наших коријена. Српство, јединство, заједништво и слога били су и остали наше највеће вриједности. Оваквим манифестацијама учимо и оплемењујемо нашу дјецу, будућност и наше највеће благо.

Народни посланик у Народној скупштини Републике Србије и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта имао је част да уручи награде побједницима надметања у кошевини и спортско- витешким играма.

– Велика је част и задовољство упознати овако часне самосвјесне Србе који се поносе својим поријеклом и својом православном вјером. Један од најважнијих националних циљева и задатака наше државе треба да буде стално јачање упорног и духовног јединства српског народа. Треба да чувамо српски језик и ћирилично писмо, да славимо крсну славу, да се увијек сјећамо наших страдалих сународника у ратовима, да чувамо наше обичаје, традицију и културу, као што то веома успјешно ради Завичајно удружење Јањана и многа друга завичајна удружења, да се међусобно поштујемо, уважавамо јер само јединствени можемо да идемо напријед.

ТИТУЛА НАЈБОЉЕГ ДВОЈИЦИ КОСАЦА

У традиционалној кошевини снаге је одмјерило 18 косаца, а награде су добили најбољи и најистакнутији међу њима. Прво мјесто дијелили су Зоран Ракита и Недељко Керлец, а треће мјесто су подијелили Мићо Мрђа и Марко Мирић. У екипном такмичењу у кошевини прво мјесто припало је Јањским косцима, друго мјесто заузели су Косци са Рајца, док су трећи били Војвођански косци.

Ново Тешић, родом из Шипова, коси већ 45 година.

– Није ми жеља да будем први, битно ми је да се дружим. Кошење је важно да се сачува традиција и да не оде у заборав. Код косе је битно да је добро подешена, да је добро откована, да има добар брусни дио, белегије, а све остало је вјештина косца. На крају кошења треба да парцела буде добро покошена и да домаћин буде задовољан.

Најмлађи међу косцима је тринаестогодишњи Вук Малиновић који обожава да коси, редован је на такмичењима и увијек је међу најбољима.

Марко Мирић из Бачког Маглића је такође редован на такмичењима.

– Косим од 2014. године, такмичио сам се у Словенији, Црној Гори, Босни и Херцеговини.

ПОЛЕТАНОВИЋ ПОЛЕТИО

Чувари традиције и обичаја из Јања надметали су се и у скоку у даљ гдје је прво мјесто освојио Милош Полетановић, друго Остоја Ђукић, док је треће мјесто припало Петру Панићу. У бацању камена с рамена најбољи је био Светко Шкондра, друго мјесто освојио је Остоја Ђукић, а треће Стојан Шкондра. У надвлачењу конопца прво мјесто однијела је екипа Јањ, друго Футог, док је треће мјесто освојила екипа Војводина.

Сабор је употпунио и културно-умјетнички програм приликом којег су гости уживали уз игру и пјесму: КУД КИЦ-а *Младост* из Футога, рецитатора Ђуре Плавшића, гуслара Витомира Вулина из Сремске Митровице, као и мушких пјевачких група *Синови Јања*, *Момци са Совића* и *Крајишници из Футога*.

Након надметања у кошењу и спортским и витешким играма, домаћине и госте је забављао музички бенд *Балкана*, док су наредног дана наступали Браћа Лекић.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» НАЈМЛАЂИ: Вук Малиновић

» Милован Клисарић, Миодраг Линта, Цвијан Савковић, Савко Малиновић и Стојан Божић

15. Турнир у бочању у Бачкој Тополи

Клуб досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола, поводом славе Клуба Преображење организовао је традиционални 15. турнир у бочању. Ове године се у Бачкој Тополи окупило 16 екипа.

Већ по традицији домаћини су прије свега такмичаре послужили доручком, а били су обезбијеђени и ручак и вечера.

Све су то била позната лица која се годинама сусрећу на бочарским турнирима, ове године су Тополчани угостили бочаре из Новог Сада, Суботице, Палића, Болеча, Панчева, Бановаца, Руменке, Станишића…

Најуспјешнија је била екипа из Суботице у саставу Жељко Стојанац, Душко Цепина и Далибор Ђујић. Друго мјесто су освојили Панчевци. Док је треће мјесто освојила екипа Станишић.

Након спортског дружења услиједила је вечера и дружење уз *Крајишке бећаре*.

Турнир је посјетио и Саша Срдић предсједник Скупштине општине Бачка Топола.

Турнир је организован уз помоћ Општине Бачка Топола, Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону и Мјесне заједнице.

ДРАГАНА БОКУН

ПРВИ БОКОКОТОРСКИ ВЛАДИКА УСТОЛИЧЕН ПРИЈЕ 150 година (СА СЛИКЕ)

БРИСАТИ

ВЈЕЧНА КУЋА ВЛАДИКЕ СА СЛИКЕ

ПРОЈЕКТОВАНА ЛИНИЈА ПУТА

ОСОБА У ГОСТИМА, ЗВАНИЦА

ГАС ЗА УСПАВЉИВАЊЕ, ЕТЕР

МОРСКА ОБАЛА

ФУДБАЛСКИ КЛУБ ИЗ СОЛУНА

ПРИТОКА УНЕ / ДЕТЕКТИВ, ХЕРКУЛ

ГРАД У ДАЛМАЦИЈИ, РОДНО МЈЕСТО ВЛАДИКЕ И КЊИЖЕВНИКА (1820.) **СА СЛИКЕ**

ЛУКА НА ЈУГУ ЈУЖНОГ ЈЕМЕНА

ПЈЕСНИК МИРОСЛАВ АНТИЋ

ПОПУ-ЛАРНИ КОЛАЧ СА БАЛКАНА

СРПСКА ГЛУМИЦА, ВЕСНА

ИЗРАЗИ СВОЈСТВЕ-НИ НЕКОМ ЈЕЗИКУ

ТОНА / ВРШИТИ ПРОБУ

ИЗРАДА РЕЗЕРВНЕ КОПИЈЕ ФАЈЛА

ПРИМЈЕР

ФИНСКО ЈЕЗЕРО, ИНАРИ

РУДАРСКИ ИНСТИТУТ / ГРЧКО СЛОВО

НЕПЕР

ТРЧАЊЕ У ПРИРОДИ

ТОКСИН / ИЗНОС, СВОТА

ПРВА МАТЕМАТИЧКА НЕПОЗНАТА

ПРЕДМЕТ ТРГОВИНЕ / ПЛОЧИЦА У ХОКЕЈУ

МАНАСТИР У КОМ ЈЕ ЗАМОНАШЕН ВЛАДИКА

ГЛУМАЦ ПАЋИНО / УЛТРАВИОЛЕТНИ

СРПСКО КОЛО

ПОДБАЦИТИ, ОМАШИТИ / ИСТОК

РАНИЈИ СРПСКИ ПИСАЦ, АНТОНИЈЕ

РЈЕШЕЊЕ: гост, етар, пива, Апис, Сана, шампита, ИДИОМИ, т, бекан, пр, Енаре, РИ, Н, отров, ИКС, рода, Кула, Ал, омаНУТИ, Исаковић

СВАКЕ ГОДИНЕ СВЕ ВИШЕ БОЋАРСКИХ ЕКИПА НА ТУРНИРУ У СУБОТИЦИ

БОРБА ЗА ПЕХАР И ЈАГЊЕТИНУ

У Суботици на Маковој седмици одржан је 5. турнир у боћању. Турнир као и сваке године је организовао Горан Шарић из Суботице, родом Далматинац из Задра.

– Сваке године имамо све више екипа, ове чак 17. Драго ми је да се наши пријатељи радо одазивају и долазе у Суботицу.

Ове године су увели и турнир у познатој далматинској игри – Бришкула. Бришукла је игра картама која се поред Далмације игра и у Италији одакле је и поријекло ове игре као и у Истри и Боки Которској.

На турниру је учествовало осам екипа из Суботице: Макова седмица, Херцеговци, Родбина, далмација, Експрес, Аматери, Велебит, Банија и Чупо +, из Београда: Церање Горње и Боле, из Новог Сада: Тулове греде, Руменка I, II,и из Бановаца: Бановци Чаруга и Бановци.

Момци из екипе Руменка 1 су заслужено и убједљиво освојили прво мјесто, а играли су у саставу: Зоран Миланковић, Остоја Јовановић и Петар Допућ.

Друго мјесто је припало екипи Церање Горње за коју су наступили: Предраг и Ненад Дукић и Небојши Борковићу.

Треће мјесто освојила је домаћа екипа Родбина Суботица која је наступила у саставу: Горан и Зоран Шарић и Ђорђе Добрић.

Најбољи играч турнира је Остоја Јовановић, а најбољи пуцач Зоран Милинковић.

У Бришкули се такмичило 16 екипа. У финалу побједу је однијела екипа Браће Шарић.

Главне награде су били пехари и по јагње за побједнике у бришкули и у боћању.

Горан Шарић за Српско коло каже да сљедеће године очекује још већи број екипа. Овај турнир је одржан у склопу Далматинских дана, јер је тај викенд одржано и далматинско вече у Суботици.

ДРАГАНА БОКУН

ОДЈЕЦИ ИЗЛОЖБЕ *СТЕЋЦИ* У ЖИТОМИСЛИЋУ

ТИТОВА КУЛТУРНА ПОЛИТИКА И У СРПСКИМ МАНАСТИРИМА?

ФОТО: ФЕНА

» **ЧИЈИ ЈЕ МРАМОРЈЕ? Игуман Данило са челницима хрватског културног друштва *Напредак* из Мостара**

ПИШЕ: РАНКО ГОЈКОВИЋ

Изложба под називом *Стећци – свјетска баштина УНЕСЦО-а* публикована је у Музеју Житомислић, у организацији Хрватског културног друштва *Напредак* главна подружница Мостар и Фондације Музеја Житомислић.

Приликом отварања изложбе, игуман Данило је изјавио да су „стећци нешто што нам је заиста заједничко", мислећи на припаднике три велике етничке скупине у данашњој Босни и Херцеговини. Раније је предочено да је ова изложба раније приказана у хрватском дому *Херцег Стјепан Косача*, потом у галерији фрањевачког самостана Духа Светог у Фојници.

Шта се из ових неколико информација могло и морало закључити прије давања благослова за одржавање изложбе у окриљу српског православног манастира.

ОПРЕЗ СА „ГОСПОДОМ ЛАТИНСКОМ"

Ваљда се прије давања благослова могло једноставно распитати о дјелатности поменутог хрватског културног друштва. Тада би се сазнало за мноштво дубоко антисрпских пројеката на којима је радило то друштво, међу којима је и промоција лика и дјела Крунослава Драгановића, главног папиног оперативца у такозваној акцији *Пацовски канали*, акцији спасавања усташа из НДХ и избјегавања њихове кривичне одговорности за страшне злочине и геноицид над Србима. Сазнало би се и да је то хрватско културно друштво организовало изложбу жестоког србофобног пропагандисте, фотографа Зорана Филиповића, аутора књиге о Адему Демаћију, који је толико антисрпских лажи посијао по западним медијима током ратних збивања на просторима бивше Југославије.

Могао се игуман Данило и запитати (питање се просто намеће) – откуд ово друго хрватско културно друштво које је раније организовало изложбу о стећцима, носи име познатог српског владара Стефана Вукчића Косаче. Одговора се није тешко досјетити знајући склоност ка клептоманији „народа тисућљетне културе" – кад могу Хрватом прогласити Николу Теслу, сина српског православног свештеника, што не би могли и српског владара Стефана Вукчића Косачу. То што је Стефан Вукчић Косача удао кћерку за издајника свете вјере Православне, српског краља Томаша који је превјерио и примио католицизам (наравно, остајући и даље Србином), не даје за право хрватским културним друштвима да овог српског владара својатају као свога.

Подсјећамо игумана Данила на ријечи великог Радослава Грујића, човјека који је успио да Нијемце увјери у неопходност заштите једног дијела српске културне баштине на простору НДХ, покраденог из фрушкогорских манастира и пребаченог у Загреб. Професор Грујић у свом раду *Активности Ватикана на Балкану* пише: „Народна пјесма о пропасти Босне каже, да је краљ Томаш погријешио што је допустио да га преваре „господа латинска", те је, примивши њихову вјеру, створио љуту вјерску заваду у своме народу толико, да је упропастио земљу и *Свој браћи својој омрзнуо. И голубу на јеловој грани…*"

СТЕЋЦИ СУ СРПСКО КУЛТУРНО НАСЛИЈЕЂЕ

Већ смо публиковали текстове о томе да су стећци српско културно наслијеђе. Ево шта је поводом ове скандалозне изложбе написао универзитетски професор, доктор правних наука Зоран Чворовић на једној друштвеној мрежи: „Стећци или тачније мраморје могу бити само дио српске материјалне баштине. Свако ко промовише стећке као дио некакве заједничке баштине не ради ништа друго него афирмише тзв. босанство и његову лажну богумилску духовно-историјску основу. Афирмисање тзв. босанства служи Ватикану да релативизује неспорни православни карактер Хумске земље. Зато је у цијелу причу укључено Хрватско друштво *Напредак* са стогодишњом традицијом пропагирања хрватства у Боки и Далмацији. И све је то јасно, само није јасно шта у овом унијатско-босанском пројекту ради Музеј страдалног манастира Житомислић? Одговор на ово српска православна јавност мора да добије од владике захумско-херцеговачког Димитрија".

Дакле, игуман Данило би морао знати да је по попису Аустроугарске монархије из 1879. године (за коју се свакако не може сматрати да је била наклоњена Србима) Босна и Херцеговина била скоро па етнички чиста српска држава, са Србима православне, римокатоличке и муслиманске вјероисповијести. Стећци јесу заједничко наслијеђе наших предака у Босни и Херцеговини имајући у виду чињеницу да се ради о етничким Србима који су у одређеним историјским моментима преверили и прелазили у римокатоличку и муслиманску вјеру и данас са Каиновим печатом на челу ратују против дојучерашње браће. Али је недопустива позиција игумана Данила који српску културну баштину приписује и дијели са Хрватима или Бошњацима, како се данас изјашњавају потомци некадашњих Срба.

Поносећи се „дугом и отвореном међурелигијском сарадњом" игуман Данило би морао имати у виду сљедеће. Највећи Херцеговац у њеној историји,Свети Василије Острошки (слава му и милост), такође је некада био приморан да разговара и преговара и са папистима, схватајући да се његов народ налази између чекића и наковња. Знамо како су паписти на све начине покушавали да подметну овом непоколебљивом исповједнику свете вјере Православне, како су врбовали и подмићивали његове непријатеље, али великом светилнику никада није падало на памет да светосавско наслијеђе прогласи и подијели са папистима или муслиманима.

Према томе, култура израде стећака развила се међу српским православним живљем и прича о „заједничком културном наслијеђу" није ништа друго него још један доказ да се Срби још нису ослободили основних постулата Титове (подразумијева се – антисрпске) културне политике, онога што Мило Ломпар у *Духу самоприцања* назва аутошовинизмом. И уколико је то код световних људи колико-толико разумљиво, код људи у мантији то је апсолутно недопустиво.

АУТОР ЈЕ УРЕДНИК ПОРТАЛА САБОРНИК.РС

ПРОМОВИСАНА КЊИГА *ГРОБОВИ ГОВОРЕ ИСТИНУ* МИЛАНА ГАВРИЋА

Књига *Гробови говоре истину* аутора Милана Гавића која описује ратни пут Осињске лаке пјешадијске бригаде Војске Републике Српске промовисана је у просторијама Центра за културу Дервента. Гаврић је рекао да му је циљ био да поред тога што описује Осињску бригаду и њене заслуге напише и о томе какав је био живот у позадини.

– У књизи можете пронаћи како је формирана власт у Дервенти. Настојао сам да опишем шта се дешавало у кризним штабовима, у мјесним заједницама, у цивилној заштити. Књига није опис само једне ратне јединице, него једног простора, људи, догађаја – рекао је новинарима Гаврић.

Он наводи да је Осињска српска лака пјешадијска бригада учествовала у борбама на подручју Дервенте, на подручју Брода, добојском и теслићком ратишту, и да је завршила на маглајском ратишту. Уредник књиге, историчар Предраг Лозо каже да је књига о Осињској бригади једна у низу издања која се баве дешавањима у одбрамбено-отаџбинском рату.

– Сваки детаљ нам је битан да се запамти да би генерације иза нас знале колика је жртва пала за Републику Српску и да им не би остављали заблуде у временима која долазе – рекао је Лозо.

Књига је објављена у издању Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих, а рецензенти су генерали Војске Републике Српске Радомир Чавић и Новак Ђукић.

Вече родољубиве поезије у Бусијама

Удружење избјеглих, расељених и досељених лица *Завичај* и Координација удружења избјеглих и расељених Републике Србије у парохијском дому Храма Светих Ћирила и Методија у Бусијама одржали су *Вече родољубиве поезије*.

Одржавање овог програма омогућила је Градска општина Земун, а реализује се у склопу пројекта *Сећања*, који је један од изабраних на општинском конкурсу за финансирање и суфинансирање удружења грађана из области културе за 2021. годину.

Бројни учесници ове поетске светковине најприје су присуствовали вечерњој служби – на чему им се захвалио старјешина Цркве Светих Ћирила и Методија отац Миле Јовић, истакавши да је саборност сачувала избјегли и расељени народ у новом завичају.

» Милена Жарковић, Ненад Абрамовић, Лидија Мићић, Радован Кнежевић и Гордана Гоца Грујић

О првој пјесничкој збирци Весне Тодоровић Станојловић *Реци ми, земљо* говорио је њен рецензент и предсједник Удружења *Завичај* Ненад Абрамовић, а представљена су и нова пјесничка издања *Девојка са планинских извора* Гордане Јовић Грујић, *Само Пашук, ти и ја* Милене Богатић Жарковић, као и зборник радова групе аутора *Путовање у прошлост српског народа*.

У музичком дијелу програма наступили су гуслари Ранко Бабић, Радован Кнежевић и Драгић Бугарин.

ДРАГАНА БОКУН

» Раденко Бјелановић, Љубица Жикић, Душко Новаковић и Илија Шаула

Поетске грађевине Љубице Жикић

У Библиотеци *Петар Кочић* у Београду одржана је промоција збирке пјесама Љубице Жикић на којој су, поред ауторке, говорили и Илија Шаула из Издавачке куће *Еснаф*, Раденко Бјелановић предсједник Удружења писаца Крагујевца и пјесник Душко Новаковић.

Илија Шаула и ауторка су се упознали преко његовог портала Књижевна радионица *Кордун*.

– Ми јесмо из истог краја и завичаја, али за нашу сарадњу је била пресудна поезија. Послала нам је изузетне пјесме. За мјесец јануар је добила признање Књижевне радионице *Кордун* као најактивнији аутор за тај мјесец.

Присутнима се обратио и Раденко Бјелановић предсједник Удружења писаца Крагујевца које је издало више од 2.000 наслова различитих жанрова. Имају око 70 чланова, а удружење је подијељено по секцијама.

– Пјесме Љубице Жикић су чврсте поетске грађевине. Њену поезију краси сликовита и мажуристичка изражајност, чистота језика и емоција. Тематика је љубав, родољубље, забринутост о егзистенцији човјека, о пролазности, слободи, о изгубљеном завичају.

У збирци Љубица Жикић надгледава све људске тегобе у овом апокалиптичном времену и окреће се вратима свјетлости која се отварају као могућност усправног живљења.

Пјесник Душан Новаковић наводи да Љубица Жикић између заборава и сјећања, љепоте и болног тренутка, онога што памти душа и онога што памти срце испјевава ове пјесме.

– Књига је подијељена у пет циклуса који творе једну цјелину повезану својим дијеловима одређеном врстом искуства које пјесникиња интерполира као дио своје животне биографије. Истичем значај објаве збирке *Одаје од маховине* као још једног прилога савременој српској поезији.

Ауторка између осталих је прочитала врло потресну пјесму Ани Петровој која је посвећена њеној баки и још преко двије хиљаде жена са Кордуна које су остале без мужева 1941. и остатак живота провеле у црнини бориле се за живот, за живот своје дјеце. Промоцију је увеличала и Гордана Величковић својим дивним гласом.

ДРАГАНА БОКУН

IN MEMORIAM ДУШАН ИВКОВИЋ (1943-2021)

ОДЛАЗАК КРАЈИШНИКА КОЈИ ЈЕ ЗАДУЖИО СВЈЕТСКУ КОШАРКУ

Прослављени селектор репрезентације Југославије и Србије, један од најбољих тренера у историји светске кошарке Душан Дуда Ивковић, преминуо је у Београду у 78. години живота.

Љубав према кошарци усадио му је старији брат Слободан Пива Ивковић, који је, такође, био успјешан кошаркаш, а касније и тренер.

ОДРАСТАО У ГРАЂАНСКОЈ ПОРОДИЦИ

Потомци су веома образованих родитеља. Отац Петар био је доктор правних наука, а мајка Бранка, професор француског и латинског језика.

– На прво мјесто стављам моје родитеље. Растао сам у једној грађанској породици. Мој отац доктор наука, није се снашао у комунизму… Моја мајка, пјесникиња, дала ми је много у образовању - причао је својевремено Душан.

Према писању сајта *Порекло* крсна слава породице Ивковић је Ђурђевдан. Отац Петар је рођен у селу Катиновац (Топуско, Кордун). У Београд је дошао 1920. године. Петрови родитељи су били Ђурађ (1871–1941) и Јока (1874–1942). Ђурађ и Јока су имали и сина Матију (1914–1942), који је погинуо као партизан. Велики број Срба из села Катиновац је страдао у усташком злочину 10. априла 1942. По попису становништва из 1948. у Катиновцу је живјело свега седам Ивковића (у три дома).

У СРОДСТВУ СА НИКОЛОМ ТЕСЛОМ

Бранка Ивковић рођена је 1912. године од оца Јанка Пеураче и мајке Олге (дев. Мандић), који су поред ње имали још сина Миленка и ћерку Надежду. Отац Јанко је био финансијски чиновник, поријеклом са Кордуна. Мајка Олга је рођена 1883. у породици Мандић у селу Томингај у Лици.

Њен отац Тривун је био рођени брат Георгине Ђуке Мандић, мајке Николе Тесле. Тривунов отац Никола (1800–1863) био је у браку са Софијом Соком Будисављевић, а поред Тривуна и Ђуке имали су још шесторо дјеце – Тому, Стаку, Пају, Петра, Марију и Смиљану. Петар је био митрополит дабробосански Николај Мандић. Мајка Душана Ивковића Бранка је објавила збирке песама *Тајновити шапати* (1990) и *Некада и сада* (1994)

Чувени кошаркашки тренер није истицао да је род са славним Николом Теслом. Тачније, његов унук. Међутим, када се за то сазнало, Ивковић је морао да говори о тој теми.

– Зашто о томе нерадо говорим? Мислим да је ружно и непристојно да једног таквог генија било ко по било којој основи својата. Мислим да то није у реду. Први пут сам о томе проговорио у Грчкој, годинама ме било срамота да то помињем – рекао је једном приликом Ивковић.

У Теслином музеју налази се писмо које је славном научнику упутила Душанова баба Олга 23. децембра 1928. године. У њему она моли свог брата Николу да јој финансијски помогне како како би школовала сина Миленка и омогућила му студије електротехнике.

- Кад су се рађале моје двије сестре и мој брат, Тесла их је даровао златним дукатима, једини га ја нисам добио јер сам рођен у октобру 1943, а Тесла је умро на Божић те године - причао је Ивковић.

ТРИ ПУТА ПРВАК ЕВРОПЕ

Душан Ивковић је од 2008. до 2013. био селектор репрезентације Србије. Био је и предсједник Спортског друштва *Раднички* у коме је провео читаву играчку каријеру. Најуспјешнији је селектор Кошаркашке репрезентације Југославије на Европским првенствима. Водио је репрезентацију на три континентална првенства и на сва три освојио златну медаљу Загреб 1989, Рим 1991. и Атина 1995. На та три првенства репрезентација је одиграла 19 утакмица и свих 19 побједила. У јануару 2008. је изабран за селектора кошаркашке репрезентације Србије за период од наредне четири године. На Европском првенству 2009. у Пољској, репрезентација Србије је под Ивковићевим вођством, освојила сребрну медаљу, а на Свјетском првенству 2010. је заузела четврто мјесто. Почетком јула 2016. саопштио је да завршава тренерску каријеру.

ФОТО: ВИКИПЕДИА / ПЕТАР МИЛОШЕВИЋ

» ПРЕПОРОДИО СРПСКУ КОШАРКУ: Душан Дуда Ивковић

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите да добијете свој примјерак *Српског кола* позовите број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**

Радним данима од 9 до 16

НЕОБИЧАН СПОРТСКИ ПУТ КОШАРКАША КОЈИ ЈЕ КАРИЈЕРУ ЗАПОЧЕО РАТНИХ ГОДИНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ КРАЈИНИ

» Предраг Шупут са породицом

» Испред кошаркашког терена у Апатину који носи његово име

ШУПУТ: У бомбардованој школској сали у Личком Осику научио сам да играм и стони тенис, волио сам фудбал – изабрао кошарку

Познати српски кошаркаш Предраг Шупут рођен је у Госпићу. Своје дјетињство проводи у Теслинграду (Личком Осику). За дане дјетињства у Лици вежу га лијепе успомене и како каже тада је све било другачије. Са лоптом се дружио од када зна за себе, било да је фудбалска или кошаркашка. Сада са супругом и тројицом синова живи у Апатину.

– У то вријеме дјеца су слободно вријеме проводила напољу играјући се, али и радећи, помажући родитељима на селу. Што се кошарке тиче ја сам самоук, нисам прошао млађе селекције. Чак сам у избомбардованој школској сали у Личком Осику са једним пријатељем научио да играм и стони тенис.

За познати Кошаркашки клуб *Лика Мол* играо је и фудбал и кошарку. Лука Половина је у то вријеме био директор кошаркашког клуба, скупио је неколицину момака како би имали и кошаркашку екипу.

– Негдје 1993. или 1994. године се основала лига Крајина у кошарци. Играло се више турнирски јер није сваки град имао халу. Ишли смо у Книн, Петрињу. Био сам добар те сезоне, па су ме звали да играм за *Партизан* из Плашког. Играо сам и за репрезентацију Крајине, био сам међу најмлађима.

Ратно вријеме, па није било лако ни путовати на утакмице. С друге стране било их је доста који су радили на селу у пољу и помагали родитељима.

– Било је доста добрих играча и у фудбалу и у кошарци, али није се толико озбиљно тренирало. Често су ме са радова у родном селу мог оца Шегановац повезли на утакмицу. Како је мој покојни отац увијек говорио: „Узми пос'о мани се лопте."

Нажалост, дошла је и та 1995. и злочиначка акција *Олуја*. Предраг са само 18 година бива ношен ратним вихором, кренувши са комшијама у непознато. Мајка је остала да сачека оца који је био на положају. У том моменту су били у селу Шегановац код Коренице.

– У почетку напада мислили смо да идемо негдје само да се склонимо, у шуму, нисмо ни слутили да ћемо стићи до Србије. Нико ништа није понио, нешто мало ствари. Тек послије пет дана, срео сам оца у Приједору, док је мајка остала са старијим мјештанима. На сву срећу није страдала и данас живи у Шегановцу.

Са оцем Миланом је из Приједора у избјегличкој колони наставио ка Србији. У Бачком Брестовцу дочекао их је и примио стриц. У Оцацима је завршио четврту годину средње школе.

– Прво је требало да играм за Оцаке, али је клуб био у доста лошем стању, па захваљујући Ђорђу Грбићу одлазим у Апатин гдје сам био три године у Другој српској лиги. Након тога одлазим у Врбас и играм у Првој српској лиги. Тада сам почео и више да тренирам, два пута дневно.

Након КК *Врбас* одлази 2000. године у Суботицу гдје је провео три године у КК *Спартак* тада је његова каријера кренула узлазном путањом, јер *Спартак* из Суботице прелази у прву лигу и *Синалко* постаје спонзор клуба.

– Видео сам тада колико могу да напредујем и кренуо сам да се усавршавам. Добијам позив 2003. године од НИС *Војводине*. Имали смо и тамо добру екипу, нисмо освојили титулу, али нам је та година била одлична.

Након само једне сезоне проведене у Новом Саду, као навијача Партизана обрадовала га је 2004. године понуда Душка Вујошевића да игра за Партизан.

– У то вријеме ми је много значио тај одлазак у *Партизан*. Тамо се озбиљно радило и могао сам боље да напредујем– рекао је Шупут који послије КК *Партизан* одлази на годину дана у *Хемофарм*, након чега одлази у иностранство.

Послије дилеме гдје да настави своју каријеру добија савјет од Дејана Милојевића да то буде *Бамберг* у Њемачкој, са којим је три пута био првак и три пута су освојили куп.

Цибону преузима Божидар Маљковић 2012. године и једно од појачања је био и Шупут.

– С једне стране понудили су ми одличан уговор, с друге стране то је била прилика да будем ближе мајци, и да је чешће обилазим. Наравно, да ми је неко рекао 1995. године да ћу играти кошарку у Хрватској, тешко бих повјеровао у то.

Престао је професионално да се бави кошарком, али кошарку није напустио. Кроз разговор је неколико пута наглашавао колико му је кошарка пружила. Тако да је 2014. године основао КК *Дунав* у којем је играч и предсједник и води клуб са Симом Ајдуковићем и Гораном Ерићем.

Данас ужива са супругом Тамаром дјевојачко Ђукић, која је поријеклом такође Личанка и синовима Миланом рођеним 2004. у Новом Саду , Урошем рођеним 2006. у Сомбору и Филипом рођеним 2009. у Бамбергу.

Сва три сина тренирају кошарку у КК *Дунав*, уједно су и репрезентативци. Милан игра за сениоре, тако да игра заједно са оцем, док су Урош и Филип у млађим категоријама.

Милан Шупут игра и баскет за репрезентацију Србије 3Х3 U17.

Компанија *Моцарт* је 2017. године отворила терен у Апатину који носи име Предрага Шупута.

ДРАГАНА БОКУН

МЛАДИ ФУДБАЛЕРИ ИЗ ВУКОВАРА У ПОСЈЕТИ НАЈТРОФЕЈНИЈЕМ СРПСКОМ КЛУБУ

ВУТЕКСОВА ДЈЕЦА ИГРАЛА ПРОТИВ *ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ* У БЕОГРАДУ

Многи фудбалери сањају да играју на стадиону *Црвене звезде*, ако не у дресу домаћег клуба, онда барем као противник најтрофејнијем српском фудбалском клубу. Тај сан досањали су дјечаци из вуковарске *Вутекс – Слоге*.

Након што су уз пратњу својих тренера и представника *Звезде* обишли музеј, трофејне сале, свечане ложе, црвено-бијели бутик и фотографисали се на стадиону *Рајко Митић* познатијем као *Маракана*, услиједио је врхунац излета. У вечерњим сатима на помоћним теренима са вјештачком подлогом одигране су двије пријатељске утакмице. У утакмици између селекција 2009/2010. славила је домаћа екипа, док је *Вутексова* селекција 2006/2007. савладала минималним резултатом 1:0 *Звездину* селекцију 2008.

– За дјецу је сама посјета Маракани била велико искуство, а што се тиче саме утакмице играли су против нешто млађег противника, међутим то је *Звездина* екипа која је успјешна у лиги за свој узраст. Побиједили смо 1:0, момци су показали изузетну вољу, жељу и карактер и сигурно ће им то остати лијепа успомена. На прољеће се планира поново дружење гдје се надамо новим успјесима. Ове сезоне играмо лигу Фудбалског средишта Вуковар, одиграли смо три утакмице, забиљежили све три побједе и имамо гол разлику 63:0 што додатно доказује колико су дјечаци талентовани и колико добро тренирају – прича тренер селекције 2006/2007. ФК *Вутекс – Слога* из Вуковара Марко Јелечки.

Посјету Вутексоваца *Црвеној звезди* помогло је Заједничко вијеће општина и стручни савјетник за спорт Никола Гагулић.

– Прије свега морамо се захвалити нашем колеги и сараднику Никици Гагулићу, који нам је отворио врата овако великог клуба. Постоји програм за будућност као и разне идеје и планови, али не волим ништа да причам унапријед док то не остваримо. Драго ми је што сам упознао људе из *Црвене звезде* и остварио контакте с њима те увео нашу омладинску школу у овако нешто. Дјеци сигурно остаје успомена за живот, а ми ћемо гледати да им у будућности припремимо што више. Исто тако, ово је велика ствар и за наше младе тренере, чији ће рад и таленат сигурно испливати у будућности и створити квалитет, те направити неког играча – каже водитељ школе фудбала у *Вутекс – Слоги* Саша Бераревић. **ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ / SRBI.HR**

» НАЈДРАЖА УСПОМЕНА ИЗ СРПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ: Заједничка фотографија на стадиону *Рајко Митић*